

POČASI NAPREJ

Republika Slovenija se danes sooča z nešteti problemi predvsem notranjega, pa tudi zunanjega oz. evropskega značaja. Kot znano bo sredi tega meseca prišlo v Ljubljani do neke vrste nenavadne vladne krize: SLS bo namreč umaknila iz vlade svojih devet ministrov s podpredsednikom vlade vred. To gotovo ni neznamno dejstvo, ki lahko ima za seboj znatne daljnosežne politične posledice. Slovenska ljudska stranka se bo namreč združila s SKD (Slovenski krščanski demokrati) in prišlo bo do nove, verjetno trdne politične formacije. Nova stranka se bo potem povezala še z Janševimi socialdemokrati v volilno koalicijo Slovenija. Kaj bo potem?

Medtem seveda tečejo vzporedno naprej pogajanja med Slovenijo in Evropsko unijo za pristop naše matične države v Evropo. To sicer gre svojo normalno pot že dalj časa. Zadnje čase pa se je pojavilo tudi nekaj zanimivih novosti na tej poti. V Bruslju se nadaljujejo dolgotrajna pogajanja za posamezna področja. Med zadnjimi je pred kratkim izstopalo vprašanje manjšin. Na splošno je Evropa pozitivno ocenila zaščito manjšin v Sloveniji. Pri tej pa je spet prišlo na dan vprašanje t.i. staroavstrijske skupnosti v Sloveniji. Razni evropski poslanci so zahtevali, da ta skupnost (kje in koliko pripadnikov sploh ima?) dobi status avtohtone manjšine. Spet polena na poti Sloveniji v Evropo..!

Slovenija je medtem imela še druga pomembna mednarodna srečanja. Sem sodi zlasti obisk, ki ga je pred kratkim opravil predsednik republike Milan Kučan na Portugalskem. Vemo, da je ta evropska država na skrajnem atlantskem jugu Evrope ena od zadnjih članic Evropske unije. Sedaj pa ima Lizbona še poseben pomen, saj ima še vlogo polletnega predsedstva Evropske unije. Prav zato so bili gotovo pogovori slovenskega predsednika s portugalskimi državinimi in vladnimi oblastmi zanimivi. Zadnji dan svojega obiska v Lizboni se je slovenski državni poglavar srečal še s predsednikom portugalskega parlamenta Dos Santosom.

Obenem je še veliko drugih, tudi tehničnih problemov, ki še zaustavljajo slovenski vstop v Evropsko unijo. Spet so med drugim na vrsti brezcarinske trgovine (*Duty free*) pri mejnih prehodih z Italijo in Avstrijo. Evropska unija zahteva njih ukinitve, saj naj bi šlo za kršitev določb, ki danes vladajo v uniji.

Po vsem tem lahko ugotovljamo, da gre v večkrat nelahkem dialogu Slovenija - Evropa tako za velika kot za majhna vprašanja. Vsa pa imajo nedvomno svojo težo. Včasih pa vseeno izgleda, da Bruselj zahteva od Slovenije mnogo več kot od ostalih držav, ki kandidirajo za vstop v EU.

Kaj pa politični aspekti? Kot znano je današnja politična stabilnost matične države dokaj vprašljiva. Vemo, da bodo čez slaba dva tedna - kot že omenjeno - iz vlade izstopili ministri SLS, kar gotovo ni samo tehnični problem. SLS ima še danes v slovenski vladi, ki jo vodi predsednik Janez Drnovšek (LDS - Liberalni demokrati), podpredsednika vlade, ki je voditelj SLS Marjan Podobnik, in še osem ministrov. Po merilih zahodnih demokracij bi morala vlada enostavno odstopiti. Kaže pa, da v Ljubljani niso tega mnenja. To pa nikakor ni dober potni list Slovenije za Evropo! Vlada namreč ima ali nima večine, na katero se naslanja. Zato bi morala tu Slovenija bolj evropsko nastopati...

Vsekakor pa se Slovenija - četudi počasi in previdno - približuje vstopu v Evropsko unijo, kar je za našo matično domovino gotovo eden najpomembnejših političnih ciljev.

ANDREJ BRATUŽ

NADŠKOF ZA NAŠO ZAŠČITO

LUČ VERE IZ OGLEJA

V nedeljo, 2. t.m., se je v popoldanskem času podalo v Oglej ogromno število slovenskih vernikov goriške nadškofije na jubilejno romanje v svetem letu. Verniki so prišli na zgodovinski kraj, od koder izvira naša krščanska krajevna Cerkev.

Oglejska bazilika in njena krstilnica sta za Slovence dejansko več kot le imenitna kulturna spomenika, ker pričata o stari krščanski krajevni Cerkvi v Ogleju, ki je postala mati tudi današnje slovenske Cerkve, saj so prišli v naše kraje in med naše prednike označati evangelij in njegovo resnico prav učenci iz Ogleja, mesta, kamor je bil z ladjo prišel sam evangelist Marko, kakor pripoveduje legenda.

Vsaka legenda ima v svojem bistvu kanček resnice in tudi ta o sv. Marku, ki naj bi z ladjo pristal v bližini današnjega Ogleja (mimogrede: vredno je obiskati ta kraj, kjer danes stoji lepa cerkva sv. Marka!), nam govori o tem, kako je bila oglejska Cerkev ena najvažnejših krajevnih Cerkva za oznanjanje vesele novice na ozemlju današnje Srednje Evrope.

PRIDIGA NADŠKOFA DINA DE ANTONIJA

"Dragi slovenski bratje in sestre štandreške dekanije, pa tudi devinske in drugih dekanij, kjer ste prisotni.

S posebnim veseljem pozdravljam in sprejemam vse, ki ste pred nekaj trenutki stopili skozi svetoletna vrata tega starodavnega svetišča, ki je bilo zgodovinsko izhodišče in žarišče vere naših prednikov. Le-ti so nam vero, ki so jo prejeli po oznanjevanju oglejskih misijonarjev, zapustili kot dragoceno dediščino. Danes hočemo to vero osebnostno, veselo in zavestno potrditi, da nam bo kažipot v življenju.

Preden sem bil imenovan za goriškega nadškofa, sem komaj vedel za slovensko prisotnost v goriški nadškofiji.

Ali takoj, ko sem bil imenovan, je bila ena izmed prvih skrbi, da se moram slovenskega jezika začeti učiti. Štirje tedni, ki sem jih poleti prebil v Sloveniji, niso bili zaman, a so bili premalo, da bi gladko razumel in govoril slovensko. Zato mi ne boste zamerali, če bom nadaljeval v svoji materinščini. Tako vam bom lahko kaj več povedal, pa tudi sami boste verjetno manj trpeli, ko me boste poslušali."

V naslednjih vrsticah prinašamo glavne dele pridige, ki jo je imel goriški nadškof med mašo v oglejski baziliki; začel je v slovenskem jeziku in nadaljeval v italijanskem. V celoti pa objavljamo del govora, ki zadeva slovenski zaščitni zakon.

Nadškof je posebej poudaril trenutek odrešenja kot eno glavnih tem v jubilejnem letu. Danes smo tu - je dejal - na praznovanju svetega leta v naši matični cerkvi v Ogleju. Sveti Duh namreč pravi: Glejte, trenutek odrešenja. Jubilejno leto pa je predvsem usmerjeno v spreobrnjenje naših src, zato ne prenašajmo svojega spreobrnjenja na jutrišnji dan.

Kaj pa v resnici pomeni spreobrnjenje? Priti od neurejenega do urejenega zadržanja v odnosu do moralnih vrednot. Da, a to je le ena od potez spreobrnjenja, ki pa mora predvsem zapustiti zlo in sprejeti dobro. Pomeni predvsem obrniti se h Kristusu. Naše spreobrnjenje predpostavlja nekatere bistvene točke. Sem spadajo radikalna sprememba v našem duhovnem svetu, v našem načinu mišljenja in v načinu delovanja. Naše spreobrnjenje pa kliče konkretno srečanje s Kristusom.

STRAN 5

ENOTNO PROTI ZAVLAČEVANJU

Ožje deželno tajništvo Slovenske skupnosti in ožji odbor Sveta slovenskih organizacij sta se sestala na skupni seji, do katere je prišlo zaradi nevzdržnega stanja in odprtih vprašanj v zvezi z zaščito slovenske narodne skupnosti v Italiji. Pozornost je bila upravičeno usmerjena predvsem na nesramno zavlačevanje postopka za sprejemanje zaščitnega zakona. Kot odziv tudi na ponovno klofuto, za katero so poskrbeli v italijanski poslanski zbornici z odložitvijo razprave o zaščiti, bo v soboto, 15. aprila, z začetkom ob 11. uri v Trstu množičen protestni shod. Kraj bo naknadno sporočen. SSK in SSO poudarjata, da bodo nujne še nadaljnje pobude, ki naj opominjajo naše sodržavljane in izvoljene predstavnike na neizpolnjene obljube, na uresničitev katerih čaka slovenska narodna skupnost v Italiji že preveč desetletij.

Dne 29. marca so se sestali v Trstu predstavniki političnih in kulturnih organizacij Slovencev v Italiji, da pripravijo omenjeno množično manifestacijo. Njen osrednji namen je glasno in jasno opozoriti na prisotnost Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini in na potrebo po odobritvi zaščitnega zakona. Tržaški pripravljali sestanek, ki je imel delovni značaj, sta sklicali krovni organizaciji Slovencev v Italiji Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza. Shod naj bi potekal v obliki kulturne prireditve, na kateri bodo množično nastopili pevci in godbeniki. Predvidenih je tudi nekaj govorov in recitatorskih točk. Na manifestacijo nameravajo prireditelji povabiti tudi predstavnike italijanskega političnega, kulturnega in verskega življenja, ki so naklonjeni slovenski narodni skupnosti, ki soustvarja deželno stvarnost. To bi bil po mnenju prirediteljev kulturni odgovor na nekulturno početje italijanskega parlamenta in vladnih krogov.

STRAN 2

02 Drago Legiša
LE DELO ZAMERLJIVEGA, NADUTEGA...

02 Breda Susič
KAM GRE RUSIJA?

06 "VILLA QUAE SCLAVORUM LINGUA..."

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIMO NOVE NAROČNIKE.

02 Janez Povše
ODNOS DO PRISELJENCEV...

09 Matjaž Rustja
IZREDEN ODZIV NA REVIJO PESEM MLADIH

03 Jurij Paljk / intervju
OLGA TAVČAR

11 Irena Špacapan
DI-VERZIJA 1.0

04 FORUM ZA KULTURO: PREPOTREBNI LAIKI

14 Harjet Dornik
NAPREDNE BIOTEHNOLOGIJE...

06 Ivan Žerjal
PETDESET LET KLASIČNE GIMNAZIJE V TRSTU

15 Erika Jazbar / pogovor
MIRAN ČOTAR O PLANINSKEM DRUŠTVU

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

LE DELO ZAMERLJIVEGA, NADUTEGA ČASTNIKA?

DRAGO LEGIŠA

Malokdo si je v Italiji še pred nekaj dnevi mogel predstavljati, da bo slaba dva tedna pred deželnimi volitvami - te bodo 16. aprila - priča dogodku, ki ima vse atribute pravega pravcatnega škandala. Prav na dan, ko je parlament dokončno odobril zakon, po katerem je karabinjerski zbor postal četrti rod italijanskih oboroženih sil, je javnost imela priložnost, da se seznanila s 60 tipkanih strani dolgim poročilom o "stanju morale in blaginje državljanov". Avtor poročila je karabinjerski polkovnik Antonio Pappalardo, predsednik sindikalnega predstavništva karabinjerjev COCER, ki je bil nekaj časa tudi socialdemokratski poslanec in celo podtajnik v ministru za finance. V svojem "poročilu" avtor ostro graja predvsem politične stranke,

S 1. STRANI

ENOTNO...

Poleg osrednje manifestacije 15. aprila se načrtujejo še druge pobude, kot npr. srečanje vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov v raznih uravah in srečanje Slovencev s predsednikom vlade Massimo D'Alema. S tem v zvezi so si bili predstavniki SSK in SSO na skupnem sestanku složni v ugotovitvi, da bi bilo primerno prirediti podobno manifestacijo tudi na dan 25. aprila, ko bo D'Alema obiskal Rižarno. Predstavniki Slovenske skupnosti in Sveta slovenskih organizacij so tudi ostro ocenili nastajajočo Zvezo Slovencev, ki jo namerava desnorsredinska večina, ki upravlja deželo, vsiliti našim organizacijam. Izvoljeni predstavniki, krovne organizacije in politični veljaki morajo složno in jasno poudariti odgovornim na deželi svoje nasprotovanje nameri in v primeru sogovornikovih gluhih ušes stopiti do slovenskih oblasti.

parlament in ostale državne institucije, češ da niso sposobne Italiji zagotoviti dobre države. Takšno nalogo pa bi lahko opravili karabinjerji!

Poslanec Prodijevih Demokratov Elio Veltri trdi, da je Pappalardo avtor še dveh vsebinsko naravnost eksplozivnih pisem, naslovljenih (javnosti neznanemu) "prijatelju predsedniku". V enem pismu piše, da "mi (Pappalardo in somišljeniki) ne sprejemamo navodil ne od ustavnega sodišča ne od parlamenta ne od vlade". V tretjem pismu avtor razlaga, kako naj bi bila urejena "nekatera delovna področja karabinjerskega zbora". Za poslanca Veltrija vzbuja zaskrbljenost zlasti zamisel, naj bi poseben karabinjerski oddelek skrbel za nadzorstvo nad "vsemi oblastvenimi palačami v Rimu, od Banke Italije do središč oblasti". S takšno organizacijo bi z enim samim znakom ali pozivom - pravi poslanec Veltri - prišli pod nadzorstvo posebnega oddelka karabinjerjev vsi nevalgični centri demokratične oblasti".

Polkovnik Pappalardo je baje začel pisati svoje poročilo ali svoja poročila v letošnjem januarju, potem ko mu je pristojna komisija glavnege stana vojske zavrnila prošnjo za napredovanje v generala. Zanimivo in hkrati zaskrbljujoče pa je, da je prvo poročilo poslal karabinjerskim postajam po vsej državi in da si ga je torej lahko vsak karabinjer ogledal ali prebral, saj je bilo pritrjeno na oglasno desko. Zato nastane vprašanje, kako je mogoče, da o takšni listini niso bili obveščeni Pappalardovi nadrejeni, med njimi glavni poveljnik karabinjerskega zbora general Siracusa. Hudi očitki tudi iz vrst vladne večine letijo zlasti na račun pristojnega podtajnika Bruttija, nekateri pa omenjajo celo predsednika vlade D'Alema, ki naj bi vsaj enkrat po telefonu govoril s Pappalardom. Predsednik vlade si je namreč odločno prizadeval, da bi parlament o-

dobril zakon, ki približe zdeva karabinjerski zbor.

Nobena skrivnost ni, da med policijo in karabinjerji ni bilo v preteklosti in še danes ni najboljših odnosov. Oboji pa v bistvu opravljajo isto delo, saj morajo oboji skrbeti za javni red in varnost ljudi ter se torej bojevati proti kriminalu. Prav slabi odnosi pa naj bi bili eden glavnih vzrokov za nezadovoljivo in vsekakor pomanjkljivo učinkovitost sil javnega reda.

Po pravkar odobrenem zakonu je, kot smo omenili, karabinjerski zbor postal četrti rod vojske in je zato še dalje odvisen od obrambnega ministrstva, vendar je, kar zadeva javni red, odvisen od notranjega ministrstva. To naj bi omogočilo predvsem boljšo koordinacijo dela policijskega in karabinjerskega zbora, ki je prvi pogoj za uspešno zatiranje kriminala.

Toda tudi pri tem prizadevanju ni šlo brez težav. Zgodilo se je namreč, da je sindikat policijskih agentov objavil v nekaterih zelo razširjenih dnevnikih plačan oglas, ki ostro graja vlado in ji predvsem očita, da privilegira karabinjerje in zapostavlja policijske agente. Rivalstvo in ljubosumnost torej težko izginjata!

Opozicija z Berlusconiem na čelu zgodbo pridno izkorišča v volilni kampanji in D'Alema očita, da je hotel z omejenjo preureditvijo pridobiti na svojo stran karabinjerje, čemur predsednik vlade odgovarja, da karabinjerji "ne pripadajo ne levici ne desnici, ampak Italiji". Medtem Berlusconi nadaljuje z volilno kampanjo s krova luksuznega trajekta, ki bo po programu plul ob vsem italijanskem škornju in vrge sidra v glavnih pristanih, kjer naj bi bili volilni shodi. Zmaga na deželnih volitvah bo - tako pravi Berlusconi, ki se je v ta namen spet povezal z Bossijem - vsaj moralno preginal z vlade "komuniste in njihove sopotnike".

Spet je torej v rabi besednjak iz časov hladne vojne.

KAM GRE RUSIJA?

BREDA SUSIČ

Kljub zaključeni volilni kampanji in - sicer napovedani - zmagi Vladimirja Putina, ki bo (formalno maja meseca) prevzel funkcijo predsednika Ruske federacije, v Čečeniji ni videti konca. Čeprav si je ruska vojska lahko dovolila odpravo omejitve gibanja civilistov v Groznetem, se spopadi s čečenskimi gverilci nadaljujejo na južnem delu bojnega območja, ki je gorat in večkrat nedostopen, zaradi česar je tam ruska vojska bolj ranljiva in beleži nove žrtve med svojimi vojaki.

Ob vsem tem je odnos, ki ga ima novi predsednik do dogodkov v Čečeniji, diplomatsko premeten in dvojen. Putin je svoj osebni politični uspeh zgradil ravno na odločnih potezah do uporne pokrajine (in na monopolu nad vsedržavnimi mediji) in je bil še do nedavnega v pogovorih s svojimi zahodnimi kolegi tako rekoč gluha za opozorila v zvezi s kršenjem človekovih pravic in grozodejstvi ruske vojske. Jasno je torej, da hoče streti upor Čečenov ne glede na to, koliko vojakov in civilistov bo moral žrtvovati. Po drugi strani pa se je s približevanjem predsedniških volitev zavedal, da bo moral biti v vlogi predsednika Rusije le nekoliko popustljiv do zahtev mednarodne skupnosti po spoštovanju človekovih pravic. S tem da je Putin omogočil komisarki ZN Mary Robinson, da je obiskala kavkaško republiko, in z izjavami, da Rusijo zanimajo obiski mednarodnih opazovalcev, saj si sle-

dni morejo narediti objektivno sliko o položaju človekovih pravic na vojnem območju, je torej očitno želel dati Zahodu pomirjujoče znake odprtosti. Že takoj po izvolitvi so namreč voditelji zahodnih velesil, s predsednikom ZDA na čelu, Putinu čestitali, niso pa pozabili pri tem omeniti, kako pričakujejo, da se bo novi predsednik zavezal za demokratizacijo Rusije in za spoštovanje človekovih pravic v državi. Namigi, očitni ali nekoliko prikriti, na vprašanje Čečenijske prisotni.

Resnici na ljubo je Putin že takoj, ko je prišel na oblast, spravil v zadrego marsikatero političnega opazovalca in izvedenca na Zahodu (pa tudi v sami Rusiji). Svetovna javnost se je začudila, ko je Jelcin 9. avgusta minulega leta brutalno odslovil svojega četrtega prvega ministra in postavil Putina na njegovo mesto. Takrat je bil Putin popolnoma neznan, zato je bilo še toliko bolj presenetljivo, da ga je "beli car" obremenil izbral tudi za svojega naslednika. Ko se je izvedelo, da je bil Putin uslužbenec KGB, da je menda med svojim službovanjem v bivši Vzhodni Nemčiji imel prijateljske stike s tamkajšnjo obveščevalno službo, ki je slovela po svojih krutih zatiranjih, da se odlikuje predvsem po svoji nekompromisni zvestobi nadrejenim in svoji doslednosti in hladnokrvnosti, so bili zahodni voditelji nekoliko zaprepani. Kljub dvomom in nelagodju pred človekom, ki ga niso poznali in ki ga zaradi njegovih značajskih (ali pri KGB priučenih)

potez nikakor niso mogli uokviriti, pa so se glavni voditelji mednarodne diplomacije kmalu odločili, da mu zaupajo. Postal je njihov sogovornik kljub senčnim stranem, ki jih je takoj pokazal v odnosu do čečenskega vprašanja. Tako ga je npr. Albrightova označila za "voditelja reformatorjev", še preden se je srečala z njim, London pa je izjavil, da je Putin oseba, "s katero lahko opravljamo posle".

Putin pa ostaja še vedno skrivnosten. Zdi se tudi, da se tega dobro zaveda in da skuša obdržati to značilnost ter jo obrniti sebi v korist. Zanimivo je namreč, da o njegovem političnem programu še te dni po njegovi izvolitvi ni znano tako rekoč nič. Zatenkrat še ni niti jasno, ali bo sestavil koalicijsko vlado (upoštevajoč soliden uspeh komunistov Žuganova) ali ne. Njegove izjave so vedno namerano zelo dvoumne in meglene. Obljubljal je ekonomske reforme, večanje blaginje in demokratizacijo, kar je pomirjujoče, vendar ni jasno, kako bo te cilje dosegel. Po drugi strani pa je govoril tudi o "močni državi", kar je lahko v ruskih razmerah - in glede na njegovo formacijo tajnega agenta ter njegove dosedanje ukrepe v Čečeniji, kjer ni pokazal nobenega znaka omahovanja, kaj šele usmiljenja - vse prej kot razveseljivo. Putin je torej "bel list papirja" (kot ga je označil neki poslanec na Dumi), ki zavestno ohranja skrivnost okrog sebe, ker mu ta daje najširši manevrski prostor.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

ODNOS DO PRISELJENCEV ZA VSE NAS USODEN

Po Avstriji in Švici se je tudi v Italiji sprožil osrednji boj, ki ga bomo kot Evropa in razviti svet bojevali v naslednjem desetletju. Berlusconi in Bossi sta namreč predlagala zakon, ki v temelju zastruje odnos do priseljencev, je vzvišen in se zoperstavlja sedanjemu, ki je razumevajoč in človeški. Jasno je, da imamo opravka z dvema docela različnima pogledoma. Prav tako je jasno, da bo odločitev za eno ali drugo smer določila našo prihodnjo usodo. V kolikor bomo kot Evropa in razviti svet v odnosu do prihajajočih množic udeležili solidarnost in človeško razumevanje, se bomo s tem opredelili za mir in svetovno sožitje, če pa bo v nas prevladala oholost bogatih, ki o revežih nočejo nič slišati, se bomo opredelili za vse bolj brezpogojno obrambo našega blagostanja, to pa bo vodilo v napetost širših razsežnosti. Pri vprašanju priseljencev ne gre torej le za priseljence, ampak za nas same ter našo podobo in vlogo v svetu prihodnosti.

Ne more biti nobenega dvoma, da moramo slediti svoji človečnosti in da ne smemo dopustiti, da bi nam kdo takšno odločitev preprečil. Toda pri tem se moramo zavedati predvsem dveh stvari: da so priseljenci zares temeljno in usodno vprašanje, ki zahteva vso našo pozornost in odgovornost, ter da bomo na poti človečnosti doživljali težke preizkušnje. Ni namreč dovolj načelna človečnost, ni dovolj solidarnost v besedah, za to solidarnost bo treba marsikaj dati ter celo delno odstopi-

ti od naše sedanje življenjske ravni. To v nobenem primeru ne bo lahko, ker smo v morju naših vse večjih potreb prepričani, da nam preti pomanjkanje in da so naši občutki ogroženosti še kako upravičeni. Prav na ta naš strah bodo skušali vplivati tisti, ki sedaj tudi v Italiji obljublajo ohranitev ali celo zvišanje sedanje življenjske ravni le v primeru, če bomo sledili njihovemu zaostrenemu odnosu do priseljencev. Pričel se je torej spopad med dvema pogledoma na življenje, med dvema pogledoma na človeka, med dvema zamislima naše prihodnosti. Ta spopad je otipljivo nakazal Haider, ki pa je dosti manj nevaren od njemu podobnih v večjih državah. Ta spopad nikakor ne bo preprost, ker so po splošnih ugotovitvah ljudje o tem vprašanju zelo deljenega mnenja, mnogo jih sploh ni jasno opredeljenih. Prav nejasna in neodločna opredeljenost pa je rodovitno polje za vse tiste pobude, ki želijo zaostrovati in krhati sožitje.

Ob tem nikakor ne bi smela ostati brez odgovora Bossijeva diabolčna domislica, da si predlagani zakon o priseljenih prizadeva le za tisto, kar je temelj krščanstva, temelj misijonov. Ti, kot je znano, želijo, da so ljudje iz daljnega sveta lepo srečni doma in jim po Bossijevem mnenju torej ni treba prihajati k nam. Enkratni primer, kako se skrajno cinični namen spretno zaleze v obleko človekoljubnosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

ZADOLŽEN
ZA SOSEDNJE DRŽAVEOBISK
SEKRETARJA
VOVKA

V petek, 31. marca, se je v Trstu mudil Vojko Vovk, novi državni sekretar v ministrstvu za zunanje zadeve republike Slovenije, zadolžen za sosednje države. Po razgovoru s sodelavci na generalnem konzulatu RS v Trstu se je srečal s predsednikom Slovenske kulturno-gospodarsko zveze in Svet slovenskih organizacij Rudijem Pavšičem in Sergijem Pahorjem.

Pavšič in Pahor sta Vovku, ki se bo v bližnji prihodnosti sestal s predsednikom deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Antonionejem in s podtajnikom v italijanskem zunanjem ministrstvu Ranierijem, orisala splošno stanje slovenske manjšine v Italiji, osredotočila pa sta se na vprašanje zaščitnega zakona. Glede tega vse kaže, da bo mesec maj odločilen za usodo zaščitnega zakona. Takrat se bo namreč izvedelo, ali so doslej obstajale samo tehnične ovire k nadaljevanju razprave in odobritvi zakona, ali pa obstaja prav pomanjkanje politične volje. Pavšič in Pahor sta Vovka seznanila tudi s pobudami, ki jih manjšina namerava izpeljati v podporo odobritvi zaščitnega zakona (med temi npr. srečanje izvoljenih predstavnikov in množična manifestacija). Govor je bil tudi o šibkih točkah znotraj manjšine, ki ne zna biti politično enotna. Razpravljalo se je o morebitnih opcijah, izbirah in možnostih za okrepitev manjšine.

AKTUALNA PROBLEMATIKA

JANEZ PAVEL
II. IN SODSTVO
V ITALIJI

Papež Janez Pavel II. je prejšnji teden sprejel udeležence kongresa Vsedržavnega združenja italijanskih sodnikov. Ob tej priložnosti je spregovoril o aktualnih vprašanjih italijanskega sodstva. Sveti oče se je teh vprašanj dotaknil že januarja leta 1994, ko je v pismu italijanskim škofom med drugim napisal, da "sodna oblast ne more sama odločati o prihodnosti družbe, če je ta dobro urejena". Na zadnjem sprejemu pa je navedel slabosti italijanskega sodstva, pri čemer je omenil predolgo trajanje sodnih obravnav, izkoriščanje pripora za izsiljevanje priznanj in uporabljanje sredstev množičnega obveščanja za širjenje novic, ki bi morale ostati tajne. Papež je dalje omenil pritisk mafije, da bi se nekateri zakoni spremenili v njeno korist. Sveti oče je zavrnil vsak poskus, da bi sodstvo po potrebi izvrševalo tudi zakonodajno oblast, zlasti kadar gre za vprašanja, ki zadevajo človekovo življenje in smrt, kadar gre za biotehnologijo in za probleme javne morale ter za temeljna vprašanja svobode.

Nekateri sodniki menijo, da so papeževe besede izzvenele kot opomin in svarilo, predsednik njihovega združenja dr. Cicala pa je izvajanja Janeza Pavla II. označil za "poslanico izrazito duhovne narave, ki sicer omenja stvarne probleme, vse pa je v skladu z našo deontologijo".

MED ŠOLO IN PETJEM

JURIJ PALJK

Zanima nas, kdaj ste se odločili za učiteljski poklic.

Rodila sem se v Trstu leta 1963 v učiteljski družini. Oče je nekaj let učil, nato pa je postal didaktični ravnatelj osnovnih šol. Tudi mama je študirala na učiteljski šoli. Kratkotrajno že od rojstva sem dihala s šolo. Težko bi navedla vzrok, zaradi katerega sem se pred triindvajsetimi leti odločila, da se vpišem na učiteljsko. Vem le to, da pri izbiri nisem imela pomislekov. Od vedno sem si želela postati učiteljica.

Po končanem učiteljskem sem se vpisala v dodatni peti letnik, zanimala me je matematika in nameravala sem se vpisati na to fakulteto. Med počitnicami, takoj po maturi, pa so me vprašali, če bi sprejela poučevanje verouka na osnovnih šolah v okoliških vaseh. Msgr. Ivan Kretič, ki je takrat župnikoval prav v Devinu, je namreč tistega septembra stopil v pokoj. Iskali so nekoga, ki bi ga nadomestil. Sprejela sem ponudbo in z novim šolskim letom sem vstopila v razred kot veroučiteljica.

Koliko let ste poučevali verouk v slovenskih šolah?

Verouk sem poučevala devet let. Bila so to leta velikih sprememb v osnovni šoli. Prva leta je učence vzgajal in učil le razredni učitelj. Veroučitelj je bil tisti, ki je v redni šolski ritem dela vnašal spremembo. Z uvedbo novih učnih načrtov leta 1985 in reorganizacijo pouka pa se je poučevanje popolnoma spremenilo. Pouk je v posameznih razredih prevzela skupina učiteljev. Vsakdo izmed njih je pričel kriti eno področje: jezikovno, antropološko, znanstveno in hkrati poučuje še likovno, telesno ali glasbeno vzgojo. V novem sistemu je postal veroučitelj le eden izmed njih. Poleg tega sta italijanska država in Vatikan dopolnila in posodobila konkordat iz leta 1929. Italijansko ministrstvo za šolstvo in Italijanska škofovska konferenca sta zato pripravila nove učne načrte. Ustanovile so se Višje teološke šole (Istituto Superiore di Scienze Religiose). Skupaj z veliko večino takratnih veroučiteljev sem se tudi sama vpisala na Višjo teološko šolo v Vidmu. Ob pričetku poučevanja sem namreč opravila triletni teološki tečaj s katehetsko specializacijo v Novi Gorici, ki ga je organizirala ljubljanska teološka fakulteta, a italijanska država ni priznavala. Zaključni študij v Vidmu, z dosego magistriraja iz verskih resnic, mi omogoča poučevanje verouka na vseh treh stopnjah šolanja.

Na to obdobje svoje učiteljske kariere se v spominu vedno rada vračam. Bil je to čas trikrattedenskega potovanja v Videm, ko smo s prijatelji v avtu marsikdaj skušali razvozlati kako teološko vprašanje, iskati nove poti v pastoralni ali učiteljski praksi. Na škofijski ravni sem skupaj z italijanskimi kolegi pripravljala izpopolnjevalne tečaje za druge veroučitelje. Zavedali smo se, da bomo za vero otrok in njihovih družin največ storili tako, da bo naš pouk strokovno in vsebinsko na visoki ravni, ki ne bo v ničemer zaostajal za drugimi kurikularnimi predmeti. Nismo želeli katehizirati, to je naloga župnije. Dober šolski ve-

Olga Tavčar je mlada učiteljica, ki pa je ne poznamo samo po njenem delu na šolskem področju, ampak tudi kot voditeljico pevskih zborov in kot izobraženka, ki je aktivno vključena v krajevno narodno skupnost v Devinu in tudi krajevno Cerkev. Dolga leta je namreč poučevala tudi verouk in pripravljala naše malčke na prejem zakramentov.

rouk pa lahko podpre župnijsko katehezo, prihrani marsikatero razlago in pri mladostniku, ki išče svojo samopodobo in vero, ponudi vzgibe, da išče in se sprašuje o osnovnih življenjskih vprašanjih ter nanje skuša odgovoriti.

Sedaj ste zadolženi za šolsko knjižnico v Križu, je tako?

Trditve le delno drži. Trenutno sem zaposlena kot stalna učiteljica na openskem didaktičnem ravnateljstvu in v okviru šolske avtonomije mi je bil v tem šolskem letu dodeljen projekt knjižnične vzgoje. Ta predvideva informatizacijo knjižnic v osnovnih šolah in vrtcih našega ravnateljstva. V okviru projekta S knjigo v novo tisoletje pa seveda skrbim tudi za šolsko knjižnico v Križu, kjer imam tudi sedež. Po vstopu v stalež leta 1991 sem namreč najprej tri leta poučevala v Briščkih, nato pa sem dobila premetstitev v Križ.

Kaj bi lahko povedali o slovenski šoli danes, ko vemo, da se vanjo vključuje vedno več otrok iz narodnostno mešanih zakonov in tudi otrok iz italijanskih družin?

Čeprav na šoli, kjer sama poučujem, problem, ki ste ga omenili, še ni pereč, moram priznati, da obstaja. Občutijo ga predvsem mestne šole, kjer so učiteljice prisiljene poučevati slovenski jezik z metodologijami, ki se jih navadno poslužujemo pri poučevanju tujega jezika.

Vendar to je stvarnost, ne moremo in ne smemo si zakrivati oči pred njo. Šolniki se moramo zavedati, da prav tem učencem, ki izhajajo iz mešanih zakonov, dajemo možnost, da bodo nekoč ostali v slovenskem okolju, da se bodo čutili del slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu. Predvsem pa posredujemo tem otrokom kulturo enega izmed staršev. V primeru, da bi se šolal v italijanski šoli, bi je skoraj gotovo ne pridobil.

Danes pa se tudi marsikateri povsem italijanski starši odločajo, da vpišejo otroka v slovensko šolo. Navadno so to otroci intelektual-

cev, ki so se iz raznih razlogov preselili k nam in si želijo, da bi se njihov otrok naučil še jezik bližnjega naroda. Mogoče bodo lahko prav ti otroci nekoč pripomogli k temu, da se bodo odnosi med Slovenci in Italijani v naših krajih spremenili.

Ob prisotnosti otrok, ki marsikdaj doma pretežno ali celo izključno govorijo italijansko, bi si lahko kdo postavil vprašanje, ali lahko še govorimo o slovenski osnovni šoli. Koliko taka šola posreduje ljubezen do materinega jezika in kulture? Odgovorila bi, da je to šola, kot se tudi točno naziva, s slovenskim učnim jezikom. Torej je in ostaja slovenska. Tisti starši, ki vanjo vpišejo svojega otroka, vedo, kaj jim ta ponuja, in se za to ponudbo svobodno odločijo. Sedaj pa je odvisno od nas učiteljev, koliko sami ljubimo naš materin jezik in kulturo, koliko smo sposobni to našo ljubezen neprisliljeno posredovati učencem in jih navdušiti, da jo z veseljem spoznavajo in se ji približajo ter ji ostanejo zvesti vse življenje.

Kot ljubiteljica petja ste najprej peli v pevskih zborih in sedaj vodite dva zbora. Opišite nam svojo pot v glasbo in sedanje delo pri otroškem zboru Ladjica v Devinu in pri štivanskem cerkvenem zboru.

Moje prvo srečanje z glasbo in petjem se je pričelo že doma. Pri nas smo vedno peli. Starejša brat in sestra sta pela pri Kraškem slavčku v Nabrežini, in ko sem dovolj zrastle, sem k istemu zboru pristopila tudi jaz. V petem razredu osnovne šole sem se pričela učiti klavir pri Glasbeni matici. Učila sem se ga vse do konca učiteljskega, nato pa sem bila prisiljena zaradi službenih obveznosti ta študij opustiti. Kot samouk sem se nato naučila igrati kitaro. Z njeno pomočjo sem namreč popestrila marsikatero učno uro. Ko pa me je leta 1986 takratni župnik msgr. Kretič prosil, da bi prevzela orglanje v štivanski cerkvi, sem se vpisala na orgelsko šolo, ki jo je organiziral Center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Pet let sem se tako učila orgel pod mentorstvom prof. Dimitrija Rejca. Ko sem prevzela orglanje v štivanski cerkvi, sem hkrati pričela tudi s pevskimi vajami dekliškega zbora, ki je bolj ali manj redno sodeloval pri bogoslužju. Dekleta so prej pela pri mladinskem pevskem zboru, ki ga je vodila organistka in pevovodkinja Tatjana Legiša, ki pa se je razdrli, ko je opustila orglanje. Sčasom so dekleta zrastle, se poročila in odšla. V naše vrste smo povabile starejše pevke, ki so nekoč že pele v cerkvenem zboru. Nastal je tako ženski zbor, ki še danes redno poje pri bogoslužju in vodi skupno ljudsko petje. Žal nimamo več rednih pevskih vaj. Redno delovanje bi morda privabilo še kako novo pevko. Sploh pa menim, da je delovanje naših cerkvenih pevskih zborov tematika, v katero bi se morali pastoralni delavci in pe-

vovodje ter organisti, ki jih vodimo, globoko zamisliti in premisliti, katera je njihova vloga v Cerkv in v širši slovenski skupnosti.

Otroški zbor Ladjica sva ustanovili s prijateljico prof. Mirjam Bratina Pahor v šolskem letu 1987-88. Žal se je slednja morala že po nekaj letih odpovedati aktivnemu sodelovanju. Zbor je v svoje vrste vključil otroke iz Devina in okoliških vasi. Danes šteje 30 članov. Otroke skušam uvajati v svet glasbe, jih navdušiti za zborovsko petje in omogočiti nasledstvo ostalim zborom odraslih, ki delujejo v vasi. Sadovi trinajstletnega dela se že kažejo. Marsikateri pevec in pevka Fantov izpod Grmade oziroma MIPZ Devin je pričel svojo pevsko kariero pri Ladjici. Že nekaj let prirejamo v mesecu marcu Dan staršev, s katerim skušamo pritegniti k sodelovanju vaški vrtec in osnovno šolo. Kot šolnica in kulturna delavka se zavedam, da šola in vaše ustanove morajo vzajemno sodelovati. Šola lahko polnostno opravlja svojo vzgojno, kulturno, izobraževalno poslanstvo, le če je tesno povezana s teritorijem, na katerem deluje. Obenem pa morajo tudi kulturna društva težiti po povezanosti s šolo, saj se tam izobražuje "njihova bodočnost". Današnji otroci bodo postali bodoči člani, aktivni sodelavci in, zakaj ne, tudi zvesti poslušalci raznih kulturnih predstav.

Večkrat poudarjamo, da je za otroke izjemne važnosti, da se seznanijo z glasbo, da pojejo v pevskih zborih, morda igrajo kakšen instrument, in pri tem prevečkrat pozabljamo, da ima glasba tudi drug, zelo važen pomen: otroka namreč uvaja v svet družbe, uči ga javnega nastopanja in tudi resnosti pri delu, saj je potrebno boditi na vaje, nastope...

Drži. Zadeli ste v živo. Delovanje otrok pri pevskem zboru je poleg vzgajanja k lepemu petju tudi vzgoja za življenje. Doseganje vseh ciljev, ki ste jih naštetili, prav gotovo pripomore k temu, da bodo nekoč kot odrasli vestneje in vztrajneje opravljali vsakdanje delo in poklic.

Se vam zdí, da pri nas dovolj naredimo, da bi čimveč slovenskih otrok vključili v glasbo?

Žal se bojim, da ne. Če v razredu povprašamo učence, s katerimi izvenšolskimi dejavnostmi se ukvarjajo, nam bo večina odgovorila, da se posveča športu. Zakaj? Dve sta možnosti: športna društva znajo bolje ponujati svoja delovanja in privabiti otroke ali pa napor, ki ga mora gojenec glasbene šole vložiti doma pri študiju instrumenta, oddaljuje otroke, da bi se pričeli resneje zanimati za glasbo. Tej poti sledijo le tisti, ki kažejo posebno nagnjenje, oziroma tisti, katerih starši se zavedajo tega pomena. Rešitev, menim, da tiči v tesnem sodelovanju med kulturnimi, glasbenimi ustanovami in našimi šolami. Tega, česar ne poznamo, seveda tudi vzljubiti ne moremo. Glasba in glasbeni svet ostajata, žal, premnogim otrokom čudežna dežela, ki je ne poznajo in se zato ne morejo odločiti zanjo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. POSTNA NEDELJA

"Svojo postavo bom dal v njihovo notranjost in v njih srce jo bom zapisal." (Jer 31, 31-34)

"Čisto srce, o Bog, mi ustvari." (Ps 51, 12)

"Kristus je... daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami." (Heb 5, 7)

"Ko bom povzdignjen z zemlje, bom vse pritegnil k sebi." (Jn 12, 32)

Peto postno nedeljo smo nekoč imenovali tiho nedeljo. V znamenje doživljanja Jezusovega trpljenja smo tudi pokrivali z vijolično barvo razpela in svete podobe po cerkvah. Tudi danes lahko ohranimo to staro navado, ni pa nujno potrebno, ker ostaja poudarek na branju in poslušanju Božje besede v tišini in zbranosti ter v vsej resnosti. Preroki SZ in vsa NZ nam morajo seči do dna srca... Zato prosimo s psalmistom: "Čisto srce, o Bog, mi ustvari" (Ps 51, 12). Saj si zapisal svojo postavo v naše srce (Jer 31, 33) že pri krstu.

Mati Cerkev nam na tiho nedeljo nudi kot 2. berilo kratak odlomek iz pisma ap. Pavla Hebrejcem (Heb 5, 7-9). To dopolni s Heb 4, 14-16 na veliki petek. Ker nam pokaže na središče naše veroizpovedi. Govori namreč o Jezusu, Božjem Sinu, kot o velikem duhovniku, ki je šel skozi nebesa po trpljenju in smrti: "On je v dneh svojega mesa (drugi prevajajo: "v dneh svojega življenja na zemlji") daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti iz smrti, in bil je uslišan zaradi bogovdanosti" (ali: "bil je rešen svojega strahu"). Zdi se, da je "meso" bolj stvarna beseda za oznako človeka, ker je prav to, odnosno telo, najbolj vidno prizadeto na človeku. Tu lahko bežno preberemo začetek Jobove knjige, 1. in 2. poglavje. Bere se z veseljem, ker razodeva nebeški dvor, do katerega ima dostop tudi satan. Satana prikaže takega, kakršen v resnici je, namreč kot "tožnika", a obenem človeka zabolji vse gorje, ki se tudi po satanu zgrinja nad človeka. Satan se potika po zemlji in se sprehaja po njej (Job 1, 7; 2, 2), ne prenese poštenja in veselja ter sreče drugih, načrtuje hudobijo, da bi ljudi obrnil proti Bogu: "Kožo za kožo! Za svoje življenje da človek vse, kar ima. Samo iztegni svojo roko in se dotakni njegovih kosti in mesa, resnično, v obraz te bo preklinjal!" (Job 2, 4-5). Tako modruje satan pred Bogom, zagledan v samega sebe. Ne računa pa z dejstvom, da je Bog tisti, ki dela vse v vseh (1 Kor 12, 6). Tudi v Jobu ne moremo gledati samo določeno osebo, marveč predvsem trpina vseh časov, Jezusa, ki trpi v Jobu in prav tako v vsem človeštvu. Saj se je poistil z vsakim človekom, ki je kakorkoli prizadet: "Lačen sem bil ... bolan ... v ječi..." (Mt 25, 35 nss). Za vse je Bog umrl, "povzdignjen z zemlje" (Jn 12, 32), t.j. na križu.

Nekaj Grkov, poganov, prosi apostola Filipa, ki nosi poleg Andreja grško ime, zato se jima bolj zaupajo: "Gospod, radi bi videli Jezusa (Jn 12,21). Filip posreduje željo Grkov Andreju, oba skupaj pa povesta Jezusu. Jezusov odgovor se glasi: "Prišla je ura, da se Sin človekov poveliča" (Jn 12, 22-23). To poveličanje ali ta slava je križ, ki pa vodi v slavo vstajenja in nebes. To je Božja moč in Božja modrost. Kajti Božja noraost je modrejša od ljudi in Božja slabotnost močnejša od ljudi (1 Kor 1, 24-25). "Močna kakor smrt je ljubezen" (Vp 8, 6). "Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre... tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno" (1 Kor 1, 27).

Jezusov odgovor Filipu in Andreju je slikovit, ne odgovarja naravnost, marveč po vzhodnjaško. Pokaže namreč na ljubezen, ki ga vse od večnosti sili, da rešuje vse ljudi. Tako so tudi Grki torej deležni Jezusove skrivnostne križane ljubezni ob njegovi uri, ki je prišla. Njegova ljubezen je močnejša od smrti, ki jo Pavel nekako posebej kot tisto, ki je suvereno kraljevala ali "greh je kraljeval s smrtjo" (Rim 5, 14.21): eno samo strahotno kraljevanje duhovne in telesne smrti, umiranja brez vsakega smisla. Tudi Grki, pagani, vsi ljudje lahko vidimo Jezusa, križano ljubezen. Ta je neznatna, nevidna za ošabnost sveta, ker je kakor zrno, ki v zemlji umira: nadutost življenja jo kratkoma spregleda, ker je služenje drugim, je celo ljubezen do sovražnikov (Mt 5, 43-44), je vznemirjenost, je ura trpljenja, je tudi sodba nad tem svetom: je izgon vladarja tega sveta z gromom (Jn 12, 24-30), "ki ga bo Gospod Jezus usmrtil z dihom svojih ust in ga uničil z veličastjem svojega prihoda" (2 Tes 2, 8).

Božja ljubezen je torej zakraljevala po križu, po slavi križa, ki rojeva življenje: "Ne boj se! Jaz sem Prvi in Zadnji in Živi. Bil sem mrtev, a glej, živim na veke vekov in imam ključ smrti in podzemlja" (Raz 1, 17-18).

Jezusova pokorščina, poslušnost Očetovi volji (Fil 2, 6-11; Heb 5, 8-9); tiho zrenje povišanega, povzdignjenega, obešenega, onemogočenega skriva zmagoslavje nad sovražnikom, izničenje moči smrti. S tem je vladar tega sveta doživel poraz. Premagala ga je pokorščina, skrajna ponižnost.

Tako lahko z vsem zaupanjem prinašamo Križanemu vse svoje grehe, probleme, težave, vso svojo nemoč. Prinašajmo mu vse ljudi, ne samo svojece!

Prosimo za vero v novega Adama. Mogočna je tudi priprošnja Žalostne Matere Božje.

FORUM ZA KULTURO / DR. PETER VENCELJ V GORICI

PREPOTREBNI LAIKI

V četrtek, 30. marca, je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici komorna dvorana kar malce pretesna za vse tiste, ki so prisluhnili lepemu in preglednemu predavanju dr. Petra Vencelja.

Študijski raziskovalni forum za kulturo, kot se skupina mladih krščanskih izobražencev imenuje, je v sodelovanju z goriškim jezuitskim središčem Stella Matutina, štandreško dekanijo in centrom Bratuž tudi za letošnje leto pripravil niz duhovnih predavanj. Prvo iz kakovostnega niza je bilo predavanje dr. Petra Vencelja o vlogi laikov v današnji Cerkvi.

Dr. Petra Vencelja poznamo kot našega dolgoletnega prijatelja že iz časov, ko je bil v prvi slovenski demokratični vladi minister Republike Slovenije za šolstvo, in tudi iz časov, ko je bil sekretar slovenske vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu. Tedaj se je dr. Vencelj dodobra spoznal z našim življenjem in našo stvarnostjo in postal ter ostal naš prijatelj, kar je tudi danes, ko je kot upokojeni univerzitetni profesor-poučeval je na ljubljanski Fakulteti za matematiko in fiziko - najbrž še bolj zaseden kot takrat, ko je še bil v službi, saj je izjemno dejaven na pedagoškem področju in tudi kot predsednik Slovenskih katoliških izobražencev. Dr. Peter Vencelj je kot kristjan vedno zavzemal zdrava in predvsem odprta ter demokratična stališča; odključeta ga tudi čisto gorenjsko obarvana jasnost in smisel za praktične zadeve, kar je dokazal tudi na goriškem predavanju.

Dr. Peter Vencelj je namreč spregovoril v svojem uro trajajočem klenem predava-

FOTO: BEBERNICA

nju o vlogi laika v današnji slovenski Cerkvi, ki jo dobro pozna, saj ni nikdar skrival svojega prepričanja in verskega nazora, niti takrat ne, ko te je to lahko stalo službo v pokojni Jugoslaviji. Dr. Vencelj je jasno in brez zadržkov govoril o vlogi katoliške Cerkve v slovenski družbi danes. Povedal je, da se v Sloveniji veliko govori o civilni družbi, in najprej razčistil ta pojem, v katerem se danes postavlja tudi Cerkve, ki se v Sloveniji prevečkrat predstavlja kot nekaj zasebnega in se ji s tem seveda dela velika krivica. Nadalje se je ustavil pri vlogi kristjanov v slovenski družbi, ki jih je manj, kot bi si sami želeli, ker je v Sloveniji dejansko veliko ljudi, ki trdijo: "Kristus da, Cerkev ne!" Seveda dr. Vencelj ni mogel mimo velikega vpliva slovenskih sredstev obveščanja na javnost, o vplivu medijev, ki vse prevečkrat slabševalno in včasih naravnost hujskaško pišejo in poročajo o Cerkvi in predvsem o ljubljanskem nadškofu dr. Francu Rodetu, čigar lik

je v Sloveniji, žal, postal že tarča naravnost nesramnih in nizkih napadov, ki tudi nas žalijo, saj v njem vidimo našega duhovnega vodjo slovenske Cerkve.

Dr. Vencelj ni mogel mimo slovenske sinode, ki je sedaj v teku; podčrtal je predvsem dejstvo, da je prav sinoda odprta vsem ljudem in pomeni resnični dialog med kleriki in laiki. Zavzel se je tudi za večje število manjših škofij, ker bi to pomenilo večjo povezanost škofov s krajevnimi Cerkvami in verniki. Po njegovem mnenju trenutni molk slovenske Cerkve o tem vprašanju, ki je pred časom že prišlo v javnost, ni moder.

Dr. Vencelj je tudi poudaril, da je vloga laikov v slovenski Cerkvi nenadomestljiva; dejal je tudi to, da je še najbolj oddaljena od aktivnega delovanja v Cerkvi prav srednja generacija Slovencev. Nato je prikazal pregled vseh ustanov in združenj, v katerih prihaja do izraza slovenska Cerkev, pa naj gre za poučevanje verouka po župnijah

ali pa za katoliške vrtnice, srednje verske šole, za krščanske dijaške domove in še in še. Spregovoril je tudi o odmevnem delu slovenskih duhovnikov z mladinskimi skupinami, govoril o prisotnosti kristjanov na visokih šolah in tudi omenil vse večjo potrebo, ki se v Sloveniji kaže po ustanovitvi katoliške univerze, na kateri bi se poučevale predvsem humanistične vede: pravo, filozofija, zgodovina, sociologija, časnikarstvo itd., tiste vede torej, od katerih je najbolj odvisna slovenska družba, v kateri je danes še vedno preveč prisoten proticerkveni in protikrščanski naboj iz minulih časov.

Pred številnimi poslušalci je v Gorici zrasla prava gora podatkov o "prisotnosti slovenske Cerkve na terenu" in v slovenski družbi, ki se kaže tudi v pripadnosti krajevne cerkvenemu pevskemu zboru, zakonskim skupinam, v orglarskih šolah in še in še bi lahko naštevati. Seveda dr. Vencelj ni mogel mimo omembe katoliških sredstev obveščanja in pri tem mimo Družine in Ognjišča kot stebrov slovenske Cerkve. Omenil pa je tudi prepotrebne študijske tečaje, dopolnjevalni in prepotrebni študij na tako imenovani Socialni akademiji, kjer se mladi slovenski izobraženci spoznavajo z osnovami zdravega političnega in javnega nastopanja v slovenski družbi.

Predavanje dr. Vencelja, katerega izsek smo podali v skopih besedah, je bilo seveda samo izhodišče za plodno in živo debato, ki je njegovemu posegu sledila. V razpravah, ki je dr. Vencelja spet prikazala kot strpnega, a odločnega slovenskega izobraženega človeka, ki krščanstvo pojmuje kot slog in vodilo življenja v zasebnem in javnem življenju, je sodelovalo veliko ljudi. Na dan so prišli najbolj žgoči problemi slovenske Cerkve, med njimi vprašanje sredstev javnega obveščanja, saj se kristjani v Sloveniji ne morejo prepoznati v dnevnem časopisju in tudi ne v državni televiziji, ki o njih slabo ali slabševalno poroča, gotovo pa jih namerno poriva v zasebnost, ki jim ne pripada, dela jim krivico. Dr. Vencelj je odgovarjal na vprašanja trezno in vsem razumljivo, brez zamolčevanja in nepotrebnega sektaštva; tako se je v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici lahko razvil lep dialog, ki samo priča o tem, da je v današnji Cerkvi vloga laikov več kot le potrebna: je nuja in edina pot za prihodnost.

Večer z dr. Venceljem je vodil predsednik Študijskega in raziskovalnega foruma za kulturo dr. Julijan Čavdek, za tekoče in živno prevajanje pa je skrbel naš stalni sodelavec in komentator dr. Peter Szabo iz podjetja za prevajanje Skrivane iz Ljubljane.

JUP

SVOJEVRSTNO TRPLJENJE IN "ODREŠENJE"

KNJIŽICA O NAPAČNO RAZUMLJENIH MOŠKIH

MARTIN MARUSSI

Prejšnjo jesen je Župnijski urad iz Dravelj v Ljubljani izdal zanimivo knjigo, prevod dela Walterja Trobisha z naslovom *Napačno razumljeni moški* (nemški izvornik *Der missverstanden Mann*). Knjižica sledi številnim svetovnim uspešnicam, ki sta jih zakonca Trobish s svojo življenjsko izkušnjo posredovala širšemu občinstvu in predvsem mladim. To so: *Ljubezen je čustvo, ki se ga moramo naučiti*, *Živeti z nepotešenimi željami*, *Z veseljem biti ženska* idr. Walter Trobish je pisal svoje spiske, a ga je sredi dela doletela smrt. Žena Ingrid je zapiske zbrala in uredila ter jih dala natisniti.

Pred nami je tako vsakomur dojemljiva in zanimiva knjiga, ki opisuje, s katerimi težavami se srečuje moški v vsakdanjem življenju in kako mu lahko življenjska sopotnica pri tem pomaga. Knjiga je v prvi vrsti namenjena moškim, da bi bolje razumeli sebe in se sprejeli. Pomagala pa bi tudi ženskam oz. ženam, da bi bolje razumele moške oz. svoje može. V prvem delu knjige nakazuje Trobish različne tipologije moških, in to v dveh delih. V prvem delu predstavlja trpečega moškega, ki je lahko negotov, nezadosten, podrejen, boječ, odvečen, frustriran in ranljiv. V drugem delu pa predstavlja moškega, ki se brani (npr. molčeči Buda, vsemogočni patriarh, ne-

pristopni paša, mrzla ledena gora in emigrant). V zadnjem delu se avtor dotika misli o odrešenosti lastnega trpljenja. V svojih beležkah za epilog h knjigi je avtor zapisal: "K odrešenosti spada tudi privolitev v nepopolno, začasno. Človek je vesel, če gre v pravo smer, četudi ne bo nikoli dosegel cilja. Mislim, da tudi v tej knjigi nisem povedal zadnjega o moškem. Kdor hoče povedati samo zadnje, nikoli ne piše."

Naj navedem še začetek predgovora knjige avtorjeve žene: "Man is suffering, but woman don't know it - moški trpi, toda ženska tega ne sluti. Ta pregovor v nepravilni angleščini sem odkrila na majhnem avtobusu v Gani. Mislim, da je hotel ravno to povedati moj mož v tej knjižici. O njej je z menoj govoril več kot o katerikoli drugi knjigi, ki jo je napisal."

S 1. STRANI / JUBILEJNO ROMANJE SLOVENSkih VERNIKOV GORIŠKE NADŠKOFIJE

LUČ VERE IZ OGLEJA

Poseben poudarek je nadškof msgr. Dino De Antoni posvetil očiščenju. Tako je predvsem opozoril na očiščenje našega spomina. To pa ne pomeni toliko brskanja po zgodovini, ampak delo za to, da se zlo ne vrne več v naša srca in naš razum.

Nadškof je še poudaril pomen jubilejnega leta. Bog se je namreč učlovečil in tako povezal s človeštvom, da bi ga odrešil. Zato je še posebno podčrtal s sv. Janezom, da je prav v ljubezni Bog najbolje pokazal svojo skrb za človeštvo, saj je žrtvoval svoje življenje zanj.

V zvezi z zaščitnim zakonom za slovensko manjšino v Italiji pa je goriški nadškof dobesedno dejal: "Še danes sem po vaših duhovnikih izvedel za nezadovoljstvo in razočaranje ljudi zaradi nerazumljive odložitve zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Ne da bi se spuščal v zadevo samo, pa ne morem ne vzeti si k srcu - kot pravi *Gaudium et Spes* - te stvarnosti, ki približe zadeva tudi mene. Jasno je, da zakon sam ne bo rešil vsega, če ne bo neke identitete, osnovane na moralnih vrednotah.

Verena Čevdek in Mauro Leban v imenu goriške skupnosti družin Sončnica. Tudi sicer je bilo lepo videti, da je prišlo na romanje v Oglej več slovenskih družin s čisto majhnimi otroki. Obnovitev krstnih obljub je pred krstnico vodil g. Jože Markuža, nato je štandreški dekan Viljem Žerjal naprosil prisotne slovenske vernike, naj gredo skozi krstnico v oglejsko baziliko. Pred krstnim kamnom se je vsak vernik pokrižal s krstno vodo in potem

naj se v miru pripravijo na sveto spoved; v ta namen so iz rok slovenskih skavtov prejeli verniki ob vohodu v mogočno cerkev tudi poseben list z napotki za sveto spoved. Slovesno sveto mašo je ob 16. uri daroval goriški nadškof msgr. Dino De Antoni (nekaj misli iz pridige objavljamo posebej), ki je presenetil goriške vernike z lepo slovensčino in tako dokazal, da se zaveda pomena oglejskega duha, duha oglejske Cerkve, ki je spoštovala in spoštuje vsakega posameznika in vsak narod. Ob nadškofu se je okrog oltarja zbralo sedemdeset duhovnikov, ki so z njim darovali sveto mašo, med katero so prepevali goriški pevci, medtem ko je na orgle igrala prof. Lojzka Bratuž. Gotovo je bilo lepo prisostvovati tudi res množičnemu obhajilu, ki so ga delili

goriški nadškof in slovenski duhovniki.

Po slovesni maši se ljudje pred oglejsko baziliko kar nekaj časa niso mogli raziti, vse pa je razveselilo tudi dejstvo, da se je goriški nadškof pred blagoslovom spomnil tudi visokih jubilejev dveh slovenskih duhovnikov in obema javno čestital v imenu vseh vernikov: dr. Kazimirju Humarju za šestdeset let duhovništva in g. Bogomilu Breclju za zlato mašo.

Prijazno pogovarjanje pred starokrščansko cerkvijo in lepo vreme, ki je v Ogleju naklonjeno sprejelo slovenske vernike goriške nadškofije, sta bila samo še dva razloga več, da je bilo vredno priti v takem številu v nedeljo na slovensko jubilejno romanje. To je bilo tudi lep dokaz naše živne prisotnosti v nadškofiji.

GORICA / SREČANJE V KULTURNEM CENTRU

MISIJONAR DANILO LISJAK PRI NAS

Pretekli teden je obiskal nekatere naše šole v Gorici misijonar Danilo Lisjak. V torek in četrtek se je srečal z dijaki višjih šol in s srednješolci, v sredo pa je govoril učencem v Štandrežu in Pevmi.

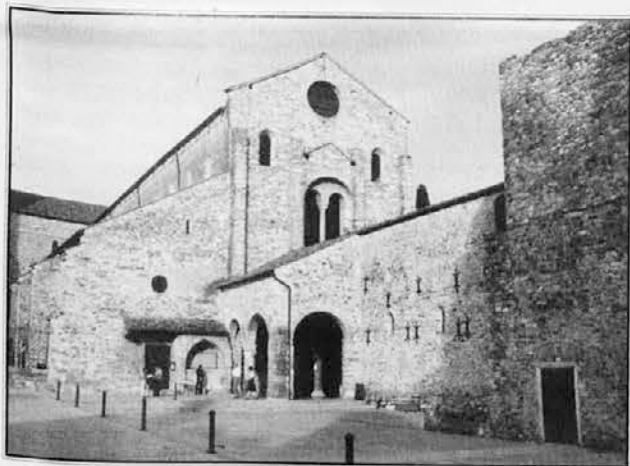
V petek zvečer pa je predstavil svojo misijonsko izkušnjo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž za širše občinstvo.

G. Danilo Lisjak (r. 1951) je salezijanec, doma od Saksidov pri Dornberku. Svojo misijonsko pot je začel l. 1986 najprej v Zairu. Od tam je šel v sosednjo Rwando. Kot vemo, naseljujeta to državo in bližnji Burundi plemeni Hutu in Tutsi. Prvotni prebivalci ozemlja so bili Hutuji, poljedelci nižje rasti. V preteklosti, pred več sto leti, pa so se mednje priselili Tutsiji - višje postave, nilotskega izvora in živinorejci. Polagoma je ta 10-15% manjšina prevzela oblast in vse važnejše funkcije na ozemlju: šolstvo, trgovino, politiko, gospodarstvo. Iz tega izvirajo stalni nemiri in boji.

Leta 1994 pa je izbruhnila v Rwandi državljanska vojna med Hutuji in Tutsiji in je povzročila grozne pokole. Pobitih, mučenih je bilo na sto tisoče in nihče ne bo zagotovo vedel točnega števila... Zahodni svet se v glavnem takrat ni vmešaval. G. Danilo pa je bil priča tem strahotam in je moral velikokrat - nemočen - pokopavati mrlične, ščititi pregnance. Še danes ozračje ni umirjeno, saj sledijo pokolom obračunavanja, ki netitje vedno novo sovraštvo. Misijonar je gledal smrt od blizu, doživel je pekel na zemlji. Povedal je, da se od takrat ne boji več za svoje življenje; izročil ga je v roke Nekomu. In: "Če oni ostanejo, živijo, delajo, zakaj bi ne jaz?" Trenutno deluje v Burundiju in skuša z ostalimi misijonarji obnoviti deželo, zlasti pa družbo, človeške odnose.

G. Lisjaku se zahvaljujemo za pretresljivo pričevanje. Želimo mu srečno vrnitev v Burundi in Božjega varstva pri delu!

TS

Vsekakor pa je zakon pomemben dejavnik, saj je pravna gotovost pogoj za mirnost in večje sodelovanje. Živeti ob meji naj se iz prekletstva spremeni v blagoslov, kot je že zazelela naša škofijska sinoda."

POTEK SLOVESNOSTI

Ob 14.30 se je okrog starodavne osmerokotne krstnice-baptisterija trlo slovenskih vernikov, ki so pod vodstvom svojih duhovnikov pričeli z daljšim bogoslužjem. V imenu goriških duhovnikov je najprej spregovoril msgr. Oskar Simčič, ki je govoril o pomenu zakramenta sv. krsta za vsakega človeka. Dejal je, da je bila krstnica v Ogleju nalašč postavljena na zahodni del bazilike, na zahod, ki pomeni temo, kajti skozi temo mora vsak človek, da ga potem lahko razsvetli luč svetega krsta. Za pristno slovensko vzdušje na romarski poti v Oglej je poskrbel združeni pevski zbor goriških pevk in pevcev, ki ga je vodil Zdravko Klanjšček, nakar je sledilo branje Božje besede, ki sta ga opravila mlada katehistinja

odšel v čudovito oglejsko baziliko, kjer ga je pred glavnim oltarjem pričakal goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. Vrsta vernikov je bila dolga, saj so goriški slovenski skavtje, ki so skrbeli za red in razdeljevanje za to priložnost natisnjenegega malega lepaka o romanju, našli nad sedemsto slovenskih vernikov, ki so v tihi zbranosti v starem duhovnem hramu pričakali sveto mašo.

Med prihajanjem v oglejsko baziliko sta vernike pozdravljala slovesno zvonjenje mogočnih oglejskih zvonov, ki je naznanjalo bližajočo se Veliko noč, in nato doneča Schubertova Slava, ki so jo ubrano peli goriški pevci.

Verniki so stopali v baziliko skozi glavna, sveta vrata. Ko so se zbrali okrog oltarja in napolnili levo ladjo cerkve, saj je desna zaradi obnovitvenih del zaprta, jih je nagovoril štandreški župnik Karel Bolčina, ki je poudaril pomen svetega krsta; ta naj prenosi in osmisli naše življenje. Po homiliji g. Bolčina je dekan Viljem Žerjal naprosil vernike,

SVETNIK TEDNA

11. APRIL

SILVESTER ČUK

STANISLAV, ŠKOF IN MUČENEC

Leta 1966 so se Poljaki spominjali tisočletnice pokristjanjenja, leta 1979 pa devetstoletnice smrti sv. Stanislava, zavetnika Poljske. Od 2. do 10. junija 1979 je svojo domovino prvič obiskal Janez Pavel II., prvi slovanski papež v dvatisočletni zgodovini Cerkve. "Moje korake vodi dejansko jubilej škofa in mučenca sv. Stanislava," je dejal pred vzletom z rimskega letališča. Zadnja postaja tega potovanja je bila maša na prostranem travniku pred mestom Krakov, škofovskim sedežem sv. Stanislava in Karola Wojtyła, sedanjega papeža. Ob papežu se je zbralo blizu dva milijona ljudi: v svoji homiliji je papež govoril o sv. Stanislavu in njegov jubilej povezal z dolžnostjo krščanskega pričevanja, ki izhaja iz zakramenta svete birme.

Stanislav se je rodil leta 1030 v vasi Ščepanovo pri Krakovu v družini nižjega vojaškega plemiča. Krščanstvo je bilo takrat na Poljskem še mlado in ljudi še zdaleč ni prekrasilo, zato je bilo v njih še mnogo surovosti. Stanislavovi starši so bili verni. Fant je želel postati duhovnik. Šolal se je najprej v Gnjeznu, kjer je grob sv. Vojteha, apostola Poljske, svoje bogoslovno znanje pa je utrdil v Liegu v Belgiji, kjer je bilo eno od središč prenovitvenega gibanja v Cerkvi. Mladi Stanislav se je vrnil v domovino z željo, da bi svoje moči posvetil Cerkvi, prosti državnih vezi. Rad bi postal redovnik, a na željo svojega škofa je sprejel službo župnika. Od blizu je spoznal stisko revnih slojev in rad bi jim gmotno in duhovno pomagal. Škof ga je poklical k sebi v Krakov, glavno mesto poljske kraljevine. Stanislav je želel, da bi Krakov postal tudi duhovno središče Poljske.

Leta 1070 je umrl krakovski škof in po volji ljudstva, plemstva in kralja Boleslava II. Hrabrega je postal njegov naslednik Stanislav. Bil je drugi škof na Poljskem, ki ni izšel iz vrst redovnikov. Dobro je poznal versko stanje med ljudmi in med duhovščino in rad bi ga dvignil po vzoru clunjskega opata Hildebranda, poznejšega papeža Gregorja VII., velikega prenovitelja cerkvenega življenja. Boril se je za to, da državna oblast ne bi ovirala Cerkve pri izpolnjevanju njenega duhovnega poslanstva.

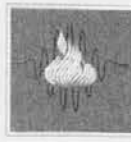
Kralj Boleslav je želel, da se Cerkve na Poljskem okrepi. Po njegovi zamisli naj bi bila opora državni moči. Prva leta je Stanislav s kraljem lepo sodeloval; njegova prva želja je bila utrditi moralne temelje države. Kralj naj bi bil vsem državljanom zgled lepega življenja. Tu so nastopile težave, kajti kralj je živel vse prej kot zgledno: za utrditev svoje moči ni izbiral sredstev in svojih strasti ni brzdal. Vsi so pred njim trepetali, škof Stanislav pa mu je spoštljivo, toda odločno očital njegove napake. 11. aprila 1079 je kralj Boleslav med mašo zunaj Krakova škofa Stanislava umoril. Nihče drug ni hotel biti za krivnika. Ljudje so škofa, ki je padel pod mečem, začeli častiti kot svetnika, kralj pa je izgubil prestol in moral je v pregnanstvo na Ogrsko. Škofa mučenca so pokopali v krakovski stolnici na Wawelu. Od leta 1253, ko je bil razglašen za svetnika, je prvi zavetnik Poljske.

Smrt sv. Stanislava je po legendi povezana tudi z našimi kraji. V samostanu Osoje na Koroškem namreč kažejo grob njegovega morilca, poljskega kralja Boleslava. Legendo je obdelal pesnik Anton Aškerc v baladi Mutec osojski. Po vrnitvi iz Rima, kamor je šel na spokorno romanje, kralj prosi za sprejem v ta samostan. Sedem let kot nemi menih opravlja najnižja dela, šele na smrtni postelji spregovori in pove, kdo je. Življenjepisni pravijo, da je Boleslav res delal pokoro za svoj zločin, ni pa nobenih zgodovinskih potrdil, da bi bil on "mutec osojski".

Sveti poljski škof in mučenec je krstni zavetnik mnogih slovenskih Stanislavov, ki tako ta dan godujejo.

LETOŠNI POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A

Letošnji postni govori po Radiu Trst Aso ob torkih in petkih ob 18.45. Tema govorov nosi naslov Prihodnost bo takšna, kot je danes vzgoja, nosilci projekta pa so profesorji na Škofijski gimnaziji Vipava. Vabljeni k poslušanju vsak torek in petek ob 18.45. **Petek, 7.4.:** Vzgoja za vrednote (Vinko Lapajne); **torek, 11.4.:** Vzgoja za veselje, ki izvira iz nesebičnosti in odgovornosti (Janez Zupet); **petek, 14.4.:** Čut za sveto v zakonu in družini (Ivan Albreht); **torek, 18.4.:** Vzgoja za spravo in evharistijo (Andrej Vovk); **veliki petek, 21.4.:** Veselje do življenja (Andrej Vovk).

RADIO OGNJIŠČE. Vsak četrtek ob 17. uri: aktualne teme v primorski oddaji **Maestral**. Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (v Goriški in Furlaniji) in 91,2 - Tinjan (na Tržaškem).

5

ČETRTEK
6. APRIL
2000

PETDESET LET KLASIČNE GIMNAZIJE FRANCE PREŠEREN V TRSTU

DUHOVNA DOTA

IVAN ŽERJAL

Osrednja slovesna proslava ob zaključku niza pobud ob 50-letnici slovenske klasične gimnazije v Trstu bo verjetno še dolgo ostala v spominu številnih bivših in sedanjih dijakov, profesorjev ter prijateljev naše klasične in naše šole nasploh. Nabito polna dvorana Kulturnega doma v Trstu je v soboto, 1. aprila, pričala, da je klasična gimnazija odigrala ključno vlogo pri oblikovanju zamejskega intelektualnega kadra. Iz nje je namreč izšlo 462 dijakov in dijakov, ki so postali časnikarji, zdravniki, odvetniki, profesorji, skratka strokovnjaki tako v humanističnih kot tudi v tehničnih vedah in ki so bistveno pripomogli k ohranitvi in bogatemu razvoju tistega dela slovenstva, ki je po drugi svetovni vojni ostal odrezan od matične domovine. To pa je tudi dokaz, da je klasična izobrazba še vedno aktualna in da ne držijo stereotipne predstave o klasični gimnaziji kot o zastareli in zaostali šoli, kjer se poučuje veliko nepraktičnih predmetov. Potrditev tega je prišla tako iz ust slavnostnega govornika Milana Gregoriča kot tudi s strani predstavnikov italijanskih in slovenskih šolskih oblasti. Predstavnica šolskega skrbništva prof. Lučka Barej je poudarila pomen duhovne obogatitve, strokovne izobrazbe in narodne vzgoje, ki jih je skozi desetletja posredovala klasična gimnazija; predstavnik slovenskega ministrstva za šolstvo in šport Roman Gruden pa je podčrtal važnost, da si

FOTO KROMA

vzgoja in izobraževanje podajata roki. Ni pomembno le strokovno izobraževanje, ampak tudi oblikovanje vrednot in človeške držbe, ki je predpogoj. Misel o aktualnosti klasične izobrazbe je bila rdeča nit niza pobud ob tem pomembnem jubileju. Že lani so na liceju France Prešeren v Trstu priredili okroglo mizo o vlogi in pomenu klasične gimnazije, izlet dijakov v Grčijo in zgodovinsko razstavo z duhovitim naslovom *Od cveka do pikona*. Proslava v Kulturnem domu, ki so jo podprli krovniki organizacij SKGZ in SSO, Zadruga kraška banka in drugi posamezniki, pa je pomenila kronanje vseh teh pobud, povečini pa so jo oblikovali prav sedanji dijaki klasične gimnazije in liceja. Ti so namreč poskrbeli tako za uvodni

pozdrav (posredovali sta ga Jasmina Kermolj in Noemi Bet) kot tudi za glasbene točke (izvajali so jih Lara Komar, Matej Santi, Verena Rojc in Martina Stepancic) in multimedialno predstavo *5 klasično v tretje tisočletje* v režiji Matejke Peterlin in Nikle Panizon. Šlo je za igrane prizorčke iz življenja v razredu, ki pa so se prepletali s prizori iz nekaterih velikih literarnih del: Cankarjevega *Pohujšanja v dolini Šentflorjanski*, Sofoklejeve *Antigone*, Svevovega romana *La coscienza di Zeno* in Rebulovega *Senčnega plesa*. Še najbolj domiselni in zanimivi (ter seveda nad vse zabavni) pa so bili videoposnetki, ki so prikazali, kaj mislijo o klasični gimnaziji tako njeni dijaki kot tudi dijaki drugih šol, poleg tega pa je bil še podan "en dan redne norosti s klasični". K temu je treba pristeti še himno, ki jo je za to priložnost uglasbil Iztok Cergol.

Klasična gimnazija je bila "drugi dom" prvim generacijam njenih dijakov, ki so na lastni koži občutili razdvojenost in razklanost sveta v tistih burnih letih in desetletjih po drugi svetovni vojni. To je zelo učinkovito ponazoril slavnostni govornik Milan Gregorič, istrski kulturni in družbeni delavec, sicer pa predstavnik prve generacije maturantov. V šolskih prostorih (takrat še v ulici Lazzaretto vecchio v Trstu), je dejal Gregorič, "smo se otreli vsiljivega hrupa sveta in pod budnim očesom naših profesorjev zorali vsak v svojo njivo znanja." Po maturi leta 1953 se je tista generacija maturantov razšla in preteči je moralo dvajset let, da je prišlo do ponovnega srečanja. Med tem časom so istrski maturanti živeli svoje življenje v matični domovini, v povsem drugem svetu, in so se z muko dokopavali do trdnjih notranjih dognanj v življenju. Pri tem jim je bila v veliko oporo ravno "duhovna dota", ki jim jo je dala klasična gimnazija. Potem pa se je prišlo, kot že rečeno, do prvih snidenj. Stiki so se krepili, in to ne le z bivšimi sošolci v zamejstvu, ampak tudi s širšim krogom tržaške slovenske srenje. Te vezi je dodatno okrepila slovenska pomlad in je tako na relaciji Koper-Trst zacvetela nova obmejna skupnost, ki se ukvarja predvsem s tistim, kar nas povezuje. To delo pa še ni končano, saj je pred nami veliko izzivov, ki jih predstavljajo vsestranski razvoj slovenske Istre, zlasti Kopra, mlada in ranljiva slovenska državnost in vstopanje Slovenije v Evropsko zvezo. Ali bodo ti izzivi za nas možnost ali poguba, je odvisno, kako se bomo nanje pripravili in nanje odgovorili, in to zlasti mlajši rodovi izobražencev. K temu pa mora svoje prispevati tudi državotvoren odnos matice do zamejstva in odgovornejši odnos italijanske države do svoje manjšine. Upati je, da se bo v teh novih okoliščinah Primorska s svojim duhovnim in materialnim potencialom znala odolžiti Gorici in Trstu, za kar je od nje v preteklosti prejela, ter da bo s tem krepila tukajšnje oslabiljeno slovenstvo.

ŠTUDIJA PETRA ŠTIHA O DVEH LISTINAH IZ LETA 1001

"VILLA QUAE SCLAVORUM LINGUA VOCATUR GORIZA"

Na gradu Kromberk pri Novi Gorici so 30. marca predstavili knjigo dr. Petra Štiha *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza* (Vas, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica). To je študija izrednega pomena, saj njeni glavni temi sta listini cesarja Otona III. iz leta 1001, znani zaradi prve pisne omembe Gorice in Solkana; zato sodi delo v sklop pobud ob tisočletnici Gorice. Leta 1001 ni še obstajalo mesto Gorica, ampak le vas (*villa*) na gričku.

Predstavitelj knjige je bila v lepi veliki dvorani kromberškega gradu ob zelo številni udeležbi ljudi, ki se zanimajo za našo zgodovino. Mag. Slavica Plahuta, direktorica Goriškega muzeja, je v pozdravnem nagovoru navedla glavne pobude in prizadevanja pri odkrivanju naše zgodovinske preteklosti in povedala, da je Goriški muzej v okviru projekta z naslovom Gorica in Goriška - stičišče narodov in kultur izdal ob bližnji tisočletnici dve monografski študiji, to sta *Gotska arhitektura na Goriškem. Stavbanske delavnice (1460-1530)* Roberta Peškarja in *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza* Petra Štiha. Sledila bo še monografija *Solkana v zgodnjem srednjem veku* arheologov Timoteja Knifca in Draga Svobljaka, ki bo obravnavala vse doslej znane najdbe iz Solkana in okolice do Vipavske doline. Projekt Goriškega muzeja ima v načrtu še nadaljnja arheološka izkopavanja ostankov cerkve sv. Valentina na Sabotinu.

Plahutova je nato predala besedo gledališkemu igralcu Janezu Starini, da je prebral v slovenskem prevodu besedili obeh listin; najprej tisto, ki je bila izdana 28. aprila 1001 v Ravenu, in nato drugo, izdano 27. oktobra 1001 v Paviji. Sledila je poglobljena predstavitelj knjige. Dr. Branko Marušič je najprej spregovoril o avtorju knjige, zgodovinarju Petru Štihu, o njegovem življenju, raziskovalnem delu, o znanstveniku, ki se je z veliko ljubeznijo do stroke in natančnostjo predal preučevanju srednjeveške zgodovine Slovencev, jugovzhodne Evrope ter Goriške. Peter Štih je diplomiral na filozofski fakulteti v Ljubljani (1983) in doktoriral leta 1993 z disertacijo *Ministeriali Goriških grofov do prve tretjine 14. stoletja*. Izpopolnjeval se je na Dunaju in drugje, zgodovinsko gradivo je črpal iz mnogih arhivov. Marušič je obrazložil vsebino knjige, jo analiziral in pojasnil njen pomen pri spoznavanju goriške preteklosti. To delo je z vseh vidikov pomembno ne samo za ljubitelje zgodovine, ampak za vsakega Goričana in še posebej za študirajočo mladino. Listini sta bili napisani v letu 1001, ko si je nemški cesar zadal nalogo, da pripomene k obnovi cerkve in dežele, ki so ju pustila strašna divjanja Madžarov v začetku 10. stoletja. Zato je cesar 28. aprila 1001 podelil oglejskemu patriarhu Johannesu "polovico gradu, ki si vravi Solkan (= *medietatem unius villae quae Sclavorum lingua vocatur Goriza*), ter polovico vseh hiš, vinogradov, polj... v krajih Solkanu in Gorici in na ozemlju krajev med Sočo in Vipavo in Vrtovinom in slemeni Alp..." Listina je eden najzanimivejših dokumentov Goriške in Furlanije ter prva priča slovenske prisotnosti na tem območju. Obenem je pomembna "priča obnove Furlanije v 2. polovici 10. stoletja, ki je po madžarskih napadih potekala pod vodstvom oglejskih patriarhov..."

Z drugo listino, izdano v Paviji 27. oktobra 1001, pa je cesar Oton III. podelil furlanskemu grofu Verihenu drugo "polovico zgoraj zapisane posesti in vsega, kar spada zraven, zemlje, polj..."

Dr. Štih pravi, da listini pričata o začetku "tisočletnega zgodovinskega razvoja, katerega najpomembnejši rezultat je ta, da je prostor ob Soči dobil posebno, individualno identiteto, ki jo je ohranil vse do danes. Slovensko ime za grič... ni dalo imena samo vasi, iz katere se je nato razvilo mesto, ampak je po njem dobila ime tudi širša pokrajina ob Soči in na Krasu: Goriška". To dokazuje, da je bil tu na prelomu tisočletja rabljen slovenski jezik. Listini se pa nista ohranili v izvorniku, temveč le v prepisih.

V uvodu je avtor knjige nanizal glavne podatke o nadaljnjem razvoju dežele, o nastanku mesta Gorice, ko je šele leta 1307 kraj prejel od goriškega grofa Henrika II. mestne pravice. Goriški grofje so si "posest nad

Gorico pridobili z odvetništvom nad oglejsko cerkvi-jo..." Tudi podatke in trditve o nadaljnji zgodovini Gorice in Goriške je avtor podkrepil z navedbo zanesljivih virov. Štihova knjiga je "prva celovita obravnava obeh listin". Zgodovinar si je v knjigi in svojem posegu zazelel, da bi ta študija pomenila "prispavek k boljšemu poznavanju zgodovine prostora, kjer so se od zgodnjega srednjega veka naprej stikali in skupaj živeli slovensko in romansko govoreči prebivalci. Tu multietničnost, ki je ena od konstant v zgodovinskem razvoju prostora ob srednji Soči, se zrcali tudi v obeh obravnavanih listinah." "Eno od temeljnih pravil zgodovinarjevega dela je, da, če hoče razumeti zgodovino, je ne more razlagati s pozicije današnjega časa, ampak s pozicije časa, v katerem je nastajala. Zgodovina na tem prostoru je obema sosednjima narodoma predolgo tekla skupaj, da bi jo lahko razdelili..."

Dr. Štih je v prvem delu knjige obrazložil nastajanje listin in drugih dokumentov, njihovo usodo in pomen. Nato je natančno predstavil vsebinsko analizo obeh listin in ocenil njuno vrednost. Pojasnil je zgodovino cesarske oblasti in oglejskega patriarhata, madžarske vpade, posledice podelitev ozemelj in začetke poznejših slovenskih krajev (10. in 11. stoletje). Navedel je mnogo zgodovinskih drobec in zanimivosti, ki bogatijo vedenje o naši deželi in slovenskem življu, ki je na tem etnično mešanem ozemlju dolga stoletja prenašal tuje gospodarje. Lepo oblikovano knjigo z nad 190 stranmi bogati 30 strani dolg seznam uporabljenih virov in literature.

Na predstavitvi je spregovoril tudi prof. Sergio Tavano, ki se je poveljno izrazil o knjigi in čestital avtorju. Ker knjiga obravnava zgodovino našega in srednjeevropskega prostora, je istočasno izšla tudi v italijansčini in nemščini; v italijansčino jo je prevedel Joško Vetrh, v nemščino pa Doris Debenjak. Izdal jo je Goriški muzej, njeno izdajo pa so omogočili Evropska zveza - program PHARE, slovensko ministrstvo za kulturo, mestna občina Nova Gorica, Znanstveni inštitut FF Ljubljana, Zavarovalna hiša Triglav - Nova Gorica in HIT.

EPD

PRIMERJALNE ŠTUDIJE FRANCETA BERNIKA

OBZORJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Tak je naslov zadnje knjige dr. Franceta Bernika, slavista in predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki bo v petek, 7. t.m., ob 18. uri gost likovne galerije Ars v Katoliški knjigarni v Gorici, kjer bo njegovo zadnje delo in njega samega predstavil goriški kulturnik Janez Povše.

Obzorja slovenske književnosti je knjiga, ki nosi zgovoren podnaslov *Slovenistične primerjalne študije* in je izšla konec minulega leta pri Slovenski matici v Ljubljani v imenitni zbirki *Razprave in eseji*. Knjiga je zelo lepo in elegantno opremljena, za kar je poskrbel Pavle Učakar.

V uvodu pove dr. Bernik, da je to knjiga "razprav in prispevkov o slovenski književnosti 19. in 20. stoletja", za katero se je bil odločil po globljem in samokritičnem razmisleku, in tako je sedaj pred nami knjiga, ki je namenjena "širšemu krogu bralcev, ki jim je naša estetska književnost pri srcu". Nadalje dr. Bernik tudi pove, da je bilo edino merilo, ki ga je vodilo pri sestavljanju knjige, strokovnost, saj je v knjigo vvrstil le tiste razprave, "ki so priostrene v središčno, z dokaznim gradivom podprto sporočilo... še vedno žive, znanstveno aktualne in spodbudne". Dr. France Bernik tudi pravi, da se je zavestno odločil za kronološko razporeditev esejev in: "Hkrati so prispevki razporejeni tako, da presejajo v panoramsko, povzemajočo sintezo."

Morda so prav te razprave izjemnega pomena, saj kažejo na avtorjevo nesporno vrhunsko poznavanje slovenske književnosti in pa na njegovo znanje, saj se ve, kako težavno in koliko vložena študija je potrebno, da nekdo zmore napisati sintezo, take eseje, kjer pride do izraza predvsem ve-

liko znanje in pa seveda tudi občutek za mero, ko dela primerjavo, ko nekaj lokalnega uvršča v univerzalno, če smemo zelo poenostaviti. Znano je, da sinteze lahko delajo samo odlični znanstveniki, ki imajo tudi široko srce, poleg nespornega znanja seveda. Med take Bernikove študije sodijo *razprave Nacionalno in univerzalno v slovenski književnosti*, *Književnost moderne v evropskem kontekstu*, *Evolucijska problematika slovenske vojne proze*, *Receptija slovenske književnosti v 20. stoletju*.

Jasno je, da v tej kratki predstavitvi ne moremo pisati o vseh razpravah dr. Bernika, objavljenih v knjigi, saj bo bralec našel tako eseje o Goethejevem *Faustu* pri Slovencih kot zapis o Janku Kersniku v njegovem in našem času, esej o pojmu moderna v slovenski literarni vedi, esej o Josipu Vidmarju; znanstvenik pa je v svojo knjigo vvrstil tudi študije o Danilu Lokarju, Francetu Bevku, Ivanu Cankarju, Edvardu Kocbeku, Jožetu Udoviču in o goriški pesnici Ljubki Šorli. Knjigo zaključuje bibliografija objav, ki samo priča o avtorjevi veliki predanosti študiju slovenske literature. Eseji so pisani zares strokovno in zato prvenstveno namenjeni vsem tistim, ki hočejo boljše spoznati slovensko književnost in njeno umeščenost v evropsko literaturo, zanimali pa bodo gotovo tudi tiste, ki imajo preprosto radi slovensko pisano knjižno besedo. Dr. Berniku se namreč pozna, da ima rad slovensko književnost in slovenske pisce, pa naj gre za pesnike ali pisatelje. Ta njegova naklonjenost prodira skozi sicer zelo strokoven slog pisanja, ki ga odlikuje imenitna slovensčina, kakršna pri tovrstnih razpravah prevečkrat pogrešamo.

JUP

OB SKORAJŠNJI
TISOČLETNICI PRVE
OMEMBE

ABONMAJSKA SEZONA SSG 1999-2000 / GOSTOVANJE SMG LJUBLJANA

OSMI PASTIRČEK

POVŠETOVA IN NAŠA GORICA

Večno si živa, Gorica je naslov niza trinajstih oddaj, ki ga je za Radio Trst A napisal naš sodelavec in literat Janez Povše. Oddaja gre v eter vsak ponedeljek takoj po radijskih poročilih ob osmi uri zjutraj.

Podnaslov dobro zrežiranega niza oddaj, za katerega je poskrbel Sergej Verč, je *V odkrivanju nekega mesta* in morda se prav tu lahko razbere namen Janeza Povšeta, ki je napisal oddaje za dva moška in dva ženska glasova, da bi spotoma, iz oddaje v oddajo, odkrival večplastnost in seveda bližnjo in daljno preteklost Gorice, mesta z dušo in svojim značajem, mesta ob meji, ki ima danes gotovo drugačno vlogo, kot pa jo je imelo v preteklosti.

Oddaje so dobro prirejene za radijski medij in to tudi po zaslugi odličnih interpretov, uveljavljenih slovenskih gledaliških igralcev. Vezni tekst, v katerem Janez Povše razmišlja o Gorici in nam jo skozi večplastnost njene preteklosti predstavlja, interpretirata moški in ženski glas, in sicer Minu Kjuder in Aleš Valič, medtem ko poezijo in literarne odlomke iz del slovenskih književnikov bereta in občuteno podajata Anton Petje in Bogdana Bratuž.

Večno si živa, Gorica je torej niz oddaj, v katerem je Janez Povše združil svojo osebno navezanost na Gorico, v kateri že vrsto let živi, ustvarja in jo zato po svoje doživlja, s poezijo in odlomki literarnih del velikih gorških mož; in istočasno tudi ni pozabil prikazati pomembnih osebnosti in dokumentov, ki so za mesto odločilnega pomena. Tako je v nizu oddaj o Gorici, ki bo prihodnje leto praznovala visok jubilej, saj leta 2001 poteče natanko tisoč let od prve dokumentirane omenbe Gorice, omenjenih in vključenih ogromno velikih slovenskih ljudi, ki so tudi odločilno prispevali k duhovni in zunanji podobi mesta. Janez Povše je v svojih oddajah posebno skrbno pazil, da bi prišla do izraza celovitost mesta, njegova notranja podoba, v kateri je seveda tudi slovenski duhovni delež prisoten. Igralci imenitno podajajo odlomke iz literarnih del Zorutza, Šorlijeve, Lavrenčiča, Bevka, Pertota, Šušmelja, Lokarja, Pahorja, Piščanca, Gregorčiča, Preglja, Gradnika, Kocbeka, Grudna, Komana, Tume, Sardenka, Povšeta, grofa in škofa Attems, Resa, Široka, in Župančiča. Niz trinajstih oddaj seveda postopoma uvaja poslušalca v večplastno podobo Gorice, in to iz preteklosti pa vse do sedanjih dni: od listine Otona III., ki prvi omenja Gorico, pa vse do začetkov ponovnega življenja po drugi svetovni vojni, ki je Gorico razklala na dvoje. Povše v svojih oddajah ne pozabi na velike osebnosti iz Gorice, ki so seveda pomembne za nas Slovence in bi morale biti tudi za Italijane, pa naj gre za žrtev fašističnega terorja Lojzeta Bratuža ali pa osebnosti, kot so: Kavčič, Stanič, Marušič, Tominc in Attems, ne pozabi niti na vlogo Musolinija za usodo Gorice, na zadnjega slovenskega nadškofa Sedeja, politika Besednjaka in tako naprej.

Gre torej za poliedrični niz oddaj, ki mu gre prisluhniti tudi zaradi nevskandalnega avtorskega pristopa k problematiki Gorice in njenih ljudi. "Gorica smo ljudje, ki v njej živimo," bi lahko rekli po poslušanju Povšetovega radijskega niza *Večno si živa, Gorica*, kajti to je dolga pripoved, estetsko zanimiva že zaradi izbora cveta gorških in drugih slovenskih literatov, zanimiva pripoved o preteklosti Gorice; preteklosti, na kateri danes stojimo in iz nje rastemo in jo sami prevečkrat premalo poznamo.

ZUT

SILENCE, NOVE RAZSEŽNOSTI GLEDALIŠKEGA IZRAŽANJA

V ponedeljek, 27., in torek, 28. marca, je v Kulturnem domu v Gorici Slovensko stalno gledališče ponudilo goriškim abonentom pa tudi drugim gostom priložnost ogleda dela *Silence silence silence*, ki v zamisli, izpeljavi in režiji Vite Tauferja, letošnjega dobitnika nagrade iz Prešernovega sklada (na slikah), ter izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana živi na odru že nekaj let. Doživelo je vrsto uspešnih gostovanj po Evropi in Južni Ameriki, bilo deležno odobravanj uglednih kritikov, prejelo veliko nagrado Borštnikovega srečanja za najboljšo predstavo in posebno nagrado žirije Bitefa. V naši deželi so ga igralci prikazali na čedajskem Mittelfestu leta 1998. Nemo predstavo - izjema so bolesten kriki in neartikulirani glasovi, ki v trenutkih zarežejo v tišino - oblikujejo igralci Janja Majzelj, Janez Škof, Uroš Maček, Nataša Sultanova, Ravil Sultanov in Robert Prebil. Odrskim izvajalcem so pri težki nalogi prikaza petih slik pomagali izpovedati govorico tele-

sa Marko Mlačnik, govorico tišine Marinka Postrak, govorico prostora Rae Smith; Alan Hranitelj je domišljeno pokrtil goloto teles, glasba je bila povzeta po Mozartu, oblikovalca teme in "zadušene" svetlobe sta Benjamin Ormerod in Matjaž Brišar, maske je oblikovala Barbara Pavlin, Silvo Župančič pa je poskrbel za zvok in montažo.

Težko je karkoli spregovoriti o tej povsem neobičajni, a izrazno močni odrski stvaritvi, ki sicer še kar "revnimo", toda izredno učinkovitimi sceniskimi in premišljenimi tehničnimi sredstvi ustvarja vtis čudnega nerealnega prostora, še posebno, ko se v temi zasvetijo fluorescentni elementi ali se razpre neskončno vsemirje. Ogledati si jo je treba in prisluhniti ob njej, kako naša notranjost spremlja prikazano. Vsakdo izmed gledalcev jo prav gotovo na svojski način dojema in ima ob tem različne občutke, ko mu spregovorijo mučna tišina, nenaden krik v njej, ojačen v odmevu, šum, neopredeljivi zvoki, vzdih.

IVA KORŠIČ

V približno eno uro trajajočih odrskih podobah popelje Taufer gledalca v neko "brezčasno" prostorsko, kjer vidi rojevanje sveta v pradavni skrivnostni pa tudi kaotični sanjsko-mitološki viziji.

Ob prizorih se stopnjuje tesnobo, nelagodje, ker se gledalec počuti ujetega, ukleščenega v prizor, ko opazuje, kako se "brezobrazni" moški - vsi nastopajoči imajo namreč masko - muči ob dvigu kamna in kako vsak njegov gib povzroča iztezanje in krčenje telesnih mišic; kako se človeška figura, nekako podobna bubi žuželke, izmotava iz goste oprijemajoče se pajčevine; koliko muk prestane drugi moški lik, ki se hoče prebiti skozi zid in mu to po ogromnem naporu tudi uspe. Enkratna je še slika, ki prikazuje plesalko; le-ta stoji na eni nogi v naporni drži na kokkastem zabojcu, moška figura "navija" kocko, da se iz nje utrne glasba in plesalka se počasi začne premikati kot lutka iz celuloida.

Tauferjevo iskanje novih možnosti v gledališki govorici s predstavo brez besed, ki pa seveda sploh ni tiha, je zelo zanimivo in gledalec, ki si želi od igralca nekaj nenavadnega, ga v tej uprizoritvi brez dvoma najde. Z odrsko fantazijo bujno prepojene prikazane podobe nudijo vpogled v avtorjevo razmišljanje o snovanju nečesa, vsaj na slovenskih odrih, še neizrečenega in neizpetega.

Komur so všeč vsestranska inovacijska razkrivanja na gledaliških deskah, bo delo ugajalo, kdor pa ni odprt za take novosti, bo prikazano gotovo odklonil.

"AFERI KOBAL" NA ROB

PIKA NA ČRKO I

ALEKSIJ PREGARC

voščljivo. To Kobal natanko ve. Če pa bi nekaj istih gledalcev zasedlo stolček oblasti ali vsaj družbenega vpliva, bi se takemu satiriku odrekli in mu na kak način skušalo zamašiti gobec; tedaj naj bi se šele začela rojevati satira. Da pa zdajšnja ni tako prosojna - kot to trdijo nekateri kulturno-politiki, je nedvomno dokazljivo. Poglejmo v njen zarodek.

Prizorišče Trst, njeni prebivalci in občasni obiskovalci tega mesta (za mnoge Slovence iz matice po "navadah" in "razvadah" nepoznano mesto, njegovo bistvo - zagatno). Koga se je vrhunski par komikov Kobal-Verč loteval? In v katerem obdobju? Ne pozabimo namreč, da si tedaj v prejšnji Jugoslaviji še vedno srečal prijatelja-miličnika, ki ti je zaupal vic "za sedem dni pripora", v 70. letih pa je podoben vic veljal celo "šest mesecev zopora". Verbalni delikt pač. V Verč-Kobalov precep so prišli posamezni stari borci-nerodeti, in to z blagohotno hudomušnostjo in simpatijo; slovenski bossi, ki so se iz aktivne politike že umaknili z že prenapolnjenimi žepi in torej - nedotakljivi; razdiraško kaka učiteljica ali že pokojni časniki-aktivisti; jedko-šef radijskih sporedov, sicer nepremakljivi; prof. Pirhovec, pa ne zaradi njegovega včasih rozastega zgodovinopisja ali svetovljanske prenapetosti, ampak zaradi njegove drobne govorne napake, ostudno oponašane; primorski duhovniki (tu je že druga plat), ki so poleg lastnih človeških slabosti odigrali nezamenljivo vlogo pri ohranjanju slovenstva pri nas, Kobalovo

tacijo ni primeren noben prostor, razen v beznici. Toda - vse tiho je bilo, moje razžaljeno slovenstvo se je zahtevalo na moj zapeček; zadostno je samo sebi! Pritegnem Vam in občudujem Vas, dr. Dvorak, za vse, kar ste sorodnega izustili, ob radovedni drži g. Čolnika, po slovenski TV v nedeljo, 2. aprila zvečer.

Povzemam. Duo Verč-Kobal je nedvomno duhovito ostril satiro za eno stran (t.i. desna) in duhovito farsično obdelovalo drugo (t.i. levo). Zdaj se je zataknilo. Kobal tokrat ni govoril samo avditoriju privoščljivcev in ne more enostavno naš zamejski blodnjak cepiti na poprišče politične kulture v domovini. Ne vem, če bom kdaj doživel, da bo istrski Italijan (tudi z dvojnimi državljanstvom!) kdaj "pičkaril" s Ciampijem v družbi francoskega predsednika Chiraca!

O svobodi besede. Izsiljevanje s Fojevim sindromom v Italiji, (Kobalov protiudarec na TV) ne vzdrži primerjave in, če smo si odkriti, sem si po preklicani karanteni tega velikega igralca ogledal le tri iz niza njegovih oddaj; ostalo je bilo dolgočasno ponavljanje; naš ostri boj za njegovo svobodno besedo se je tako izvotlil ob mnogih igralčevih gagih.

Satirik Kobal naj pa plača ceh svojega neodgovornega nastopa, in če naj ga kdo zagovarja, naj to storijo DSP, PEN ali kaka sorodna organizacija, od navzkrižnih ognjev kulturno-politiko, Cerkev itd. bo ostal le dim v kozarcu in avtor bo potegnil ta kratko. Pribijam pa, da njegovo ravnanje v MGL ne sme na nobeno politično rešeto, zakaj prav vlikavanje politike v umetnost je v naši zgodovini povzročilo že marsikatero osebno tragedijo; podpisani je ta pelin že okusil. Če bi se namreč to zgodilo, bosta potrebni dve piki na!

7

ČETRTEK
6. APRILA
2000

IK

PRIPRAVE NA EVROPSKO LETO JEZIKOV

V petek, 31. marca, in v soboto, 1. aprila, je v prostorih Visoke šole za prevajalce in tolmače v bivšem Narodnem domu v Trstu potekala letna skupščina Evropskega urada za manjšinske jezike (EBLUL), mednarodne nevladne organizacije, ki se v Evropski uniji ukvarja z vprašanji manjšinskih jezikov in kultur. Skupščine se je udeležilo približno 30 predstavnikov iz 13 držav članic EU, prisotni pa so bili tudi predstavniki Evropske komisije in Evropskega parlamenta.

Spored je med drugim obsegal poročila o stanju manjšin v posameznih državah in deželi Furlaniji-Juljski krajini (o stanju manjšin v Italiji je spregovoril predsednik italijanskega odbora jezikovnih manjšin Confemili Domenico Morelli, o slovenski manjšini prof. Emidij Susič, o furlanski skupnosti prof. Silvana Schiavi Fachin, o nemški skupnosti pa Giovanni Kravina). Poročilo o manjšinah v Avstriji sta podala predstavnika avstrijskega odbora Karel Hren in Ana Šikoronja.

Med drugimi obravnavanimi temami je treba poudariti še zlasti priprave na Evropsko leto jezikov, ki bo prihodnje

leto. Mišljeno je, da bo vsaka manjšina pripravila teden dni trajajoč spored lastne predstavitve s pobudami na področju medijev, kulture, izobraževanja idr. Med ostalimi temami velja omeniti pobude v zvezi z Listino EU o osnovnih pravicah (kako vanjo vključiti načelo o večjezičnosti in o zaščiti manjšinskih jezikov), priprave na Evrošolo, ki jo bodo leta 2001 organizirali Ladinci, in razpis Evropske komisije za projekte na področju manjšinskih jezikov. Visoki predstavnik sekretariata Srednjeevropske pobude v Trstu, Slovenec Anton Rupnik, pa je posredoval nekaj informacij o dejavnosti te ustanove na področju zaščite manjšin.

Udeležence skupščine je pozdravil tudi podtajnik za manjšine pri italijanski vladi, valdostanski poslanec Lucien Caveri, ki je med drugim označil požig Narodnega doma (poslopja, kjer je skupščina potekala) leta 1920 kot sramoto za italijansko državo; podčrtal pa je obvezo, da pride do čimprejšnje odobritve zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Če bo prišlo do ponovnih odločitev, bo tudi pokazal na odgovorne.

MANIFESTACIJA, KI VEDNO BOLJ PRIDOBIVA NA POMENU

IVAN ŽERJAL

Tradicionalna pobuda Odprtih meja, ki bo prihodnje leto slavila 20-letnico, pridobiva iz leta v leto na pomenu in je zajela že vse občine na Tržaškem in tiste na slovenskem Primorskem, ki mejijo na tržaško pokrajino. Letos pa so se v program Odprtih meja prvič vključile občine z goriškega področja, in sicer Doberdob in Sovodnje na italijanski ter Miren-Kostanjevica na slovenski strani.

Da je Odprta meja postala ena od ključnih pobud v našem prostoru, je pričala uradna otvoritvena slovesnost, ki je bila v petek, 31. marca, v avditoriju muzeja Revoltella v Trstu. Prvič je slovesnost ob začetku Odprte meje potekala v Trstu. Ob tej priložnosti je bil koncert, ki ga je oblikoval orkester Opera Giocosa pod vodstvom Severina Zanerinija. Zbranemu občinstvu, ki so ga sestavljali župani obmejnih občin, predstavniki oblasti in drugi ugledni gostje in prijatelji Odprte meje, sta spregovorila tržaški župan Riccardo Illy in sežanski župan Miroslav Klun. Illy je podčrtal, kako prispevajo pobude, kot je Odprta meja, k zblizevanju obmejnih krajevnih uprav, zlasti pa ljudi ob meji. Tržaški župan tudi ni izgubil priložnosti, da poudari tri aspekte v zvezi s širjenjem Evropske zveze. Zavzel se je namreč za večinski volilni sistem med članicami EZ (dozlej so države članice o raz-

FOTO KROMA

nih vprašanih odločale soglasno), izrazil je nasprotovanje vnašanju sedanjega evropskega kmetijskega sistema v državo, ki se pripravljajo na vstop v zvezo, na koncu pa je podčrtal potrebo po posodobitvi železniških povezav s Slovenijo. Illy se je zavzel tudi za integracijo tržaškega in koprškega pristanišča ter za to, da Slovenija podpiše madridsko okvirno konvencijo o čezmejnem sodelovanju.

Sežanski župan Klun je poudaril pomen povezovanja med obmejnimi občinami, kar pomeni tudi pripravo na čas, ko bo tudi Slovenija članica EZ. To povezovanje med drugimi prispeva k oblikovanju človeka, ki je eden v duhu in ljubezni, a ki mora ohraniti svoj lastni pečat. V tej dobi povezovanja bi moral biti pre-

sežen tudi pojem zamejstva, ponovno preložitve razprave o zaščitnem zakonu za Slovenec v Italiji pa je označil za sramoto. Klun je še podčrtal dobro sodelovanje med občinama Trst in Sežana, pričakuje pa si nadaljnjih korakov v gospodarskem sodelovanju, saj bo tako tudi kulturno in politično sodelovanje tesnejše.

Pri letošnji pobudi Odprtih meja sodeluje trinajst občin; to so: Trst, Repentabor, Zgonik, Devin-Nabrežina, Dolina, Milje, Doberdob in Sovodnje na italijanski ter Koper, Sežana, Hrpelje-Kozina, Komen in Miren-Kostanjevica na slovenski strani. Prva odprta meja bo že to soboto, 8. aprila, ko bo prost prehod meje pri Cereju med občinama Milje in Koper. Le-tej bodo sledile druge. 15. in 16. aprila

bo odprta meja med občinama Dolina in Hrpelje-Kozina v gledališču France Prešeren v Boljuncu in v dolini Glinščice. 29. in 30. aprila ter 1. maja bo odprt mejni prehod Bazovica-Lipica med občinama Trst in Sežana. 7. maja bo odprt mejni prehod Gorjansko-Mavhinje med občinami Devin-Nabrežina, Zgonik in Komen. 14. maja bo odprta meja med občinama Repentabor in Sežana pri Repentaboru, isti dan pa bo odprt mejni prehod Opatje selo med občinama Doberdob, Sovodnje in Miren-Kostanjevica. Letošnji niz Odprtih meja pa se bo slovesno končal v nedeljo, 21. maja, na tržaškem sejmišču, kjer bo Odprta meja podala štafeto Dnevom kmetijstva, ribištva in gozdarstva.

PRIHODNJO NEDELJO NA OPČINAH

KRIŽEV POT LJUBKE ŠORLI

V postnem času jubilejnega leta smo vsi nekoliko bolj dovzetni za pobude, ki imajo namen, da nas navajajo na globlja razmišljanja in pripomorejo k naši duhovni prenovi. Lepo priložnost za to bo nudil recital z naslovom *Ecce homo*, ki bo prihodnje nedeljo, 9. aprila, ob 20. uri, v farni cerkvi na Opčinah. Gre za prepletanje proze, poezije in glasbe, to je *Križevga pota* pesnice Ljubke Šorli-Bratuž, odlomkov iz novele Borisa Pahorja *Rože za gobavca*, v kateri opisuje mučeniško trpljenje Lojzeta Bratuža, in pesmi, ki jih je uglasbil sam Lojze Bratuž.

Pobudo za meditativni recital je dal Radijski oder. Recital bodo izvajali gojenci letošnjega Tečaja lepe govornice, ki ga je pripravil Radijski oder, vodila pa Matejka Peterlin, ob sodelovanju akademika prof. Jožeta Faganela. Matejka Peterlin je tudi pripravila splet besedil za recital in je podpisala režijo predstave. Poleg govornice besede pa bo v nedeljo odigrala glavno vlogo še pesem. Peti del predstave je bil zaupan zboru Svetega Jerneja in njegovemu dirigentu Janku Banu. Gre za eno božično, tri postne in eno vstajensko pesem, ki jih je vse uglasbil Lojze Bratuž, mož pesnice Ljubke Šorli, večinoma na njeno besedilo.

Kot je vsem znano, je bil Lojze Bratuž skladatelj, zborovodja in organist in so ga

prav zaradi njegove predanosti slovenski cerkveni pesmi fašisti mučili in umorili. Kljub prepovedi je namreč učil svoje pevce slovenske cerkvene pesmi; zato so ga fašisti 27. decembra 1937 po maši v Podgori pri Gorici pričakali pred cerkvijo in ga prisilili, da je spil strojno olje, pomešano z bencinom. V groznih mukah je umrl poldrugi mesec kasneje, na predvečer svojega petintridesetega rojstnega dne. Ta dogodek je umetniško opisal pisatelj Boris Pahor v noveli *Rože za gobavca*. To besedilo se bo v recitalu prepletalo s pesniškim besedilom Ljubke Šorli, ki ga je leta 1994, eno leto po njeni smrti, izdala Goriška Mohorjeva družba. Gre za klasičnih štirinajst postaj križevga pota, ki jih uokvirjata dve začetni kitici o zadnji večerji in krvavem potu na Oljski gori ter zadnja, vstajenska kitica. V uvodu v zbirko pravi Marijan Breclj, da se vsebinsko Šorlijeva ne odmiha od tekstov, ki jih je Cerkev dovolila ali celo priporočila za javno ali zasebno rabo, bolj osebna pa sta zadnja dva verza vsake kitice, kjer prihaja do izraza osebno čutenje in mišljenje pesnice, ki se s posebnimi prošnjami obrača na Odrešenika.

Predstava bo torej obenem priprava na Veliko noč in poklon nepozabni pesnici ob 90-letnici njenega rojstva.

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO

ŽE TRINAJSTA PODELITEV FLAJBANOVH PODPOR

FOTO KROMA

V petek, 31. marca, je na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu potekala že trinajsta podelitev podpor iz sklada Mihaela Flajbana. Pokojni tržaški trgovec Mihael Flajban je namreč namenil del svojega premoženja podporanju slovenskih zametovskih dijakov in študentov. Kot sta na petkovi podelitvi povedala predsednik SDD inž. Aljoša Vesel in Jožko Gerdol, so pogoji za prejem podpore tudi v tem, da kandidat ni samo dober študent, ampak tudi to, da je aktiven član naše skupnosti ter seveda potreben pomoči. Flajbanove

podpore (skupno 20 milijonov lir) je letos prejelo petnajst študentov in študentk.

Glavno podporo v višini treh milijonov lir je prvič prejel Igor Rebula, ostali dve glavni podpori v višini 2,5 milijonov lir sta spet prejeli Tanja Sternad in Metka Udovič, ki sta bili že prejemnici v preteklosti. Ostale podpore, vsako v višini enega milijona lir, pa so prejeli: Erika Hrovatin, Karol Hrovatin, Kristina Bezenšek, Michela in Martina Gregoretti, David Bandelli, Alen Sardoč, Luciana Čebren, Irena in Martin Rustja, Štefan Tommasi in Martina Slavec.

KROŽEK VIRGIL ŠČEK / BELI PRIROČNIKI

KNJIGA VIDE VALENČIČ O MANJŠINAH IN POLITIKI IN DRUGE PUBLIKACIJE

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta je v svoji uveljavljeni knjižni zbirki, ki je ob vstopu v leto 2000 dosegla že trideset zvezkov, s finančno podporo deželne uprave, Zadržne kraške banke in Sveta slovenskih organizacij izdal tri nova dela.

Mladi tržaški zgodovinar Peter Rustja v knjigi *Med Trstom in Dunajem. Ivan Naberger v avstrijskem državnem zboru (1873-1897)* z izborom govorov in časopisnih poročil iz *Edinosti* predstavlja izjemno delo prvega izvoljenega slovenskega tržaškega poslanca v dunajskem parlamentu Ivana Nabergerja s Proseka. Gospa Vida Dolhar v knjigi *Kanalska dolina in slovenska kultura* slika mesto, ki ga ima njena ožja domovina v slovenski kulturi, zlasti v književnosti; ob tem pa opisuje prisotnost slovenskih ustvarjalcev, šolstva, bogoslužja in društvenega življenja v Kanalski dolini. Tržaška raziskovalka manjšinskih vprašanj in publicistka Vida Valenčič pa objavlja v italijanski prvi del svoje študije *Politika in manjšine: ljubezen ali brezbriz-*

nost? Gre za izpopolnjeno obsežno nalogo, s katero je diplomirala iz sociologije etničnih odnosov na tržaški fakulteti za politične vede pri prof. Emidiju Susiču, ki je za knjigo tudi prispeval uvodno besedo. Ravno ta knjiga bo prva doživela svoj krst, in sicer v soboto ob 18.30 med mladimi v Peterlinovi dvorani v Trstu na večerji, ki ga prireja Slovenski kulturni klub in MOSP v sodelovanju s Krožkom za družbena vprašanja Virgil Šček. To pravzaprav ne bo strokovna predstavitev znanstvenega dela, temveč predvsem srečanje z mlado raziskovalko in publicistko, ki je že v preteklem letniku pri Krožku Šček objavila živahni priročnik o manjšinskih narodnih skupnostih v zahodni Evropi *Evropa narodov*.

REVIIJA PESEM MLADIH V KULTURNEM DOMU

UDELEŽBA POTOLKLA VSE REKORDE

MATJAŽ RUSTJA

Odziv na letošnji Pesem mladih je bil izreden. Kulturni dom v Trstu je bil v nedeljo, 2. aprila, nabito poln, zborov je bilo enaindvajset, otrok pa krepko čez petsto. Že bežna slika letošnje revije otroških in mladinskih zborov nam daje vtis zadoščenja, ki je prevevalo publiko in nastopajoče, predvsem pa organizatorje Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Da je letos revija po številu zborov in nastopajočih rekordna, gre pripisati tudi okroglemu jubileju, saj je Pesem mladih letos že trideseti na odru. Od daljnega leta 1971 si ZCPZ prizadeva, da bi posvečala kar največjo skrb za zborovsko petje otrok in mladih. Če lahko sodimo po nedeljskem nastopu, z veseljem ugotavljamo, da je seme vzgibov revije Pesem mladih bogato vzkliko in da nam sedanost vliva veliko upanje za prihodnost.

Pesem mladih ohranja današnjo podobo zborovske revije od konca sedemdesetih let, saj se je leta 1971 rodila pod zvezdo celostne vizije glasbenega dela z najmlajšimi. Prve izvedbe revije so zato vsebovale še glasbene in plesne nastope. Od vsega začetka pa so se pomladne revije udeleževale raznovrstne pevske skupine, ki delujejo po župnijah, društvih, šolah in drugih ustanovah. Posebno zadoščenje daje organizatorjem nastop šolskega zbora, ker je pesem nenadomestljiv pedagoški in vzgojni moment slehernega otroka.

Gospod Franc Pohajč, priznani glasbeni pedagog, ki deluje predvsem na Opčinah, se je v uvodni misli najprej za-

hvalil dr. Zorku Hareju in vsem nekdanjim ter sedanjim odbornikom ZCPZ za tridesetletno vztrajno in neprekinjeno zvestobo otroški pesmi. Poslanstvo Pesmi mladih torej daleč presega smoter nastopa na odru. Pesem je veselo in vzgojni vidik, prepojen s srčnostjo in narodnim nabojem, kjer se srečujeta posebnost kraja in raznolikost kulture. Zbor uči v čutu spoštovanja do sočloveka, v posluhu za skupnost in v medsebojni solidarnosti, v vsem, kar vez prijateljstva spne v pravo doživetje otroka in mladostnika. Petje je ladja, ki pelje v mirne luke naša srca, prav vsak se lahko nanjo vkrcja, ker je to ladja spoštovanja in skupnega dela. Pogon ladje tisočerih doživetij pa je pesem srca, čistega, kot je otroštvo.

Z letošnjo revijo se je Pesem mladih želela pokloniti dvema Slovincema, katerih 200-letnico rojstva letos praznujemo. Blaženi škof Anton Martin Slomšek je "pravi duhovni oče slovenskega duhovnega in narodnega prepore-

da, saj ni skrbel le za pastoralno delo, ampak za globalni duhovni razvoj slovenskega človeka." Genij stihov Franca Prešeren je svojim umetninam vdihnil "značaj univerzalnosti in zavestne narodne opredeljenosti. Mnoge Prešernove pesmi so doživele uglasbitev, tako da so tudi po tej strani obogatile naše kulturo, točneje slovensko glasbeno premoženje." Oba citata sta v zgibanki spremljala jubilejno Pesem mladih, da bi "za vse nastopajoče in udeležence pomenila povečanje slovenske pesmi in zato praznik za vso našo skupnost."

Spored popoldneva sta ubrano povezovala Alenka Hrovatin in Rok Oppelt, ki sta ob začetku prireditve pozdravila številne goste, med katerimi moramo omeniti g. Mihele Jagodic, vodjo Sklada Republike Slovenije za ljubiteljske dejavnosti. V pozdravu je prinesla toplo besedo iz matice, navdušena nad številom mladih pevcev.

Protagonisti revije so bili seveda otroški in mladinski

zbori: otroški zbori vrtca iz Škednja (vodi Magda Nadlišek), osnovnih šol Ivan Trinkl-Zamejski iz Ricmanj (David Žerjal), Virgil Šček iz Nabežine (Mirjam Bolčina), Fran Milčinski s Katinare (Jana Drasič), Mara Samsa od Domja (David Žerjal), Oton Župančič od Sv. Ivana (Ana Parovel), Fran Venturini iz Boljunca, Boršta in s Peska (Silvana Dobrilla), didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Jakobu (David Žerjal), dijaškega doma iz Gorice (Irena Pahor), zatem še otroški zbori župnij Prosek in Sv. Križ (s. Angelina Šterbenc), Fran Venturini od Domja (Boža Hrvatič), Anton Martin Slomšek iz Bazovice (Zdenka Križmančič), Kraški cvet iz Trebč (s. Karmen Koren), Zvonček z Repentabra (Martina Škabar), Vesna iz Sv. Križa (Jana Drasič), Ladjica iz Devina (Olga Tavčar), Vesela pomlad (Martina Batič), otroško-mladinski cerkveni zbor iz Vrhpolja (Klementina Krečič), mladinska zbora Kraški slavček iz Nabežine (Alenka Radetič) in nabežinske nižje srednje šole Igo Gruden (Edith Kocjan) ter dekliska mladinska pevska skupina Vesela pomlad z Opčin (Franc Pohajč).

Na en mah pa je bilo revije konec. Rekordna udeležba ni postala sinonim za dolgočasje, vse prej kot to. Kako pa bi se občinstvo dolgočasil, ko je bil vsak zbor novo doživetje. Otroci so pač otroci, kot temu pravijo odrasli, nikoli se jih ne naveličamo, ker nas vsakič presenečajo. Igrivost, razposajenost in iskrenost jim dahnejo nepredvidljivosti, ki razveselijo tudi najbolj temne obraze. Prihodi in odhodi zborov na oder, namigovanje domačim v dvorani, doživeto petje in kup kretenj, ki jih premore samo otroško srce, so tako razgibali popoldan, da je bila zadnja skupna pesem res najprimernejši pozdrav jubilejni reviji Pesem mladih. Prešernovo Zdravljico v uglasbitvi Stanka Premrla so spremljali gojenci pihalnega oddelka Glasbene matice, množico otrok pa je vodil Edi Race.

Himna strpnosti in skupni rasti je zvenela nadvse spodbujajoče in slovesno, res poseben čar so ji dali mali glasovi.

OBVESTILA

SLOVENSKI KULTURNI klub in MOSP prirejata v sodelovanju s Krožkom za družbena vprašanja Virgil Šček v soboto, 8. aprila, ob 18.30 v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3 v Trstu, srečanje z mlado raziskovalko manjšinskih problemov, publicistko dr. Vido Valenčič ob izidu njene knjige *Politika in manjšine: ljubezen ali brezbriznost?*, ki je v italijanščini izšla med "belimi priročniki" omenjenega krožka. Ta knjiga in pa priročnik Vido Valenčič za mlade *Evropa narodov bosta na voljo udeležencem.*

NA PETO postno nedeljo, 9. aprila, bosta v cerkvi Novega sv. Antona v Trstu ob 16. uri skupno spokorno bogoslužje in priložnost za velikonočno spoved. Msgr. Franc Vončina bo ob tej priložnosti imel postni govor na temo *Drug ob drugem.*

V DRUŠTVU slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 10. aprila, večer posvečen predstavitvi štiriletnega raziskovanja Brazd s Irmuna - delo krožka Slovenske Istre, ki ga vodi Leda Dobrinja. Govorili bosta Marija Stanonik in Tanja Jakomin-Kocjančič. Začetek ob 20.30.

V SREDO, 12. aprila, bo v župnijski dvorani v Nabežini

mesečna konferenca. Časnikar Novega glasa Ivan Žerjal bo govoril o pogledu laika na odnose med kristjani, muslimani in Judi po papeževem obisku v Sveti deželi. Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev videokasete zlate maše g. Bogomila Breclja. Začetek ob 20. uri. Vabljeni!

SLOMŠKOVA RAZSTAVA je na ogled v Baragovem domu v Ricmanjih vsak dan v popoldanskih urah.

V TOREK, 25. aprila, bo skupno enodneвно tržaško romanje v Drežnico pri Kobaridu. En avtobus bo odpeljal tudi z Oberdankovega trga ob 6.30. Morebitni interesi naj se javijo v večernih urah na tel. številko 040 220332.

DAROVI

V SPOMIN na Lojzeta Lupinca iz Praprota darujeta 30.000 lir za katoliški tisk Rada in družina Bogatec.

ZA SK: namesto cvetja na grob Mariju Mozetiču N.N. 30.000 lir in D.S. 20.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: obiskovalci Marijine hiše v Trstu 300.000 lir; Marčela Votovac, Ricmanje, 50.000 lir; Ines, Trst, v hvaležen spomin na Doro Živic 50.000 lir; M.B., Trst, 100.000 lir.

ZA KAPELO p. Leopolda pri Domju: V.T., Trst, 200.000 lir.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB in MOSP v sodelovanju s KROŽKOM ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

prirejata srečanje z mlado raziskovalko dr. Vido Valenčič ob izidu njene knjige

POLITIKA IN MANJŠINE: LJUBEZEN ALI BREZBRIZNOST?

Peterlinova dvorana, Donizettijeva ul. 3 v Trstu, v soboto, 8. aprila, ob 18.30.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

prireja zadnje gostovanje v letošnji sezoni
SNG Drama - Maribor

Ferenc Molnar

LILIOM

LJUDSKA IGRA MED RESNIČNOSTJO IN MATIČNOSTJO

REŽISER Branko Kraljevič

V nedeljo, 9. aprila, ob 17. uri.

Velika gledališka predstava, ki vas bo globoko očarala! Abonenti, ki so svoj abonma potrdili že lani v juliju, lahko izkoristijo priložnost, da si predstavo ogledajo brezplačno.

REZERVACIJE VSTOPNIC vsak dan od 10. do 12. ure pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 040 362542.

IN MEMORIAM

PROF. SVETKO SKOK

Na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu so v ponedeljek, 3. t.m., pospremili k večnemu počitku slovenskega šolnika prof. Svetka Skoka, ki je v bolnišnici na Katinari preminil v visoki starosti. Ves povojni čas je bil profesor na slovenskih šolah v Trstu, kjer je poučeval slovenščino in latinščino, po upokojitvi pa se je u-

maknil v Koper. Prof. Svetko Skok se je rodil v Trstu leta 1911, toda po prihodu Italije je bila družina prisiljena se umakniti v takratno Jugoslavijo, ker je bil oče policijski komisar. Odraščal je v Mariboru in diplomiral iz literarnih ved. Po vojni se je vrnil v rodno mesto in vzgojil več generacij slovenskih dijakov, večji del na učiteljski. V njihovem imenu se je od pokojnika poslovljal prof. Drago Bajc.

KONCERT REVIJE PRIMORSKA POJE

ŠEST ZBOROV NASTOPILO V BAZOVSKI CERKVI

Primorska poje 2000 je v nedeljo, 2. aprila, doživela svoj tretji tržaški koncert. Po koncertih v Marijinih domovih pri Sv. Ivanu in v ul. Risorta se je revija mudila v Bazovici, in sicer v domači župnijski cerkvi sv. Marije Magdalene. Glavnim organizatorjem, in sicer ZCPZ, ZSKD, ZSKP in Zvezi pevskih zborov Primorske, sta se pridružila še domače društvo Lipa in župnijska skupnost.

Bazovska cerkev se je za to priložnost napolnila do zadnjega kotička. In udeležencem koncerta na koncu res ni bilo žal, da so prvi aprilski nedeljski večer posvetili poslušanju zborovskega petja, saj je bil koncert zelo lep, kakovosten in doživet. Po uvodnem pozdravu predsednice ZSKD Nives Košuta, predsednice društva Lipa Dore Žagar Ban in župnika Žarka Škerljaja se je pred občinstvom zvr-

stilo šest zborov, ki so se predstavili z bogatim izborom domače in mednarodne zborovske nabožne zakladnice iz različnih obdobjih. Tako sta bila sporeda mešanega pevskega zbora Rečan iz Ljes pod vodstvom Alda Clodiga in MePZ Sveti Anton iz Kobarida pod vodstvom Damjane Uršič v znamenju slovenske cerkvene zborovske tradicije, medtem ko so se ostali nastopajoči zbori osredotočili pretežno na mednarodno zakladnico. Tu je bil izjema zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki je pod vodstvom Janka Bana izvedel štiri Gallusove motete (letos poteka 450-letnica Gallusovega rojstva). Zvrstili so se Komorni dekliski zbor Vox ilirica iz Ilirske Bistrice pod vodstvom Marije Slosar Lenarčič, MePZ F.B. Sedej iz Števerjana pod vodstvom Bogdana Kralja, že omenjeni zbor Gallus, nazadnje pa še Komorni zbor Ipavska iz Vipave pod vodstvom Matjaža Ščeka, ki so s kakovostnimi nastopi poskrbeli, da je bilo vzdušje v Bazovici kar se da doživeto.

PRVA SEJA POKRAJINSKEGA ORGANA

NOVA KONZULTA ZA NAŠO SKUPNOST

V sredo, 29. marca, se je na sedežu goriške pokrajinske uprave prvič sestel nov organ - pokrajinska konzulta za probleme slovenske manjšine na Goriškem. Umestitveno sejo je sklical predsednik pokrajine Giorgio Brandolin, na njej pa so izvolili predsednika in podpredsednika konzulte; to sta Rudi Pavšič in Bernardka Radetič-Mučič.

Prva seja konzulte je bila bolj formalne narave, na njej je imel daljši poseg predsednik pokrajine, ki je spregovoril o pomenu in vlogi omenjenega novega organa. Prvo delovno sejo konzulte pa so že sklicali za 10. april.

Glede pokrajinske konzulte, ki šteje petnajst članov (devet predstavnikov občin, SKGZ-ja, SSO-ja, SSS-ja in tri predstavnike goriške pokrajine), velja omeniti predvsem dejstvo, da je v pravilniku jasno obeležena prisotnost naše narodne skupnosti v devedesetih občinah goriškega ozemlja; to so poleg slovenskih občin Števerjan, Doberdob in Sovodnje še Gorica, Krmin, Dolenje, Tržič, Ronke in Zagraj. Po mnenju prisotnih na seji bi bilo umestno vključiti v seznam še občini Starancan in Foljan-Sredipolje.

Glede članov konzulte, ki so jih imenovali občinski sveti, pa velja še povedati, da je župan občine Dolenje poslal na pokrajino sporočilo, v katerem ugotavlja, da je slovenska prisotnost v njegovi občini tako maloštevilna, da nima

smisla imenovanje njenega predstavnika v konzulto. Dokument sta med drugim podpisala predstavnika večine in opozicije v občinskem svetu. Dokumenta ne gre pregledati v luči nastajajočega zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki bo, kot se zdi, zadolžil paritetnemu odboru, da uredi območje zaščite naše narodne skupnosti; ne gre pa niti spregledati zakona za zaščito dvanajstih jezikovnih manjšin, ki ga je italijanski parlament odobrila novembra lani. Tudi občina Dolenje je namreč dobila od pokrajine poziv, naj se izreče o prisotnosti jezikovnih manjšin, ki so na njenem področju, kar bo verjetno storila v prid furlanski skupnosti. Primerno bi bilo, če bi se v ta namen odzvali predstavniki naše manjšine in predložili omejenji upravi svoje pomisleke. Velja tudi povedati, da se za zaščitne norme lahko opredeli poleg ene tretjine svetovalcev tudi 15% volilnih upravičencev prizadete občine (3. člen zakona).

Pa vrnimo se h konzulti za vprašanja slovenske manjšine: podoben organ deluje že več let tudi pri goriški občini, čeprav domača uprava rada spregleda njegovo delo in sklepe. Po besedah predsednika Brandolina bo pokrajinska konzulta deležna velike pozornosti, kar se tiče problemov, ki so vezani na slovensko manjšino, seveda.

EJ

V KATOLIŠKI KNJIGARNI V PETEK, 14. APRILA

PREDSTAVITEV KNJIGE IGORJA ŠKAMPERLETA

Katoliška knjigarna v Gorici vabi 14. aprila ob 18. uri na predstavitev knjige docenta na ljubljanski univerzi Igorja Škamperleta z naslovom *Magična renesansa*. Gre za zbirko esejev o renesančni znanosti, umetnosti in filozofiji, ki je izšla pred kratkim v zbirki Claritas Študentske založbe v Ljubljani. Knjigo bo predstavila prof. Loredana Umek iz Trsta.

Knjiga *Magična renesansa* je prvo slovensko strokovno delo, ki obravnava renesančno kulturo kot celoto. Vodi nas od prvih zametkov intelektualnega humanizma, ko sta se s strožjo filološko analizo in kritičnim historiografskim pristopom zamajali sho-

lastična filozofija in srednjeveška estetska kultura, prek vznemirljivih odkritij novih virov v arhitekturi, leposlovju in filozofiji, med katerimi nas s posebno očarljivostjo pritegnejo hermetični spisi in v renesansi prebujeno zanimanje za platonizem.

SREČANJE KATOLIŠKIH ČASNIKARJEV

Konec prejšnjega tedna so se v Gorici sestali uredniki katoliških tednikov v naši deželi. Sestanka so se udeležili uredniki tednikov Vita Cattolica iz Vidma, Il Popolo iz Pordenona, Voce Isontina in Novi glas iz Gorice. Na srečanju je bil prisoten tudi goriški nadškof De Antoni. Predmet razgovorov je zadeval zlasti nekatere skupne pobude omenjenih časnikov za sv. leto.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ / KULTURNI VEČER

SAMI SI KROJIMO USODO

Prosvetno društvo Rupa-Peč je priredilo v soboto, 25. marca, prijeten kulturni večer. Za domač in živahen začetek so poskrbele pesmice, ki jih je zapel otroški pevski zbor pod vodstvom Tanje Kovic in ob spremljavi Majde Klemše na električni harmoniji.

Nekaj misli o političnem in kulturnem utripu slovenskega življa na Goriškem in sploh v zamejstvu je nato nanizal dr. Damjan Paulin, vsestranski kulturni delavec in predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete. Govornik je že v začetku poudaril razočaranje ob dejstvu, da je italijanska republika že štirinajstič prenesla razpravo o predlogu za našo zakonsko zaščito. Obregnil se je ob "neresno in neodgovorno obnašanje strank, ki vodijo državo". Kot vemo, pa zakon ne bo rešil problemov naše narodnostne skupnosti; sami mu bomo morali dati vsebino. Sami si krojimo usodo in prav tako sami se moramo odločati za našo organiziranost. Če kaže goriška pokrajina spodbudne znake upoštevanja slovenskih ljudi (novonastala konzulta!), pa se oglašajo na deželni ravni zahteva po preštevanju, ki naj bi dala zanj pobudo samozvana in t.i. tretja krovna organizacija. Deželna uprava ne skrbi niti za naše najosnovnejše potrebe; ne razmišlja o vstopu Slovenije v Evropsko zvezo, na drugi strani pa ohranja dobre odnose s Haiderjem... In vendar, je povedal dr. Paulin, so kljub vsem tem znakom nenaklonjenosti

za nas pomembne in dragocene stvarnosti, kot so naša društva, zbori in šole, ki opravljajo nenadomestljivo vlogo, saj so "najlepši izraz našega obstoja". Pomembno je, da imamo tudi v času brezmejnega tehnološkega napredka in multimedialnosti pred očmi glavne vrednote naše kulturne tradicije: človeka, njegovo duhovnost in ustvarjalnost. "Naša dolžnost je te vrednote podpirati in krepiti na vseh področjih".

Za dr. Paulinom so stopili na oder mladi recitatorji društva Rupa-Peč, ki jih je pripravila Mirjam Pahor. Kot nam je sama povedala, si je "z vaško preprostostjo" zamislila recital intimističnih in lirčnih verzov Toneta Kuntnerja. Prodornega in malo poznanega sodobnega pesnika, ki iskreno poje o ljubezni, pa tudi o domoljubju, nostalgiji po lepem in sploh o najosnovnejših simbolih slovenske biti (nekaj njegovih stihov je uglasbil tudi tržaški skladatelj Pavle Merku), so želeli mladi recitatorji predstaviti, da bi ga tudi naša javnost bolje spoznala in se odprla njegovi žlahtni slovenski umetnosti. Kulturni večer je nato sklenilo nekaj pesmi, ki jih je pod taktirko neutrudnega Zdravka

Klanjščka zapel mešani pevski zbor Rupa-Peč (na sliki). Bolj ali manj mladi člani društva Rupa-Peč so s svojo zagnanostjo še enkrat pokazali, da so jim različni načini kulturnega udejstvovanja in

poustvarjanja resnično pri srcu. Zanje in za organiziranost vaše skupnosti se vsak dan požrtvovalno odločajo. Ostajajo živi in vitalni prav zato, ker si sami krojijo usodo... DD

8. APRILA V CENTRU LOJZE BRATUŽ

SKLEPNA REVIIJA GLASBENIH ŠOL PRIMORSKE

V soboto, 8. t.m., bo SCGV Emil Komel gostil prvo zaključno revijo glasbenih šol Primorske v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 17. uri. Nastopili bodo učenci glasbenih šol iz Ajdovščine, Koprja, Nove Gorice, Sežane, Glasbene matice - Šole M. Kogoj iz Trsta in Vrhnike. Center Komel bosta zastopala pianistka Nina Kruh iz razreda prof. Sijavuša Gadžijeva in oboist Matija Faganel iz

razreda prof. Andreje Konjedič-Lenardič. Program bodo izvedli izbrani učenci, ki so nastopili na revijah posameznih aktivov. Igrali bodo klavir, godala, pihala, in v komornih zasedbah. Obeta se zanimiv glasbeni popoldne.

Druga zaključna revija bo v soboto, 12. t.m., v Tolminu; tam se bodo zvrstili učenci klavirja, harmonike, kitare, trobil, petja in komornih skupin.

GORIŠKI VRTILJAK / SEZONA 1999-2000

GORIŠKI VRTILJAK JE VZEL SLOVO

IVA KORŠIČ

Pred dvema tednoma so se šolarji vseh stopenj s svojimi spremljevalci profesorji in učitelji spet podali v naša kulturna hrama, da bi si ogledali še zadnje predstave Goriškega vrtiljaka, dopoldanske abonmajske ponudbe, ki je v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž v sodelovanju s Primorskim dramskim gledališčem Nova Gorica in od lani z goriškim Kulturnim domom in Stalnim slovenskim gledališčem omogočila našim mladim in najmlajšim tesnejši stik z gledališko umetnostjo. Vseh abonentov je bilo 952 (!); k temu spodbudnemu številu lahko prištejemo še kakega občasnega maledga in velikega gledalca.

HAMLET

Letos so v tej pobudi prvič imeli svoje matinee pod naslovom *Moje gledališče* tudi višješolci. V sredo, 22. marca, jim je GV v Kulturnem centru Lojze Bratuž ponudil v pogled četrto in zadnjo predstavo. PDG je zanje izvajalo Shakespearovega *Hamleta*, ki je v nekoliko manj mračni in mestoma celo z rahlo komičnimi

utrinki oživel v samosvoji režijski in scenski - sceno so dopolnjevale računalniške animirane projekcije - postaviti režiserja Vita Tauferja in čistem prevodu Otona Župančiča. Glavni lik, psihološko nabit in prepojen z notranjimi boji, z večnimi in nerešenimi vprašanji o bivanju in smrti, z mešanimi občutki maščevanja, ljubezni, strasti je posebil mladi, talentirani igralec Radoš Bolčina. Dijaki so približno tri ure trajajoči odrski prikaz spremljali z občutenim zanimanjem in ob koncu zaploskali z vidnim navdušenjem. Prevzela jih je pač Hamletova zapletena osebnost, ki ima gotovo mnogo povedati tudi današnjemu človeku, ki ga mučijo podobne in še druge stiske.

NAPAČNA LETA

V četrtek, 23. marca, pa so se zbrali v Kulturnem domu na zadnjem gledališkem srečanju petošolci in srednješolci, katerim je v Abonmaju za mlade prikazal svojo zadnjo uprizoritev Amaterski mladinski oder, ki deluje v okvirju PDG Nova Gorica. Mladi igralci, nekateri so vrstniki naših srednješolcev, so pod taktir-

ko svojega vodje režiserja Emila Aberška odigrali delo *Napačna leta*, ki ga je po *Nevidnem Leonardu* Norme Šerment priredil Aberšek. Imenovali bi ga lahko glasbena igra, v njem imajo namreč precejšnjo vlogo songi s kritično noto nad problemi današnjega izvotljenega sveta; poseben pečat jim daje moderna glasbena spremljava Marjana Mlakarja. Obravnavana tematika - osamljenost mladih, z delom preobremenjeni starši, za dobičkom in za določeno vlogo v družbi obsedeni odrasli, problem zasvojenosti mladih z raznimi omamami - je najstnikom zelo blizu in jo občutijo kot ogrožajoče zlo, zato so predstavo dobro sprejeli in bili zadovoljni z izvajanjem mladih igralcev.

Petošolci so nekoliko manj pripravljeni povedati, da jim je bila predstava še kar všeč, le dialogi so se jim zdeli malce dolgočasni. Vsebinsko je bila vsekakor bližja doraščajoči mladini. Teško je pač z isto predstavo povsem zadovoljiti otroke, ki zapuščajo osnovnošolske klopi, in tiste, ki se poslavljajo od srednješolskih razredov.

ZGODBE IZ GOZDIČKA

Zadnji so se v Kulturni dom na svoje poslednje srečanje z GV pripeljali v petek, 24. marca, najprej cicibančki iz vrt-

cev in osnovnošolci z dobredobskega ravnateljstva ter otroci iz špeterske dvojezične šole, na drugo ponovitev pa otroci iz Gorice in bližnjih vasi. Lutkovno gledališče Jože Pengov Ljubljana jih je popeljalo v čarobni pravljčni gozd s prikazom treh slovenskih basni, ki so se skrivale pod skupnim naslovom *Zgodbe iz gozdička*. V dramatisaciji in režiji Jelene Sitar sta igralca Iva Babič in Primož Ekart z ne ravno običajno tehnično izdelavo lutk iz stiropora in časopisnega papirja zaigrali basen o lisici in ježku, o psu čevljarčku in zajčku, ki ni plačal čevljev, in o žabi velikanki, ki jo je kovač podkopal, ker si je sama tako želela. V svoji kratkovidni domišljavosti je mislila, da je velika kot konj, pa je zaradi podkev utonila, ko je skočila v mlako, da bi zbežala pred štorčlo. No, bistre otroške glave so brez težav doumele, kje tiči nauk drobnih zgodbic. Mimogrede so basni omogočile, da so otroci pukali tudi v opuščene obrtne delavnice in pomagali čevljarju ter kovaču pri poimevanju uporabljenega orodja. Šolarji in malčki so veseli odhajali iz dvorane, tretji razred OŠ O. Župančič pa si je za zastrtim odrom ogledal in "otipal" lutke, ki sta jih igralca rada razkazala.

7. IN 8. APRILA ČEZMEJNO DRUŽENJE DIJAKOV

DI-VERZIJA 1.0

IRENA ŠPACAPAN

V zadnjem času je vse več govora o sodelovanju med Slovenci in zamejskimi Slovenci. Povezovanja potekajo na različnih področjih, vendar pa so nas, dijake, vedno potiskali v ozadje. Zato smo se na Goriški dijaški sekciji odločili za skupno prireditev v Novi Gorici, kjer se bomo slovenski dijaki iz Italije, Avstrije in Nove Gorice dva dni družili in spoznavali preko kulturnih, športnih in zabavnih dejavnosti.

Projekt smo poimenovali Di-Verzija, torej dijaška verzija nekega nadse zanimivega srečanja, ki bo potekalo 7. in 8. aprila v središču Nove

Gorice. Program se bo začel s štafeto dijakov od Trsta do Nove Gorice, sledila bo uradna otvoritev v Kulturnem domu, na kateri bodo prisotni številni ugledni gostje iz zamejske in matične Slovenije; naj omenim župana Nove Gorice Črtomira Špacapana in Gorice Gaetana Valentija, slovenskega ministra za šolstvo in šport Pavleta Zgago oz. ministra za kulturo Jožeta Školca, tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, slovensko konzulko v Trstu Jadranko Šturm-Kocjan, predsednika SSO Sergija Pahorja in profesorja Sama Pahorja.

Program se bo nadaljeval v zgodnjih popoldanskih urah z raznovrstnimi športnimi in

kulturnimi pobudami. Poleg klasičnih športnih panog bodo potekale številne delavnice (literarna, kiparska, slikarska, fotografska), gledališke predstave, klasični koncert mladih glasbenikov, predvajanje filmov in "skateanje", ki je med mladimi čedalje bolj priljubljeno. Seveda bomo poskrbeli tudi za veliko zabavo, saj se bodo v petek zvečer v novogoriški diskoteki predstavile dijaške glasbene skupine iz Slovenije in zamejstva. Organizatorji smo vsem udeležencem zagotovili tudi brezplačno bivanje v Dijaškem domu v Novi Gorici.

Kot rečeno, je projekt v celoti organizirala Goriška dijaška sekcija Kluba goriških študentov s sodelovanjem slovenskih dijakov iz Gorice. Do take vrste čezmejne sodelovanja je letos prvič prišlo, gotovi pa smo, da se bo v bodoče nadaljevalo in se krepilo. Kar se tiče denarne pomoči, so nam bile v veliko pomoč različna podjetja, ustanove, banke in trgovine z obeh strani meja. Ne smemo pozabiti na Klub goriških študentov, ki je s svojo podporo bistveno pripomogel k uresničitvi projekta.

Dogodek bo torej zaradi svoje vsebine nosil velik pomen, saj bo res enkrat. Okrepili bomo vezi med Slovenci iz različnih delov srednje-evropskega prostora in poskušali ustvariti nepozabno druženje dijakov. V petek in soboto, 7. in 8. t.m., se bodo torej meje za kratek čas zabrisale, pa čeprav le v naših srcih.

tek tegobe, so izraz izpraznjene, opustele notranjosti. Pravo vrednost in novo pomenkost pridobijo, šele ko slikar namesti vanje geometrijske like, naj si bodo "podobni velikim belim jadrom", ki jih polni veter, ali prepognjenim papirnatim listom. Njihova postavitev bistveno razgiba kompozicijo slike in zaradi izrazitega barvnega kontrasta s podlago takoj prevzamejo pozornost. V teh preprostih in končno krhkih oblikah pa odkrijemo nesluteno monumentalnost, ki kljubuje - kot egipčanski obelisk - silam razosebljanja in minevanja.

SQ

GALERIJA ARS / ALFREDO DE LOCATELLI

KLJUBOVANJE SILAM MINEVANJA

Vse do 22. t.m. razstavlja v galeriji Ars na Travniku Alfredo De Locatelli. Umetnik, ki se je rodil v Postojni, a živi in dela v Gorici, je diplomiral na Beneški akademiji, nato pa se je izpopolnjeval predvsem v okrasni umetnosti in designu, kjer je dosegel tudi diplomsko za modeliranje obuval na šoli Obrtniških mojstrov čevljarstva v mestu Stra, od leta 1996 pa poučuje na Akademiji Brera v Milanu kot asistent za okrasno plastiko. De Locatellijeva razgibana študijska in poklicna pot se odražata tudi v "nagnjenju k sperimentiranju, nenehnemu iskanju izvirnih kompozicijskih rešitev, preizkušanju novih materialov in vedno bolj uspešnih izraznih tehnik, vedno v skladu s povsem razvidno ročno spretnostjo" (J. Vetrih).

Zanimivost pričujoče razstave pa je v možnosti, ki jo nudi obiskovalcu, da primerja med seboj predvsem dva različna sklopa krajin. V prvi sobi je namreč postavljenih nekaj pejzažev, pustih pokrajin, iz katerih pa žari nenaravna, umetna svetloba. Slike so dodelane v vseh detajlih, premišljene, ni prostora za nebrzdano improvizacijo; snovna

raznolikost uporabljenih prvin je za slikarja prej izrazna prednost kot pa jezikovna ovira. Prek zelo enostavne, a učinkovite kompozicije gradi krajine na dveh nivojih, kjer je spodnji bolj materičen, saj nas tudi hrapava podlaga skoraj vabi, da s tipom podoživimo bave zemeljskih tonalit. Nasprotno pa prevladujejo v gornji polovici globoke in intenzivne temne barve, največkrat sta to črna in pla-

va, ki so kot folije, raztegnjene čez podlago. In vendar, kljub tehnični dovršenosti, te nenaseljene krajine vzbujajo obču-

ANDREJ KOSIČ V GALERIJU DELLA TORRE

PROSOJNI LIRIZEM

Kulturno središče Giuseppe Della Torre v ul. Garibaldi je priredilo prejšnji teden razstavo akvarelov Andreja Kosiča; omogočila jo je Goriška hranilnica. Praznična otvoritev je bila v lepih razstavnih prostorih v samem mestnem središču v soboto, 31. marca, in bo odprta do 13. aprila.

Goriška in tudi širša javnost dobro poznata Andreja Kosiča ne le kot uspešnega trgovca, ampak tudi kot spretnega in izkušenega akvareli-

sta, saj je imel doslej nad 90 osebnih razstav. Kot je o liku umetnika povedal prof. Joško Vetrih, kažejo razstavljeni dela na kontinuiteto v snovanju avtorja, ki postaja - zvest pravilom čvrstega realizma, s smotno rabo barv in z izpopolnjeno tehniko - vedno bolj prodoren. Kosič se je na svoji umetniški poti sicer tudi približal olju na platno in geometrični abstrakciji (gl. vitraže v Rupji in Kamnjah), vendar ostaja najbolj doma prav v nar-

turalistično tenkočutnem in figurativnem odslikavanju narave in naših vasi v tehniki akvarela, ki daje uprizarjenim temam prosojno zračnost in globino. Na goriški razstavi so prisotni pejzaži iz Slovenije in Koroške, razgledi na vipavske vasice, vedute briških gričev, jesen na Krasu, krajski detajli Gorice ali kraških hišic in portalov, pa tudi nekaj florealnih motivov. Zlasti pa ostaja v Kosičevih delih vedno v ospredju večno in plemenito prepletanje človeka s sledovi njegovega dela.

OBVESTILA

ODBOR STARŠEV goriških osnovnih šol vabi v četrtek, 7. t.m., ob 20. uri v šolo Oton Župančič. Mag. Janko Bohak bo govoril na temo: Svet razvajenega otroka.

VELIKONOČNO SREČANJE starejših bratov in sester iz slovenske duhovnije v Gorici bo v sredo, 12. aprila, v Zavodu sv. Družine. Ob 15. uri sv. maša, nato srečanje v dvorani. Vabljeni!

ČETRTOVI FILMSKI VEČERI. Kinoateljjeva sezona Gorica Kinema 2000 se nadaljuje. V četrtek, 13. t.m., bo v Kulturnem domu na ogled film *Beautiful people* (rež. Jasmin Dizdar): film o vplivih balkanske krize na angleško družbo. Vabljeni!

ČESTITKE

Dragi mami ADI čestitajo ob 80. rojstnem dnevu vsi njeni in ji kličejo še na mnoga leta! SKPDF.B. Sedej in župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice voščita gospe ADI GABROVEC, ob njenem 80. rojstnem dnevu, ki ga je obhajala v torek, 4. aprila. Na mnoga zdrava, zadovoljna in radosti polna leta!

Igralci, trenerji in odborniki ŠZ Olympia se veselijo z odbornico Nadjo ter igralcema Saro in Luko ob prihodu male KATJE.

ZAHVALA

Vsem, ki ste kakorkoli pomagali pripraviti in izpeljati naše skupno slovensko goriško jubilejno romanje v Oglej v nedeljo, 2. aprila, še posebej tiskarni Grafica Goriziana za skrb in ljubezen pri tiskanju vabil, lepakov in letakov, sporeda in podobice ter za dar kar 500 listov

KD SOVODNJE

vabi na veseloigro v uprizaritvi KUD Sovodenj (Gorenja vas)

KAM IZ ZADREG

REŽISER Jelko Podobnik
Kulturni dom v Sovodnjah, v soboto, 8. aprila, ob 20.30.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi na odprtje fotografske razstave del

Slavka Bratine

V PRETEKLOST SEGA NAŠ POGLED

Štandrež, spodnji prostori župnijskega doma Anton Gregorčič, v sredo, 12. aprila, ob 20.30.

Razstava bo odprta do nedelje, 16. aprila, po naslednjem urniku: ob delavnikih od 19.30 do 20.30, v nedeljo od 9. do 12. ure.

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP

ARS
GALERIJA

Vljudno vas vabimo na srečanje s predsednikom SAZU

DR. FRANCETOM BERNIKOM

ob izidu njegovega novega dela
OBZORJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI
v petek, 7. aprila, ob 18. uri.
Srečanje bo vodil Janez Povše.

KATOLIŠKA KNJIGARNA NA TRAVNIKU 25

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA in ZDRUŽENJE
CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabita na

MAŠO ZADUŠNICO
ZA POKOJNIM BOGOMIROM
(MIRKOM) ŠPACAPANOM
in na

KONCERT POSTNIH PESMI

V IZVEDBI ZBOROV: Cerkvni pevski zbor Miren, Cerkvni pevski zbor Brestovica-Jamlje, Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade, Mešani pevski zbor Štandrež, Moška pevska skupina Akord, Vokalna skupina Sovodenjska dekleta

SPOMINSKI GOVOR: g. Joško Kragelj

Župnijska cerkev v Podgori, nedelja, 9. aprila, ob 16. uri.

VLJUDNO VABLJENI

DRAMSKA DRUŽINA SKPD F.B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabi na premiero igre

Patrick Hamilton

PLINSKA LUČ

REŽISER Emil Aberšek

Sedejev dom v Števerjanu, nedelja, 9. aprila, ob 18. uri.

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
v sodelovanju s ŠTANDREŠKO DEKANIJO,
KC LOJZE BRATUŽ in KC STELLA MATUTINA

vabi na predavanje:

prof. dr. Jože Krašovec

"PRAVIČNOST V SV. PISMU: KRIVDA IN
ODPUŠČANJE V DINAMIKI LJUBEZNI"

Komorna dvorana KC Bratuž, četrtek, 13. aprila, ob 20. uri.

DRUŠTVO ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA, TRAVNIK 25

Vljudno vas vabimo na predstavitev zbirke esejev
o renesančni znanosti, umetnosti in filozofiji

Igor Škamperle

MAGIČNA RENESANSA

Delo bo predstavila prof. Loredana Umek

Petek, 14. aprila 2000, ob 18. uri

LITERARNI VEČER V RONKAH

V lepi občinski dvorani v Ronkah je bil v petek, 24. marca, doživet kulturni večer, ki ga je organiziralo Slovensko kulturno rekreativno društvo Jadro iz Laškega. V dvorani se je zbralo lepo število ljudi; ti so najprej prisluhnili mladi dijakinji iz Trziča Alenki Adamič, ki je na saksofon doživeto zaigrala nekaj sodobnih skladb in ustvarila intimno vzdušje za literarni večer, saj se je v Laškem po dvanajstih letih spet predstavil s svojo zadnjo pesniško zbirko tržaški književnik Aleksij Pregarc.

Pregarca in njegovo trojezično pesniško zbirko *Moj mali veliki svet* je predstavila slavistka prof. Patrizia Vascotto, medtem ko je Pregarc sam spregovoril o nastanku svoje knjige v slovenskem jeziku. Literarni večer je bil nameno-

ma dvojezičen, saj se zbira okrog društva Jadro tudi veliki ljudi, ki našega jezika ne poznajo; v ta namen je društvo tudi priredilo predstavitev Pregarčeve knjige v občinski dvorani. Pregarčeve pesmi je interpretirala njegova hči Maša, avtor sam pa je doživeto podal nekaj svojih pesmi in lirčne proze iz svoje zadnje zbirke v italijanskem jeziku.

Kulturni večer v Ronkah je spet pokazal, kako je slovenska stvarnost v Laškem živa, za kar gre zasluga odbornikom društva Jadro in njegovemu predsedniku inž. Karlu Mučiču; ta skrbi, da kulturno življenje slovenskih ljudi v Laškem ne usahne in da slovensko kulturo v društvu načrtno predstavljajo tudi italijanskim prijateljem.

OB 500-LETNICI SMRTI ZADNJEGA GROFA

ZADNJIM GORIŠKIM GROFOM V ČAST

Župnija goriške stolne cerkve in solkanska fara bosta v sredo, 12. aprila, priredili ob 19. uri evharistično slavje v goriški stolni cerkvi v spomin na rodbino goriških grofov, zlasti na Lenarta (Leonharda), goriškega in tirolskega grofa, ki je bil tudi zadnji goriški grof.

Tako goriški stolni župnik msgr. Sergio Ambrosi kot solkanski dekan msgr. Vinko Paljk poudarjata, da so se za obnovitev maše v čast pokojnim grofom odločili zlasti zato, ker so pred časom dobili dobro ohranjen cerkveni dokument, ki priča o tej maši za goriške grofe. Ta se je v goriški stolnici darovala vsako leto do pred dvesto leti, saj je v dokumentu zapisana letnica 1706; v njem so tudi navodila, kako naj se spominsko bogoslužje opravlja. Prireditelji maše tudi pravijo, da ne gre samo za bogoslužje v čast grofom, ampak predvsem za priložnost, med katero se lahko verniki z obeh strani državne meje, ki danes deli Goriško na dva dela, zavejo skupne preteklosti, skupnih korenin, iste Cerkve in "goriškega duha".

Zadnji goriški in tirolski grof Lenart je umrl 12. aprila 1500 v Lienzu na Tirolskem; z njim je ugasnila rodbina, ki je skoraj 400 let oblikovala družbeno in kulturno pod-

Grobnica grofa Lenarta
v Št. Andražu

bo Goriške v sklopu nemškega Svetega rimskega cesarstva. Datuma Lenartove smrti se svečano spominjajo z mašo tudi v Lienzu. Liturgični katepan, kot se imenuje dokument, ki priča o bogoslužju v čast grofom, hranijo v goriškem kapitularnem arhivu.

Med bogoslužjem bo v stolni cerkvi prepeval pevski zbor S. Ignazio, ki ga vodi prof. Stanko Jeričijo, medtem ko bo na orgle igral prof. Alessandro Argentin.

V ZNAMENJU SOŽITJA MED RAZLIČNIMI STVARNOSTMI

NA TRBIŠKEM DIJAŠKEM NATEČAJU PRVA NAGRADA UPRAVI

ERIKA JAZBAR

Občino na Trbižu upravlja desnosredinska večina, njen župan Baritussio je predstavnik Nacionalnega zavezništva in zastopa stranko tudi v deželnem svetu. Pa vendar se je - "kljub temu" bi rekli pri nas na Goriškem in Tržaškem - domača uprava že večkrat izkazala s pobudami, ki gradijo na pojmih, kakršni so odprtost, spoštovanje različnosti in vrednotenje multietničnega okolja.

Lansko leto smo tako na primer že pisali o večjezični brošuri, za katero so poskrbeli domači otroci različnih narodnosti, ki so ponudili vr-

stnikom zgodbe in pravljice iz treh ljudskih zakladnic; aprila lani pa smo spregovorili o mednarodnem literarnem natečaju za višje srednje šole. Za pobudo, ki so ji bili dali naslov *Tarvisio-Tarvis Trbiž*, je kot rečeno poskrbela trbiška občinska uprava, namenjena pa je bila študentom treh obmejnih šol z Jesenic, s Trbiža in iz Celovca. Sodelovanje med ravnatelji zainteresiranih šol, občinske uprave in med drugimi tudi slovenskega kulturnega središča Planika je omogočilo pomembno kulturno pobudo, ki ni predvidevala le zbiranja dijaških spisov, temveč tudi predavanja o večjezični stvar-

nosti Kanalske doline na slovenskih in avstrijskih šolah.

Maja lani so dijaki oddali svoja dela na temo *Trbiž okno Evrope: meje kot dejavnik razhajanj ali most združevanja različnih kultur in jezikov*, literarne nagrade pa naj bi posebna komisija podelila novembra lani. V resnici se je zapletlo, tako da je do podelitve zasluženih odlikovanj prišlo komaj v petek, 24. marca, v Kulturnem centru na Trbižu. Nagrajena dela so bila med drugim objavljena v večjezični brošuri, na slovenski pa so spregovorili tudi o naslednji izvedbi literarnega natečaja, ki se bo predvidoma obogatil.

Organizatorji si res niso pričakovali tako velikega odziva in navdušenja, ki so ga izkazali udeleženci. Zato bodo zelo verjetno naslednjič sodelovali pri pobudi tudi otroci vrta in osnovne šole.

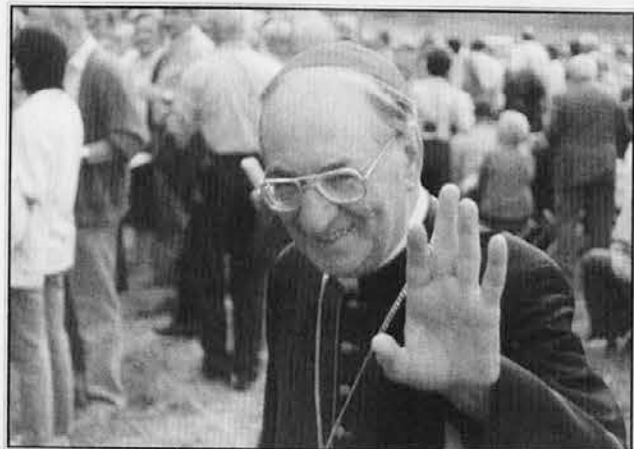
Trbiška uprava se je tako ponovno izkazala, saj je dokazala, da je njena pozornost usmerjena v gradnjo konkretnih projektov, ki si prizadevajo za uresničevanje sproščenega sožitja različnih kulturnih stvarnosti. Pomembnosti le-tega pa se na Trbižu zavedajo že nekaj let, saj je bila nepripravljenost, s katero so dočakali vstop Avstrije v EZ, poučna izkušnja.

NADŠKOFOV OBISK NADIŠKIH DOLIN

Zadnje dni marca in prve dni aprila je bil videmski nadškof Alfredo Battisti (na arhivski sliki) na pastoralnem obisku v špeterski foraniji. Na številnih srečanjih se je sestal z domačimi duhovniki, ki so zadolženi za nadiške župnije, v Srednjem se je srečal s tamkajšnjimi verniki, ki so ostali osiromašeni po smrti priljubljenega župnika Adolfa Dობოლოja. Nemalo pozornosti je seveda namenil družinam in prisluhnil problemom in pričakovanjem zlasti staršev. V soboto je maševal v špeterski hiši za ostarele, nato se je srečal z domačimi upravitelji, s katerimi se je menil o gospodarski stiski Nadiških dolin in socialnih potrebah prebivalcev. Popoldne se je srečal s pastoralnimi sveti in katehisti, medtem ko je v nedeljo sklenil pastoralni obisk s sv. mašo v Gorenji Mersi in v Špetru.

Obisk nadškofa Battistija je bil tokrat še posebno pomemben, saj je msgr. Battisti dopolnil 75 let starosti in je pred upokojitvijo. To je bilo verjetno zadnje uradno srečanje z nadškofom, ki vodi obsežno videmsko nadškofijo od leta 1973. Od vsega začetka je bilo jasno, da sledi msgr. Battisti, sicer doma iz Padove, naukom 2. vatikanskega koncila, saj je omogočil v nadškofiji viden zasuk v prid vrednotenja različnih narodnostnih skupnosti, ki živijo na Videmskem, ter izkazal veliko pozornost socialnim problemom območja. Večkrat je s konkretnimi pobudami, s prisotnostjo in besedami dokazal, da lahko slovenski verniki in neverniki dobijo v videmski cerkvi občutljivega sogovornika.

Videmsko nadškofija je v zadnjem obdobju zaradi uspešnega sodelovanja z univer-

zo izzvala marsikaterega upravitelja in politika, ki je za zaščito narodnostnih manjšin storil premalo. Lani je tako nudila potrebno oporo razjarjeni furlanski skupnosti zaradi odlašanja z zakonom o pravicah jezikovnih manjšin. O zaslugah glasilavidemske nadškofije *La vita cattolica* smo že obsežno pisali, povejmo le, da ga podpisuje zaveden beneški Slovenec in v njem najdeta prostor furlanski in slovenski jezik.

EJ

OBVESTILO

PRIMORSKA POJE. V nedeljo, 9. aprila, vabi Primorska poje v Zavarh v Terski dolini: ob 17. uri bodo v cerkvi sv. Florjana nastopili ženska pevsko skupina KD (Prem), Oktet Pri Farci (Spodnja Idrija), MopZ Pergula (Sv. Peter), Mešani mladinski pevski zbor (Bazoviča), Moški oktet (Škofije), Kvartet Kresnice (Solkan). Prirejajo Zveza pevskih zborov Primorske, ZSKD, ZSKP Gorica, ZCPZ Trst.

DESKANJU

JURIJ PALJK

Lahko pa tudi o surfanju, kot se lepo po slovensko pravi početu, ko se priklopiš na svetovni splet-internet in začneš iskati elektronske web naslove. Začneš nekje v Italiji, prideš v Peking in takoj nato oddešaš v Los Angeles, morda pa tudi v Gabrije ob reki Vipavi, če že v Budimpešto ob Donavi nisi zadovoljen.

Deskanje je izraz, na katero se bomo navadili tudi tisti, ki s težavo sprejemamo nove izraze v slovenski jezik; v tolažbo pa naj nam bo dejstvo, da je tudi z angleškim jezikom tako kot z našim, saj so pred kratkim v znano revijo *Time* zapisali, da tako velikih sprememb in sprejemanja novih izrazov iz tujih jezikov v angleško govorečem svetu, kakršnim so priče danes, še ni bilo: predvsem gre za izraze iz indijskega in špansko govorečega sveta ter seveda tudi

drugih, ker ne smemo pozabiti, da je danes ogromna večina svetovnega prebivalstva na Kitajskem.

Če smo se torej Slovenci že naučili na rolanje, ki naj bi pomenilo gibanje na sedaj zelo modnih in modernih rolnah, majhnih kolescih, in seveda še kaj, se bomo pa naučili še deskanja po svetovnem spletu, ki ga ne bomo zamenjevali z deskanjem na morskih valovih in tudi s snowboardingom ne, kot se spet lepo po slovensko reče deskanju na snegu, v katerem se uveljavljajo tudi slovenski športniki. Če pa se ne moremo navaditi na izraz deskanje, se bomo še težje privadili žargonu, ki ga uporabljajo mladi, na računalnik in internet navajeni ljudje, ki kar naprej ne-

kaj "čatajo" in "daunloudajo", "printajo" in "risetajo", da ne rečemo nobene o tem, da že govorijo, kako lepo bo, ko bodo vse najprej "sejvirali" in nato skrbno "sprintali on demand". Če imate več kot štiriideset let in ste se morali na novo čudo-računalnik šele naučiti, pravzaprav ste se nanj priučili, potem je prav, da vzamete v roke slovarček; ugotovili boste, da pomeni "chat" v bistvu pogovor na spletnih straneh, pravzaprav na web straneh, kot boste tudi videli, da je "daunloudanje" izpeljanka iz angleškega glagola, ki pomeni to, da s spletne strani nekaj vzameš, snameš, medtem ko je "printanje" tiskanje in "sejvanje" pravzaprav preprosto shranjevanje, medtem ko bo "printanje on demand" pri nas zanimivo šele čez nekaj let, a pomeni to, da si boš sam ali pa ti jo bo kdo drug stiskal knjigo namreč, tisto, ki si jo boš sam želel, in to kar z interneta.

Kaj vse nas še čaka, kaj? Neverjeten napredek; tudi mi bomo lahko rekli tako, kot so pred leti govorili starejši ljudje, ko so po ameriškem pristanku na Luni radi pojarmali: "Ja, ja, vse lepo in prav, a odkar so Amerikanci šli na Luno, vreme ni več tako, kot je bilo včasih!" Ko se bomo vsi naučili na "i-majl", kot se po domače reče elektronski pošti, ki teče na svetovnem spletu, ko se bomo vsi naučili "rolati" in "deskati" in se nam od vsega tega ne bo "zrolalo", bomo vsi pripravljeno na nov svet in nove izzive, ker bomo vsi nove besede, ki smo jih nekaj, a malo, naštel, imeli že za nekaj vsakdanjega, kot imamo danes za normalno stvar pralni stroj, televizijo in počasi tudi računalnik, pardon, "kompjuter". In vsi tisti, ki ne boste znali dobro pritiskati na gumbe, boste lepo "off", kot se reče danes o nekom, ki je "izklopljen, odštekan in kompjuterja ne šteka", dejansko ne razume današnjega sveta.

JANEZ DRNOVŠEK PREDLAGAL OSEM NOVIH MINISTROV

DRŽAVNI ZBOR BO ODLOČAL O RAZPLETU VLADNE KRIZE

MARJAN DROBEŽ

Predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek je presenetil politične stranke in javnost s potezo, ki je niso pričakovali. V nedeljo, 3. aprila, je namreč poslal v parlament predlog za imenovanje osmih novih ministrov, ki bi prevzeli resorje ministrov iz SLS, ki so napovedali, da bodo po združitvi SKD in SLS 15. aprila odstopili. Gre za ugledne strokovnjake z raznih področij, ki niso člani nobene politične stranke.

Premier predlaga državnemu zboru, naj na izrednem zasedanju v petek, 7. aprila, predlog o imenovanju novih ministrov sprejme in s tem hkrati izglasuje zaupnico vladi. Parlament naj bi na podlagi 112. člena ustave tudi razrešil vseh deset ministrov SLS skupaj s podpredsednikom vlade Marjanom Podobnikom. Nova dopolnjena vlada bi imela dva ministra manj kot sedanja. Drnovšek je na srečanju s časnikarji v ponedeljek, 4. aprila, poudaril, "da bo nova dopolnjena vlada v primeru, da ji bo parlament izglasoval zaupnico, takoj operativno sposobna in bo nadaljevala evropske aktivnosti in druge zakonodajne postopke v skladu z dogovorom s parlamentarnimi strankami. Če pa vlada ne bo prejela zaupnice, bi se s tem odprla možnost pospešenega postopka za predčasne volitve, ki bi v tem primeru lahko bile 10. junija." To je po Drnovško-

vem mnenju zadnja priložnost za predčasne državno-zbornske volitve.

Predsednik vlade je povedal, da vnaprej zagotovljene podpore posameznih strank v parlamentu nima, "vendar je treba odločno pospešiti razplet krize." Pričakovati je, da bodo za njegove predloge glasovali poslanci iz tistih strank, ki se zavzemajo za uvedbo dvokrožnega večinskega volilnega sistema. Če bo vlada lahko nemoteno nadaljevala svoje delovanje, bi omogočili, da bi bile volitve v rednem roku, to je jeseni, do tlej pa bi državni zbor uzakonil novi volilni sistem.

Kar zadeva novo politično stranko, je guverner centralne banke dr. France Arhar menda zavrnil povabilo, da bi postal njen predsednik, kar bi v primeru zmage omenjene stranke na volitvah pomenilo, da bi dobil mandat za sestavo nove vlade. Nastal je nov zaplet, ki bi lahko tudi odložil združitev SKD in SLS.

Predsedniki parlamentarnih strank pa so medtem sklenili, da bodo le-te kljub medsebojnim sporom in polemikam v predvolilnem obdobju omogočile, da bosta vlada in državni zbor lahko tudi v volilnem letu sprejela vse zakone, predvidene v programu prilaganja Slovenije pravemu redu EU. Slovenija sicer prejema nove pohvale in priznanja za uspešno vključevanje v EU. Izrekli so jih tudi državnemu poglavarju Milanu Kučanu, ki je prejšnji teden

obiskal Portugalsko, ki trenutno predseduje evropski integraciji. V Sloveniji pa so nekateri politiki in tudi ministri bolj previdni in sumijo, da poskuša EU upočasniti celoten proces pogajanj z državami kandidatkami. Od Slovenije evropska komisija (vlada) zahteva nova popuščanja, češ da mora Slovenija z dejanji potrditi svojo verodostojnost. Tako EU zahteva, da je treba do konca leta brezpogojno zapreti brezcarinske prodajalne, kar je sicer Slovenija že nekajkrat obljubila, s čimer je sama izzvala novo odločno zahtevo (skoraj ultimatum) evropske komisije. Utemeljene so tudi zahteve za zmanjšanje števila sodnih zaostankov (le-teh je zdaj v Sloveniji več kot 500 tisoč), pospešitev denacionalizacije in za nekatere druge nujne ukrepe, ki so jih obravnavali na zasedanju pridruženega parlamentarnega odbora EU in Slovenije 28. in 29. marca v Bruslju. Seveda pa pomeni čisto izsiljevanje zakona Huberta Pirkerja iz avstrijske ljudske stranke, češ da bi morali nemško govorečim državljanom Slovenije priznati status narodne manjšine. Slovenska sopredsednica pridruženega parlamentarnega odbora Darja Lavtižar-Bebler je to zahtevo odločno zavrnila in opozorila, "da v primeru nemško govorečih državljanov Slovenije ni mogoče govoriti o avtohtoni manjšini, saj ne gre za strnjeno etnično skupnost, temveč za razpršeno skupi-

no ljudi, ki so v popisu prebivalstva označili nemščino za materin jezik, je pa bila večina rojena v tujini. Vendar pa jim v Sloveniji nikakor ne odrekamo pomoči."

Zapleti v odnosih med EU in Slovenijo naj bi bili zaznani tudi z odpovedjo obiska evropskega komisarja za širitev Günterja Verheugena v Slovenijo, ki je bil napovedan za 16. april. Uradno je bil obisk odpovedan in preložen na 18. maj zaradi notranjepolitičnih dogodkov v Sloveniji, "ki bi lahko zasenčili njegov obisk." Gre seveda za 15. april, ko je napovedana združitev SKD in SLS v novo politično stranko.

Z VOLITVAMI OBLIKOVANJE KMETIJSKO-GOZDARSKE ZBORNICE

V nedeljo, 9. aprila, bodo v Sloveniji volitve v Svet Kmetijsko-gozdarske zbornice, ki bo tako po skoraj 60 letih nasilne prekinitve spet zaživela. Imela bo skoraj 180 tisoč članov, to je zasebnih kmetov in gozdarjev pa predstavnikov zadrug in kmetijskih podjetij. Utemeljitelj in njen organizator je bil dr. Franc Zagožen, predsednik Slovenske kmečke zveze in poslanec SLS. Zbornica bo sodelovala pri odločanju ali sama odločala o pomembnih vprašanjih s področja kmetijstva in gozdarstva. Napovedujejo, da bo Kmetijsko-gozdarska zbornica po vplivu takoj za državnim zborom in sindikati.

Kandidati za člane Sveta Kmetijsko-gozdarske zbornice so v veliki večini iz t.i. pomladanskih strank (SLS, SKD in SDS), ki bodo predvidoma dobili tudi največ glasov.

SAMO PAHOR V KOPRU

O INTERNACIONALIZACIJI PROBLEMA ZAŠČITE SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI V ITALIJI

MILAN GREGORIČ

Pred dnevi je Osrednja knjižnica Srečka Vilharja v soorganizaciji s Kulturnim klubom Istra gostila prof. Sama Pahorja v spremstvu s posameznimi člani Društva Edinost. To je skupina naših rojakov iz Trsta, ki so se iz odpora proti brezbriznosti in oportunističnemu vseh vrst že pred dvema desetletjema ostro spopadli s kolesjem novodobnega raznarodovalnega nasilja na Tržaškem. Spričo novih in novih dokazov, da v Italiji in še zlasti ob meji ni nobene resne politične volje za spoštovanje že veljavnih zaščitnih norm, je Društvo Edinost že pred kakim desetletjem začelo izvajati tudi internacionalizacijo tega problema z dostavo pritožb na različne ustanove kot npr: na predsedujoče v EZ, na Generalnega tajnika in Varnostni svet OZN itn. Na srečanju je prof. Pahor osvetlil pravne osnove oz. argumente za internacionalizacijo, politične razloge zanjo, nekatere slabosti pripravljajočega se zaščitnega zakona in dosedanje postopke internacionalizacije, ki jih je podvzelo Društvo Edinost. Pri tem je opozoril, da so Združeni narodi v svojih listinah zavezali vse pripadnike človeškega rodu, da si mimo držav in njihovih institucij prizadevajo za varstvo človekovih pravic, med katere spadajo tudi pravice manjšin. Podčrtal je tudi, naj si ne delamo utvar, da se bodo ta

vprašanja sama od sebe urenila z vstopom v Evropo. Evropa res zahteva od kandidata za vstop strogo spoštovanje teh pravic, sama pa se tako ne obnaša in tudi ne izvaja nobenih sankcij zoper kršitelje iz vrst svojih članic. Saj bi npr. tako morala Italijo že davno izključiti iz EZ. Kajti 6. člen italijanske Ustave je jasno in nedvoumno zaščiten manjšine ter v prehodni določbi celo izrecno podčrtal, da je potrebno to zaščito slovenski manjšini omogočiti takoj. Pri tem se torej soočamo najmanj s polstoletno kršitvijo temeljnega zakona italijanske Republike. In v teh pogojih so strahovi pred internacionalizacijo odraz odsotnosti vsakršnega civilnega poguma in izgovor za brezbriznost. V živahni diskusiji so prisotni soglašali, da je za sedanji neurejen pravni položaj naših rojakov v Italiji kriva tudi Slovenija, tako njena uradna oblast kot tudi civilna družba, saj nismo bili sposobni ene same resne zaostrite zoper to polstoletno sprenevedanje Italije. Avstrija npr. si ni niti malo pomišljala spraviti problem zaščite južnotirolske manjšine pred OZN, kjer ga je dve desetletji vztrajno potiskala v ospredje, dokler ni bil odobren dostojen zaščitni zakon. Prisotni so bili tudi mnenja, da je treba seči tudi po ulici, ko vse odpove. Tako se namreč obnašajo politična bitja in sedanji trenutek naravnost kliče po tem.

GOSTOVANJE SNG DRAMA LJUBLJANA V NOVI GORICI

MATIČEK MED MEŠČANI

Od 22. do 25., 30. in 31. marca ter 1. aprila je bilo gost Primorskega dramskega gledališča Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana z dobro poznano komedijo *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*, ki ga je po Beaumarchaisovem izvorniku *La folle journée ou le mariage de Figaro* samostojno predelal Anton Tomaž Linhart (1756-95), eden glavnih predstavnikov preroda na Slovenskem in najbolj delaven član Zoisovega krožka. Linhart je ohranil tipične lastnosti razsvetljensko-rokokojskega izvornika, vendar ga je skrajšal, zmanjšal število oseb, jih prestavil na Gorenjsko in jih iz visokega plemiškega okolja postavil na podeželsko graščino in seveda spremenil socialni opis nastopajočih oseb. Ohranil pa je meščansko demokratično miselnost in rokokojsko-lahkotno radoživost dela.

Ljubljanska Drama je *Matičeka* prikazala svojim gledalcem v lanskii sezoni - premie-

ra je bila aprila 1999 -, režiral ga je Vito Taufer, znani, večkrat nagradjeni dramski ustvarjalec, ki pa je s svojimi pogosto provokativnimi - po mnenju nekaterih gledalcev celo na mejah pornografije - režijskimi interpretacijami izval nemalo kritičnih obsodb, tudi pri nas v zamejstvu, ko je MGL v Trstu gostovalo s Shakespearovim delom *Sen kresne noči*.

Linhartovega *Matičeka* je Taufer prestavil v meščansko okolje, temu so se podredile tudi scenske slike scenograf Marka Japlja - posebno elegantno zasnovana sivo - belo soba baronice Rožale s klavirjem v sredini -, ki so v svoji razsežnosti posrečeno uokvirjale posamezne prizore. Igralci Branko Šturbej - baron, Nataša Barbara Gračner - njegova soproga, Bojan Emeršič - Matiček, Polona Juh - Nežka, Damjan Trbovc - Tonček (študent AGRFT), Gregor Bakovic - Zmešnava, Jurij Souček - Žužek, Uroš Furst - Budalo,

Tjaša Železnik - Jerca (študentka AGRFT), Valter Dragan - Jaka in Marko Okorn - Gašper ter pevke iz zborov Škofijske klasične gimnazije in statisti godci, hlapci so ustvarili čudovito predstavo z veskokozi napetim dogajanjem in prikladnim ritmom. Imenitni opisi odnosa gospodar-sluzabnik, premetene neizčrpane domišljije Matička, ki se zna izmazati iz še tako zapletene situacije, baronovim očem prikritih soglasnih splet baronice in Nežike in pa seveda smeh vzbujujočih kretenj, drže in gibov, ki so poudarjali značajske odtenke danih likov, so se v mojstrski igri nastopajočih zilili v dognano sozvočje. Okusno zamišljeni kostumi - predvsem ženske obleke iz lahkega blaga v pomladnih barvah - Alana Hranitelja in svetlobni ter drugi scenski efekti so dodali še nekaj čara tej živahni, vsestransko zanimivi postavitvi Linhartovega *Veselega dne*.

IK

V ŠEMPETRU

ŠOLSKA KNJIŽNICA V NOVIH PROSTORIH

V osnovni šoli v Šempetru pri Gorici so 29. marca s pristrčno slovesnostjo odprli nove prostore knjižnice. Pridobili so jih v novem delu šolskega poslojpa, zgrajenega lani. Knjižnica je urejena na 112 kvadratnih metrih površine, vodi pa jo knjižničarka prof. Hidžara Znidarčič. Za potrebe učencev je 12.812 knjig, 363 video kaset in 61 revij in drugih periodičnih glasil. Knjižnica je urejena in vodena po sodobnih načelih, tudi v povezavi z internetom in računalniki. Knjižni fond šola redno bogati z novostmi.

Ureditev šolske knjižnice, ki je prej delovala v kletnih prostorih zgradbe, je omogočila občina Sempeter-Vrtojba. Z vlogo in delovanjem knjižnice bodo predstavniki osnovne šole ob prvi priložnosti seznanili tudi slovenske šolnike z nižje srednje šole Ivan Trinko v Gorici, s katerimi želijo čim boljše sodelovati.

M.

VOLITVE V AJDOVŠČINI

KAR PET KANDIDATOV ZA NOVEGA ŽUPANA

Občinska volilna komisija v Ajdovščini je objavila seznam kandidatov za novega župana. Nadomestne volitve bodo 16. aprila; za novega župana (nasledil bo Kazimir Bavca) se bo potegovalo pet kandidatov. To so: magister sociološke kulture Borut Koloini iz Vipavskega Križa (Združena lista socialnih demokratov); sedanji podžupan Igor Česnik, socialni delavec, specialist za zdravstvo (SKD, Občinski odbor Ajdovščina); Marjan Poljšak, dipl. inž. kemijske tehnologije in direktor Kmetijske zadruge (predlagatelj je občinski volilni zbor Nacionalne stranke dela); Božidar Uršič, dipl. gradbeni inž. (predlagatelj je LDS v Ajdovščini); kandidira pa tudi Alojz Krapež z Otlice, nekdanji obrambni minister (predlagatelj sta Elijo Bizjak in skupina volilcev). Napovedujejo, da ne bo zmagovalca ob prvem glasovanju.

USPEŠEN RAZVOJ

REKORDNA PROIZVODNJA V GORENJU

Na lestvici slovenskih podjetij je Industrija gospodinjstkih aparatov Gorenje v Velenju na prvem mestu po izvozu in tretje po prihodu. Lani je pridelo 2,5 milijona gospodinjstkih aparatov, od tega polovico hladilnikov, izvozilo pa je 91% svoje proizvodnje. Gospodinjstke aparate izdelujejo v matični tovarni v Velenju in v 24 tovarnah v tujini. Upoštevaje velikost, proizvodnjo in prihodek, je Gorenje med osmimi največjimi proizvajalci bele tehnike v Evropi.

Zunanost nekaterih gospodinjstkih aparatov iz Velenja je delo italijanskega oblikovalnega podjetja Pininfarina. Sporočili so, da so v Gorenju 10. marca letos, v enem samem dnevu, izdelali 10 tisoč kuhalnih, pralnih, sušilnih in hladilnih aparatov. Takšno proizvodnjo so dosegli prvič v 50-letni zgodovini te industrije. Rekordno proizvodnjo so ponovili tudi 13. in 14. marca. Hkrati narašča tudi prodaja.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

"E-COMMERCE" IN SODOBNA PRAVNA VPRAŠANJA (1)

DAMJAN HLEDE

UVOD

Vsesplošna težnja sodobne zakonodajne politike temelji na razširjenem prepričanju, po katerem morata vsak družbeno-ekonomski pojav in vsak etični problem imeti svojo specifično pravno opredelitev in najti svojo samostojno normativno ureditev. Najbolj evidentno je to v državah, ki temeljijo na tradicionalnem evropskem kontinentalnem civilnopravnem sistemu (t.i. *civil law*), pozna pa se tudi v sistemih anglosaškega izvora (t.i. *common law* sistemi). Dejstvo je, da meja med tema dvema sistemoma ni več tako jasno razpoznavna kot nekoč, kajti z ozirom na zgornjo uvodno trditve se dogaja, da *common law* (sistem, v katerem je sodna praksa primarni pravni vir) daje vedno več prostora zakonodajnemu posegu v imenu vse bolj potrebne pravne gotovosti, *civil law* (v katerem je zakon primarni pravni vir) pa povišuje vlogo sodne prakse kot subsidiarnega in nadomestnega pravnega vira. Kljub vsemu pa se *common law* sistemi vseeno lažje prilagajajo novostim, kar je vidno predvsem v času sodobnega vrtoglavega razvoja, zaradi katerega mnogi sistemi kontinentalnega *civil law* - prava tvegajo pravi kolaps.

Razvoj informatike, interneta in z njima povezanega elektronskega trgovanja dejansko spreminja nekatere osnovne ekonomske in pravne postavke. Spreminja ekonomske postavke zato, ker internet na primer uvaja čisto nov način trgovanja, radikalno drugačnega od obstoječih. Značilnost interneta je ta, da ni samo sredstvo trgovanja in komunikacije, ampak je že sam na sebi "trg", takšen trg, ki ne pozna geografskih, časovnih in blagovnih meja, trg kot vsem odprt prostor (*cyber-prostor*, ob katerem se je vsekakor vredno vseskozi spraševati, ali res vzpodbuja enakopravnost ali zaradi tehnične priprave, ki omogoča dostop, v resnici samo povečuje razlike med tistimi, ki si jih lahko privoščijo, in tistimi, ki si jih ne morejo), ki pa se lahko istočasno zoži in postane dostopen samo nekaterim poverjenim subjektom ali kategorijam.

Se bolj pa razvoj elektronskega trgovanja postavlja pod vprašaj številne obstoječe pravne postavke, tako da mnogi pravni teoretiki primerjajo razvoj informatike in interneta, z ozirom na njun vpliv na pogodbeno pravo in torej na način blagovne izmenjave in prometa, s samo uvedbo pisave. Dejstvo je, da se že nekaj let na univer-

zah poučuje (še bolj pa raziskuje) nov pravniški predmet, in sicer pravo informatike, ki pa je sicer pravo v nastajanju, vsekakor za sedaj še prepočasno in nezadostno.

Govoriti o odnosu med pravom in informatiko je vse prej kot preprosto, ker izčrpna analiza tega odnosa potrebuje in zahteva izrazito interdisciplinaren pristop, v katerega so vpletene poleg prava in informatike tudi številne druge vede (lingvistika, semiotika, logika, matematika, ekonomija), predvsem pa dobro poznanje informatike same, kakršnega seveda podpisani navadni *pc*-uporabnik nima. Pričujoči zapisi zato ne bodo mogli zaobjeti problema odnosa med pravom in informatiko v njegovi celoti. Želijo biti le prikaz tega, o čemer se pravna teorija, praksa in zakonodajna telesa danes najbolj sprašujejo, kako skušajo ta sodobna vprašanja s pravne vidika postopoma reševati. Največ pozornosti bo posvečene obligacijskemu pogodbenemu pravu, ki ga elektronsko trgovanje najbolj neposredno zadeva, dotikali pa se bomo tudi vprašanj, ki se tičejo avtorskega, kazenskega in mednarodnega prava.

DALJE

USPEŠEN SEJEM VINITALY V VERONI

VLOGA NAŠIH VINOGRADNIKOV

V ponedeljek, 3. t.m., se je v Veroni zaključil letošnji vsedravninski vinogradniški sejma Vinitaly. To je gotovo najpomembnejši sejma v italijanskem in v nekem smislu tudi evropskem prostoru. Na letošnji izvedbi je sodelovalo 3.143 večjih in manjših podjetij. Med temi je bilo 2862 italijanskih, 282 pa iz 23 drugih držav. Ob vinskem sejmu so odprli tudi 6. mednarodni salon ekstradeviškega oljčnega olja.

Ob odprtju sejma sta bila prisotna italijanski minister za kmetijstvo De Castro in minister za zunanjo trgovino Fasino. De Castro nastop napoveduje nekaj pomembnih novosti, ki jih velja zabeležiti. Minister je napovedal, da pripravljajo zakonski odlok, na podlagi katerega bodo določene zakonske prekrške, za katere je bilo doslej treba pred sodnika, odslej mogoče reševati s plačilom globe. Država, je dejal minister, želi na ta način urediti položaj tistih vinogradnikov, ki so nasajali na novo oz. obnavljali vinograde brez potrebnih dovoljenj. Tudi Italija mora do meseca avgusta pripraviti nekakšen seznam ali popis površin, ki bi bile primerne za vinogradniško dejavnost. Evropska zveza tudi podpira te raziskave. De Castro je tudi dejal, da bo morala Italija ustvariti register blagovnih znamk, ki naj bi predstavljali nekakšno osnovo zaščite pridelkov in proizvodov, da ne bi prišlo do potvorb.

Na sejmu so bili seveda prisotni tudi vinogradniki iz naših krajev. Letos se je povečalo vseh osem konzorcijev za zaščito vin v Furlaniji-Juljski krajini, kar pomeni, da nastopajo vsi v enem razstavnem prostoru. Na ta način zmanjšajo stroške za promocijo vin in ustvarijo tržno učinkovitejšo podobo enotnosti. Na vinskem sejmu so tudi predstavili skoraj petsto strani obsežno publikacijo *Enovogando*. Posvečena je vinom iz naših krajev ter predstavitvi tukajšnjih turističnih zanimivosti in gastronomskih dobrot. V knjigi dobimo tudi podatke o vseh osmih konzorcijih za zaščito porekla vin. Za vsak okoliš pa so poskrbeli za predstavitev nekaterih vinogradnikov. Knjigo so izdali v italijanščini in angleščini, kar pomeni, da je dostopna svetovnemu krogu bralcev.

Naši vinogradniki iz Brd in Krasa so bili z letošnjo izvedbo sejma dokaj zadovoljni. Posebnost zase pa je predstavljal razstavn prostor priznanih in uglednih vinogradnikov z obeh strani meje, kot so: brata Bensa, kmetija Stanke Radikona, Edija Kanteta in Valterja Mlečnika ter še nekaterih navdušencev, ki posvečajo kakovosti pridelka najvišjo možno pozornost. Uspeh naših vinogradnikov je važen tudi za promocijo turizma in posredno drugih dejavnosti, ki se razvijajo ob primernem obisku gostov.

RAZISKAVA TOURING CLUBA

O RAZVOJU TURIZMA NA TRŽAŠKEM

DAVORIN DEVETAK

V petek, 31. marca, so v veliki dvorani trgovske zbornice v Trstu predstavili študijo z naslovom *Turizem v Trstu: priložnost za razvoj*. Raziskavo je pripravil študijski oddelk združenja Touring Club Italiano, financirali pa sta jo Fundacija in Banka CRT Banca Spa. Uvodoma so spregovorili predsednik fundacije Piccini in generalni ravnatelj hranilnice Ravida/E ter zastopniki Touringa, predsednik Lunati, deželni odbornik Stavro Santarosa in vodja študijskega oddelka Bogliati. V razpravi pa so sodelovali tržaški župan Illy, pokrajinski odbornik za turizem Scocimarro, deželni ravnatelj za turizem Unterweger, predsednik trgovinske zbornice Donaggio in ravnatelj podjetja za turistično promocijo De Gavardo. Okroglo mizo je vodil časnikiar dnevnika *Il Piccolo* Gon.

Italija je na četrtem mestu na svetovni lestvici po prometu letnih obiskov, za ZDA, Francijo in Španijo, kljub banalni ugotovitvi, da ne zaostaja *Bel Paese* po umetniških, kulturno-gospodarskih in naravnih lepota za vsako od naštetih držav. Samo Amerika predstavlja razred zase, saj ima svojsko, skoraj monopolistično privlačnost zaradi vodilne, medijske, tehnološke, kulturne in gospodarske vloge. Z ostalimi deželami *Evrolandije* pa bi Italija lahko uspešno tekmovala, le ko bi uspela udeležiti promocijo domače-

ga turizma z bolj učinkovitimi in dalekosežnimi razvojnimi strategijami in se ne bi prepuščala običajnemu talentu, ki temelji bolj na improvizaciji kot organiziranosti.

Ta občča ugotovitev bi lahko veljala tudi za Trst, kjer ni edinstvenih zanimivosti, ki jih ponujajo Rim, Firenze ali Benetke. Po raziskavi, ki je temeljila v glavnem na sintezi in primerjanju že obstoječih statističnih podatkov, se Trst nahaja nekje na sredi z ozirom na dane pokazatelje, celo v višjem rangu lestvice, kar bi kazalo na potencial, ki jih lahko še razvije. Če Trst beleži nezadostno število ležišč (3.656 za 68 hotelov v letu 1998) in sorazmerno nizko število prenočitev (skoraj pol milijona), so pokazatelji o privlačnosti glede ambientalnih, kulturnih in družbenih značilnosti nad povprečjem in celo visoki.

Raziskovalci so med kritičnimi dejavniki izpostavili pomanjkanje prave zavesti o možnem turističnem razvoju, pretoge naložbe in nezadostno vrednotenje specifičnih danosti teritorija. Glavne smerice za turistični razvoj pa naj bi iskali v novi vlogi Trsta kot kraja, kjer se pretakajo in spajajo različni kulturni tokovi, kot centra znanosti in raziskovanja, kot stičišča med Zahodno in Vzhodno Evropo. Raziskavo zaokroža niz možnih konkretnih pobud v znamenju *Mesta literature, Multikulturalnega dogajanja, Raziskovanja ali Prestolnice kave*. Predlogi se navezujejo na že ustaljene, stereotipne sestavine tržaške večjezične identitete, od Sveve in Joycea do prisotnosti judovske, grške ali srske skupnosti, do znanstvenega pola. Tako raziskovalci kot udeleženci razprave pa so povsem spregledali slovensko komponento in naravno povezavo mesta z zaledjem, od Krasa do Istre in čez mejo.

Nekateri so sicer omenili, da bi morali organizirati turistične pakete in pri tem upoštevati širši prostor, ki zajema npr. dežele projekta *Senza confini - Brez meja*. V glavnem pa je bilo slišati le konvencionalne pristope. Sploh se niso obravnavale razvojne možnosti zelenega turizma, enogastromonije, umetniške obrti, kvalitetne vinogradniške in kmečke proizvodnje, agriturizma, skratka možnosti za razvoj kvalitetnega ali nišnega turizma, ki lahko postane pomembna v zmet turistične privlačnosti za Trst. Prof. Budinich je opozoril, da je treba biti doslednejši pri promociji znanstvenega turizma (npr. Znanstveni imaginarij), sicer bodo drugi izkoristili obstoječa sredstva in možnosti.

Objava študije in razprava, ki je sledila, sta pokazali, da bo treba marsikaj prevetriti; ob dobri volji in investicijah posameznikov bo treba bolj povezati vse kategorije operaterjev in institucije tako v mestu kot v drugih predelih, da pridemo do učinkovitejšega nastopa na tržišču.

SODOBNI IZZIVI ZNANOSTI

NAPREDNE BIOTEHNOLOGIJE IN TRANSGENE RASTLINE (1)

HARJET DORNIK

Biotehnološka revolucija bo v stoletju, v katerega smo pravkar zaorali, pomenila eno od najbolj kočljivih problematik. Ambientalni, zdravstveni, družbeni, etični in gospodarski vidiki bodo človeka postavljali pred vrsto vprašanj, ki jih bo moral kar se da odgovorno in demokratično reševati.

Biotehnologije v najširšem pomenu besede so nastale že pred deset tisoč leti, ko se je človek preusmeril od lova v kmetovanje, udomačil različne živalske vrste in začel izbirati med živimi bitji (rastlinami, živalmi in drobnoživkami) tiste, ki so mu dajale najboljšo hrano ali omogočale najbolj kakovostne procese za njeno pridobivanje.

Sortiranje boljših vrst so v začetku prejšnjega stoletja močno pospešila Mendlova odkritja, torej boljše poznavanje mehanizmov, ki urejajo dedne lastnosti. Izraz *genetika* je prav iz leta 1906. Poleg genetskega zlahtnjenja je človek začel uporabljati tudi sevanja in razne kemijske snovi, da je umetno povzročil mutacije in s tem dobil več genetsko raznolikih organizmov, med katerimi je izbiral najprimernejše.

Po drugi svetovni vojni je znanstvenike prevzela *hibridna bujnost*. Začeli so na široko pridobivati hibride, tudi s križanjem neenakih vrst, s

povečano rodnostjo in izboljšano hranilno vsebnostjo. Tak primer je tritikala. Vendar pri klasičnem križanju poleg genov z zapisom za lastnosti, ki jih želimo na novo pridobiti, lahko vnesemo še kopico drugih genov, ki povzročijo neželjene lastnosti. Da dobimo primerno rastlino, moramo zato take rastline večkrat povratno križati z izvornimi. Takšna križanja so zelo dolgotrajna in potekajo mnogo let. Poleg tega so omejena na bitja, ki se med seboj lahko križajo.

Po odkritju DNA leta 1953 je sodelovanje med genetiko, biokemijo in fiziko rodilo novo vedo, molekularno biologijo. V začetku sedemdesetih let so iz bakterij prvič osamili posebne encime, restriktaze, nekakšne "naravne škarije", ki lahko režejo DNA na po-

sebnih mestih. Kmalu zatem so odkrili tudi encime, ki take delce DNA lepajo, tako imenovane ligaze. Tako je bilo mogoče iz genoma nekega bitja izrezati delček DNA in ga vstaviti v DNA drugega organizma. S tem so nastale tako imenovane *napredne biotehnologije*, ki uporabljajo tehnike molekularne biologije za hitrejšo in selektivnejšo zlahtnjenje vrst, namenjenih proizvodnji, zlasti pa so se te tehnike uveljavile v genskem inženirstvu, to je pri postopkih, ki privedejo do novih genskih kombinacij prek rekombinantnih DNA. Napredne biotehnologije torej spreminjajo genetsko dedščino živih bitij prek molekularnih metod ali postopkov "odreži in poveži". Z genskim inženirstvom lahko v rastline vnesemo gene iz katerega koli organizma darovalca,

ne le iz druge rastline. Genski inženirji lahko na primer izrežejo gen iz neke bakterije in ga vključijo v genom neke poljščine.

Med biotehnologije jasno ne sodi kloniranje, saj ta metoda ne spreminja genetske dedščine živih bitij. Kloniranje (na primer ovac, goveda, miši, žab) daje namreč veliko število med seboj genetsko enakih osebkov. Prav tako ne sodi med biotehnologije pridobivanje *mozaičnih osebkov*, na primer *himere* iz kože in ovce.

Metode za doseganje ciljev v genskem inženirstvu so različne. Pogosto se uporablja genska pištola (metoda *particle gun bombardment*). Na majhne delčke, ki so običajno iz zlata ali wolframa, nanesejo DNA. Te delce pod visokim tlakom ustrelijo v tarčno tkivo, ki je lahko delček rastline, posamezne rastlinske celice v kulturi, pelod ali kalus.

Možna je tudi metoda elektroporacije. V plazmatski membrani celic naredijo začasne pore. Celice zamešajo z DNA, ki naključno vstopi skozi pore v celice in obogati njihov genom.

Lahko pa se uporabljajo tudi laserska metoda in silikon-

DALJE

GOSPODARSTVO

POSVET
O SOŠKI
POSTRVI

Usfanova za zaščito ribolova v Furlaniji-Juljski krajini in Združenje italijanskih riboslovcev AIAD sta minuli petek v Špetru priredila 1. italijansko-slovenski posvet o soški postrvi. Pokroviteljstvo nad to pobudo sta si prevzela oddelek za biologijo tržaške univerze in Gorska skupnost Nediških dolin. Organizatorji so posvet organizirali na zelo visoki ravni. Sodelovali so največji strokovnjaki za to ribjo vrsto, ki jo skušajo ohraniti in še ovrednotiti. Pri tej akciji sodeluje tudi WWF. Posebno pozornost namenljajo raziskavam o genetiki te ribje vrste in poznavanju življenjskih razmer, v katerih se lahko razmnožuje. Ta ribja vrsta je bila in je deloma še vedno prisotna v nekaterih rekah severno-vzhodnih italijanskih dežel in ob primerni skrbi za čistočo vode bi se v te reke ta postrv lahko tudi vrnila. Z vzrejo soške postrvi se zelo intenzivno ukvarjajo na Tolminskem in Bovškem ter v dolini Idrijce.

POKRAJINSKA ZVEZA
NEPOSREDNIH
OBDELOVALCEV V TRSTU

Zveza neposrednih obdelovalcev iz Trsta je pisмено izrazila deželnemu komisariju Združenja rejcev Mariniju zaskrbljenost zaradi problemov v zvezi z živinorejstvom in živinorejci na Tržaškem. V pismu poudarja Zveza, da je potrebno obdržati in zaščititi male in velike živinorejske obrate, in to s podrobnimi informacijami, predvsem pa s profesionalno rastjo manjših živinorejskih obratov, ki so pri nas številnejši. O zaprtju urada na Proseku pri Zvezi izjavljajo, da niso prepričani o nujnosti urada za posege servisnega in podpornega značaja, saj jih ne zanimajo uradi, temveč živinorejci.

HIT ZABELEŽIL OSIP
GOSTOV

Iz družbe Hit v Novi Gorici sporočajo, da se je v obih novogoriških igralnicah - v Perli in Parku - lani zmanjšal obisk. Osip gostov naj bi bil posledica naraščajoče konkurence v Italiji, kjer so blizu Benetk odprli novo igralnico, zelo hitro pa se širijo tudi druge oblike iger na srečo, stave ipd. Kljub temu je lani igralnice Hit v Novi Gorici, Rogaški Slatini, Kranjski Gori in na Otočcu obiskalo skupno okoli 1,5 milijona obiskovalcev, največ iz Italije in Avstrije. V igralnicah in v drugih dejavnostih Hita (gostinstvu) so imeli okoli 32,8 milijarde tolarjev prometa, od česar je dobiček dosegel 829 milijonov tolarjev. Za davke pa je moral Hit odšteti 11,2 milijarde tolarjev. Že pripravljajo ukrepe za zaustavitev zmanjševanja števila gostov. Če se bo osip nadaljeval, novogoriške igralnice Perla ne bodo širili v takem obsegu, kot so predvidevali. M.

POGOVOR / MIRAN ČOTAR, PREDSEDNIK SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA GORICAŠTEVILNE POBUDE ZA ŠTEVILNO
IN RAZNOLIKO ČLANSTVO

ERIKA JAZBAR

V četrtek, 23. marca, je imelo Slovensko planinsko društvo iz Gorice 52. občni zbor. Na njem so ob poročilih predsednika in predstavnikov raznih odsekov izvolili prisotni člani tudi nov odbor, ki bo predvidoma v tem tednu imenoval iz svoje srede predsednika za prihodnje dveletje.

Od leta 1994 odgovarja za predsedniško funkcijo Miran Čotar, predstavnik mlajše generacije. Tako je povedal:

"Slovensko planinsko društvo iz Gorice je verjetno najštevilnejše društvo z Goriškega, saj šteje približno 300 članov. Med temi so zastopniki starejše, srednje in mlajše generacije. Slednja se je v zadnjih letih izkazala predvsem v našem smučarskem odseku, saj so naši člani-smučarji dosegli pomembne tekmovalne rezultate. Obenem velja povedati, da se mlajša generacija rada vrti predvsem v smučarski skupini. V letošnji sezoni smo npr. imeli pri tem odseku kar 70 novih tečajnikov. V programu vsakoletne sezone skušamo pri odboru ugoditi raznolikim željam in potrebam našega poliedričnega članstva, tako da prirejamo najrazličnejša srečanja in izlete."

Spregovorimo torej podrobneje o stalnicah programov goriškega Planinskega društva.

Program določa 14-članski odbor, pri katerem si delimo funkcije, v smislu, da so nekateri zadolženi za izlete, drugi za planinsko dejavnost, tretji za družabnost ipd. Program krije s srečanja in tudi večdnevnimi izleti ali turami domala celo leto od januarja do decembra. V odbor privabimo navadno predstavnike, ki zastopajo različne "interese", tako da lahko primerno odgovorimo potrebam vseh. Vsakoletni program je obširen, višek planinske sezone je v poletnih mesecih s planinskimi izleti, v zimskih nedeljah kraljuje smučanje, spomladi so priljubljeni kulturni ali družinski izleti, ki nam ponujajo vpogled v manj poznane pokrajine in v naravne lepote.

Tudi družabnosti ne manjka...

Seveda ne! Jesenska srečanja, kot sta npr. praznik kostanja ali martinovanje, spadajo že v večdesetletno zgodovino. Pri predstavitvi naše dejavnosti pa ne smemo spregledati večerov z diapozitivi o našem delovanju ali o planinski vsebini ali srečanj z različnimi gosti, ki nam radi govorijo o gorah in z njimi povezanih tematikah.

OKVIRNI PROGRAM
SPDG ZA LETO 2000

9.4.: Notranjska - planinsko-kulturniški pohod;
24.4.: Kamnje - izlet na veliki ponedeljek;
30.4.: Kočevje - avtobusni družinski izlet;
7.5.: Števerjan, spominski pohod;
21.5.: Velebit;
11.6.: srečanje planincev na Plešivem;
18.6.: Kriška stena;
25.6.: Tolminsko-bohinjske gore po nekdanji Rapalski meji;
16.7.: Triglav ponoči;
30.7.: Stenar;
6.8.: Ojstrica;
15.8.: Pot prijateljstva;
27.8.: Koroška;
10.9.: družinski izlet z avtobusom po Italiji;
24.9.: Dolina Sedmerih in Zelnarica;
8.10.: športno srečanje na Krasu;
22.10.: Praznik kostanja;
12.11.: Martinovanje.

Omenili smo smučarski odsek. Ali imate tudi druge odseke?

V sklopu SPDG-ja se je rodil Jamarski klub Kraški krti, ki je sicer član našega društva, zaradi svoje specifične dejavnosti pa deluje samostojno. Omenjena skupina je v zadnjih letih dosegla zavidljive uspehe, ki jih širša javnost premalo pozna in bi jih veljalo ovrednotiti.

Omenil bi še skupino gorskih kolesarjev: dejansko gre za smučarje, ki jim je v topljših mesecih delovanje onemogočeno, zato prirejajo nekaj izletov z gorskimi kolesi (prvi bo letos maja), meseca oktobra pa pripravljajo srečanje na Krasu pri koči Kraških krtov, kjer je na programu tudi kolesarjenje.

Kaj bi povedal o lanskem programu?

Osebnost me je zelo navdušila tura na Bielih stenah na

Hrvaškem. Gre namreč za področje, ki ga premalo poznamo in je bilo zaradi tega posebno zanimivo. Naši izleti in pohodi se namreč v glavnem vrtiljo po Julijcih; vsako leto prirejamo težji večdnevni izlet v Dolomite, tako da so tudi tovrstni pohodi v manj poznane gore pomembna točka našega programa.

Kako pa se si zamislili letošnji program?

Junija letos pripravljamo velik podvig, in sicer organizacijo 29. srečanja planincev, ki ga organizirajo izmenično zamejska in matična planinska društva. Letos je torej odgovornost za dober uspeh srečanja v naših rokah. Dne 11. junija se bomo slovenski obmejni planinci zbrali na Plešivem, dobili smo tudi pokroviteljstvo krminske občine

uprave. Organizacija pobude pa je za naše društvo zelo naporna, saj pričakujemo okoli 500 ljudi, to pomeni, da moramo angažirati veliko število članov, ki bodo skrbeli za najrazličnejše resorje. Po jutranjem ne preveč zahtevnem pohodu po Krminskem bosta v popoldanskih urah kulturni spored in družabnost.

Glede letošnjega programa pa bi rad omenil pohod, ki ga marsikdo nestrno pričakuje, in sicer nočno turo na Triglav 16. julija, ko bo polna luna. Zanimiv bo tudi pohod na Velebit, pogorje na Hrvaškem.

Meseca decembra pa bomo začeli s proslavljanjem 55-letnice obnove delovanja SPDG, ki se bo nadaljevalo v mesecu januarju, ko bo na programu še pomembnej-

ši jubilej, in sicer praznovanje 90-letnice ustanovitve goriškega društva.

Rad bi povedal vsem bralcem vašega tednika, da so omenjeni izleti odprti vsem tistim, ki bi se jih radi udeležili. Ni nujno, da so to člani.

Na občnem zboru si spregovoril tudi o nujnih novih prijemih SPDG-ja, ki bi privabili nove oz. mlajše člane.

O tem smo se na sejah odbora že večkrat pogovarjali. Mlajša generacija ima danes tudi druga zanimanja, ki jim jih pri društvu ne ugodimo, zato se približajo drugim skupinam. Mislim, da bi morali z večjo pozornostjo upoštevati plezalno dejavnost, ki je danes precej v modi. Organizacija tečaja ne bi bila posebno težavna, lahko se namreč obrnemo na novogoriški klub.

Omenil si Novogoriško planinsko društvo. Kako bi ocenil odnose z drugimi planinskimi društvi v deželi Furlaniji-Juljski krajini oz. v Sloveniji?

Odnose z ostalimi slovenskimi planinskimi društvi seveda gojimo, vendar niso posebno intenzivni oz. ne sooblikujemo vidnejših skupnih pobud. S Tržačani pripravljamo obnovitev Vertikale, zadolženi smo za markacijo v goriškem odseku, s Planinsko družino Benečije pa smo se domenili, da jim bomo pomagali pri gradnji koč na Mataturju. Podobno razmišljanje velja tudi za planinska društva v Sloveniji: imamo stike, večjega sodelovanja in skupnih izletov pa dejansko ni.

MOTOCIKLIZEM

KENNY ROBERTS PRVI
V MALEZIJU

Na Veliki nagradi Malezije je v nedeljo, 2. aprila, slavil na suzukiju v kraljevskem razredu Kenny Roberts ml., ki je tako spet dokazal, da zares velja stari pregovor, ki pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa.

Mladi Američan je namreč sin istoimenskega očeta, večkratnega svetovnega prvaka v najvišji kategoriji motociklističnih dirk. Sicer pa so dirko v razredu 500 kubičnih centimetrov morali prekiniti nekaj krogov pred predvidenim koncem, in sicer zaradi premočnega dežja. Italijani, ki si letos veliko obetajo prav v tem razredu, so razočarali, saj je nekdanji svetovni prvak Max Biaggi tokrat zasedel le četrto mesto s svojo Yamaho, medtem ko je mestoma objejni, a prav zato za medije veliko zanimivejši mladi dirkač Valentino Rossi v ovinku

spet zdrnil, kar govori o tem, da se še ni privadil na težak motor. Za spektakularen padec sta v tem razredu poskrbela tudi Loris Capirossi in sedanjí svetovni prvak Alex Criville, ki sta bila ob padcu na odličnih mestih.

Končno drugo mesto je osvojil španski dirkač Carlos Checa, ki se je najbrž otresel manjvrednostnega kompleksa pred klubskim kolegom Biaggijem, na tretje mesto pa je prišel Avstralec Gary McCoy, ki navdušuje s svojo nevsakdanjo vožnjo. V razredu do 250 cm³ je zmagal Šinja Nakano na Yamahi, medtem ko je bil v razredu do 125 cm³ presenetljivo zmagal italijanski dirkač Roberto Locatelli na Aprilii, ki tekmuje za moštvo slovitega italijanskega pop zvezdnika Vasca Rossija.

ZUT

ODBOJKA

FANTJE
OLYMPIE
ZMAGALI

V goriški telovadnici je bila v soboto, 1. aprila, moška tekma Agraria Terpin-Itely Faedis. Tekma je bila precej zanimiva, saj se je zaključila z rezultatom 3-2 za domačine, potem ko so že izgubili 2-0 v setih. Prva dva seta sta bila dobesedno katastrofalna in so gostje že vodili. V tretjem setu pa se je situacija povsem spremenila: trener Klokočevnik je zamenjal kar tri igralce in tako poslal v igrišče Maura Maraža, Sašo Hledeta ter Lorenza Guzzona. Ta menjava je bistveno spremenila tek igre v goriški ekipi. Seti so bili sicer izenačeni vse do konca tekme, ko so Goričani zmagali tie-break s 15-13. Pohvalo si zasluži Damjan Dorni, ki je v tekmi zbral veliko število točk; lep nastop v tekmi pa sta opravila tudi Saša Hledeta in Lorenzo Guzzon.

MH

S 3. STRANI

MED ŠOLO...

Poučevali ste verouk in tako dodobra spoznali vlogo laikov v naši Cerkvi, kjer je vedno manj duhovnikov. Povejte nam kaj več o vlogi laikov v krajevni Cerkvi in pa o tem, kako si predstavljate sodelovanje med duhovniki in laiki.

Drugi vatikanski cerkveni zbor je prav gotovo prinesel v naše župnije in krajevne Cerkve novega duha. Res je tudi, da postaja v zadnjih desetletjih pomanjkanje duhov-

nikov vedno bolj pereče in da je vse to privedlo do vedno večjega vključevanja laikov v življenje naših župnij. Žal pa imam občutek, da le redkokdaj postajajo kreativni soustvarjalci pastoralnega dela na župniji. Tako s strani laikov kot s strani duhovščine težko pride do resničnega ustvarjalnega sodelovanja. Navadno se vloga laikov omejuje na kritične področja, kot so npr. kateheza, poučevanje verouka, vodenje cerkvenih pevskih zborov, liturgična animacija, katerim duhovniki zaradi preobremenjenosti, starosti itd. niso več kos. Vse te dejavnosti pa so le redkokje zajete v

neki širši pastoralni načrt, pri katerem bi bil laik aktivni soustvarjalec življenja v fari.

Menim, da se vloga laikov v današnji Cerkvi ne sme omejiti le na omenjene dejavnosti. Marsikdaj se laik klerikalizira in izgubi svojo pravo podobo. Sedanja družba si mogoče želi od duhovnikov predvsem to, da bi bili njihovi dobri duhovni voditelji, da bi jim pomagali spoznati, kako Bog deluje v njihovem življenju, ki je večkrat polno težav in skrbi, kako izpričevati lastno vero v Boga na delovnem mestu, v današnji družbi, kako torej postati resnična sol zemlje; spoznati talente, ki jim jih je Gospod podaril, in to ne le za lastno uporabo, ampak za skupno dobro. Župnik, ki dobro pozna svoje ljudstvo, bo znal ovrednotiti vsakega človeka, ki po lastnih sposobnostih posveča župniji nekaj svojega prostega časa. Ko bo duhovnik zaupal laiku naloge, ki jih po lastni strokovnosti mogoče bolje obvlada kot on sam, se bo lahko lažje posvečal strogo pastoralnemu delu.

Duhovniki se sicer večkrat pritožujejo, da se laiki otepajo resnejšega aktivnega sodelovanja v župniji. Morda bo tudi to res. Vendar pa, ko bi laiki ob tesnem sodelovanju z duhovniki spoznali, da jih tudi Gospod kliče na to pot, bi se lažje in bolj zavzeto odločali za služenje v Cerkvi.

Bili ste ena od Slovencek, ki so aktivno sodelovale pri nedavno končani sinodi, prenovi goriške Cerkve. Povejte nam kaj več o tem sodelovanju.

Na sinodi sem sodelovala kot voditeljica sedme komisije, ki je razpravljala prav o vlogi laikov in duhovnih gibanj v Cerkvi. Zaključki, do katerih je prišla naša komisija, pa se nekako odražajo v prejšnjem odgovoru.

Večkrat se govori o vlogi ženske v Cerkvi, in to ponavadi počenjamo moški, kar je seveda zgrešeno. Kako si sami predstavljate žensko v Cerkvi?

Papež je na prvo postno nedeljo v imenu celotne Cerkve med spokornim bogoslužjem prosil odpuščanja tudi ženske, in to za vsa zapostavljanja, ki so jih morala v zgodovini pretrpeti. Vlogo ženske v današnji Cerkvi vidim povsem v skladu s predstavo o splošni vlogi laikov. Postati bi morala polnopravni član župnijske in cerkvene skupnosti, kjer bi bila ovrednotena za to, kar je. Za žensko naravo je značilna večja občutljivost, prav to bi morali primerno ovrednotiti v Cerkvi, ki je res včasih odraz moškega čutenja. Vprašanje, ki mi ga zastavljate, pa bi zahtevalo širšo obravnavo in odgovor nanj je težko strniti v nekaj stavkov. Ko govorimo o vlogi ženske v današnji Cerkvi, moramo zaobiti tri stvarnosti: vlogo ženske kot take, kot laika in kot redovnice. Vsak stan ima svojo specifično in prav je, da jo upoštevamo, tudi ko govorimo o delovanju ženske v Cerkvi.

»JE, KAR JE«

E-VOLUCIJA?

Svet se neverjetno spreminja in tega se niti ne zavedamo. In tudi če bi se zavedali, so spremembe takšne, da sploh ne vemo, kam bodo pripeljale. To velja tudi za trgovanje prek interneta.

Seveda so stavki kot: "Svet se bliskovito spreminja" in "Kdove, kaj se bo še zgodilo," ali "Prihodnost je neverjetna" stari kot zemlja in spadajo že med puhlice. Ob izumu kolesa najbrž nihče ni rekel: "To je največji izum!"; predvsem zato ne, ker ni bilo medijev, da bi iz vsake še tako nepomembne stvari naredili izredno novico, ki si zasluži pozornost vsaj celotnega človeštva. Nihče tega takrat ni razkričal (vsaj tako sklepam), in vendar velja kolo za enega večjih izumov človeštva.

Glede interneta, predvsem pa trgovanja prek interneta, je stvar dvojna. Po eni strani je vsa zadeva malce napihnjena in preveč poudarjena, po drugi pa se morda ne zavedamo, kaj bo vse to v resnici pomenilo v prihodnosti.

Zakaj je stvar napihnjena? Vse novice govorijo o internetu. Naj gledamo televizijske dnevnike, beremo časopise ali revije ali se pogovarjamo s prijatelji, pogovor bo prej ali slej nanasel na internet, elektronsko pošto in elektronsko poslovanje. Gre za stvari, ki so tako močno prepredle naša življenja, da bomo potrebovali nekaj let, da se nanje navadimo. Gre tudi za to, da nam internet lahko pomeni ogromno stvari: saj je naše delovno mesto, kjer iščemo poslovne partnerje po celem svetu, sredstvo komunikacije s starimi in novimi znanci, živa enciklopedija vsega mogočega ter trgovina, v kateri lahko človek res kupi vse: otroku lahko kupite modelček ruskega vojaškega letala MIG-29 ali pa si kupite pravi MIG-29. Razlika je le v ceni.

In ker se na to stvar še moramo navaditi, je vse skupaj nekam preveč napihnjeno. Mnoga podjetja v ZDA so doživela izreden vzpon delnic na borzi samo zato, ker so začela delovati izključno kot ponudniki storitev prek interneta. Investitorji pa niso vložili denarja v nekaj, kar že danes obstaja, temveč - kot pravi investitorji - v nekaj, kar bo šele jutri nekaj neprekosljivo velikega. Gre za delnice, ki so napihnjene.

Po drugi strani pa je zadeva kočljiva. Vse kaže, da bodo danes prenapihnjene delnice že jutri imele vso svojo resnično težo. Nikoli prej se v zgodovini človeštva ni pojavilo nič, kar bi imelo tako globalen značaj. Nobeno sredstvo ni do sedaj omogočalo tako razširjene svetovne komunikacije, trgovanja in dostopa do informacij. To je revolucija zgodovinskih razsežnosti in, kdor se v njej nahaja kot poslovnež ali ponudnik storitev, ima veliko možnosti, da naredi nekaj velikega.

Nikoli prej se v človeštvu ni pojavilo nič tako demokratičnega. Najprej zato, ker nihče ne more prepovedati ničesar na internetu. Niti pornografije. Vsakdo ima pravico izraziti pa še tako noro prepričanje. Sam merim demokracijo še po eni stvari: po denarju. ZDA naj bi namreč bile demokratična država, kjer ima vsak državljan pravico postati predsednik. Da pa za to potrebuje nekaj milijonov dolarjev (poleg tega, da mora biti bel, anglosaškega izvora in po možnosti protestantski), tega ustava ne določa, čeprav je res. Demokracija torej nima veliko smisla, če ni tudi denarno utemeljena. Na internetu pa je postavitve spletne strani relativno poceni zadeva. To je še en izraz demokratičnosti. Kaj se bo torej v prihodnosti zgodilo? Nihče tega ne ve. Dejstvo pa je, da kmalu ne bomo več veliko razmišljali o internetu, temveč bomo preprosto živeli v njem. Kako? Preprosto: moja mama se na računalnike ne spozna, vendar ve, kaj je internet. Je to dovolj za dokaz?

PETER SZABO

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Avtor knjige je salezijanski duhovnik in teolog, ki že deset let služi na Tržaškem. V tej knjigi razmišljanja načena vrsto vprašanj, ki od vedno zaposlujejo duhovno radovednega in dojemljivega človeka. Slikarka Jasna Merku je knjigo opremila in ilustrirala.

Zvone Štrubelj

ALI JE BOG OČE IN MATI?

V počastitev devetdesetletnice rojstva priljubljene goriške pesnice Ljubke Šorli je pri Goriški Mohorjevi družbi izšel italijanski prevod ciklusa pesmi *Križev pot*, za katerega je poskrbela Marija Kacin. Spremno besedo je napisal Marijan Breclj.

Ljubka Šorli

VIA CRUCIS

Ilustriral Franko Žerjal

GORIŠKA MOHORJEVA

